

Begroting 2021

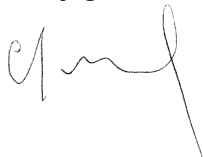
Vastgesteld in de AB-vergadering van 25 november 2020

BEGROTING 2021

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta in de openbare vergadering van 25 november 2020.

De dijkgraaf

drs. C.J.G.M. de Vet

De secretaris-directeur

dr. A.F.M. Meuleman

Waterschapsbegroting 2021 in één oogopslag

Waterschap Brabantse Delta zorgt voor veilige dijken en kades, zuivert rioolwater, verbetert en bewaakt de kwaliteit van het oppervlaktewater en regelt de hoogte van het water in Midden- en West-Brabant. In de jaarlijkse begroting staat wat het waterschap het komende jaar gaat doen, wat dat kost en wat dat betekent voor de belastingtarieven.

Uitvoering van de kerntaken

Veiligheid is prioriteit

Samen vernieuwen

Acceptabele belastingtarieven

Accenten

De waterschappen staan voor een grote uitdaging. Voor een veilige, klimaatbestendige delta zijn forse investeringen nodig. Tegelijkertijd willen we de tarieven niet extra verhogen en de schuldenlast binnen de perken houden.

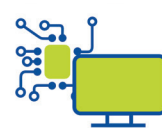
Klimaatverandering

Nieuwe regelgeving

Complexere technieken & digitalisering

Risico's beheersen

Uitdagingen

Kerntaken

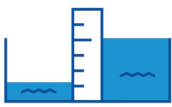
Kosten
€ 144,8 mln

Droge voeten
Veilig wonen, werken en genieten dankzij **568** kilometer dijken, **227** gemalen en **17** sluzen en waterbergingsgebieden.

Schoon water
Gezonde natuur dankzij een goede waterkwaliteit. Schoonmaken van rioolwater van huizen en bedrijven in **17** rioolwaterzuiveringen.

Voldoende water
Genieten van water dankzij het maaien en baggeren van **8.115** kilometer sloten, beken en rivieren. Zorgen dat het niet te droog is dankzij **1.752** stuwen.

Investeringen
€ 90 mln

Projecten

Aanpassen Waterhuishouding Waalwijk

In Waalwijk passen we de stroomrichting van het water aan. Door de bouw van een gemaal en het aanpassen van sloten, duikers en stuwen stroomt het water niet meer weg via het Zuiderafwateringskanaal. In plaats daarvan gaat het via het Zuiderkanaal rechtstreeks naar de Bergsche Maas. Het aanpassen van de stroomrichting van het water is noodzakelijk voor een hogere en stabiele waterstand in de Westelijke Langstraat. Daardoor is de natuurontwikkeling in dat gebied mogelijk. Het nieuwe gemaal krijgt de naam: Gemaal De Slagen. Dit verwijst naar de natuurontwikkeling in de Westelijke Langstraat en het cultuurhistorisch waardevolle slagenlandschap.

Westelijke Langstraat

Tussen Waalwijk en Waspik ligt een bijzonder natuurgebied: Westelijke Langstraat. Een beschermd Natura-2000 gebied en waardevol landschap met veel natuur en cultuurhistorie. De unieke ligging met verschillende bodemlagen maken de Westelijke Langstraat een uniek en nat gebied. Verdroging en vervuiling door stikstof tasten de natuur in de Westelijke Langstraat aan. Deze achteruitgang gaan we stoppen door de komende jaren nieuwe natuur te ontwikkelen en bestaande natuur en landschap te behouden en te herstellen. Eén van de maatregelen is een hogere en stabiele waterstand, waardoor er meer schoon kwelwater in het gebied blijft. De provincie Noord-Brabant, waterschap Brabantse Delta, Staatsbosbeheer en de gemeente Waalwijk gaan dit samen realiseren.

Verbetering Regionale Keringen

Naar aanleiding diverse toetsingen is het waterschap gestart met de verbeteropgave in de gemeenten Breda, Drimmelen, Halderberge, Moerdijk, Etten-Leur en Steenberg. Het project is vanwege de grootte opgesplitst in verschillende deelgebieden waaronder Mark, Dintel, Vliet. Dit deelgebied omvat circa 22 km dijk en is onderverdeeld in de gemeenten Breda, Drimmelen, Moerdijk, Etten-Leur en Steenberg. Deze dijken moeten in 2023 opgeleverd zijn en weer voldoen aan de veiligheidsnormen die door de provincie zijn opgesteld. De dijken bieden dan weer jarenlange bescherming tegen hoog water voor het achterliggende gebied. Zo kunnen mensen op, om en achter de dijken veilig en zorgeloos wonen, werken, recreëren en leven.

Werkzaamheden 2021

Inkomsten

Inkomsten
€ 144,8 mln

Belastingen
Iedereen die belang heeft bij het waterschap betaalt waterschapsbelasting

€ 140,3 mln

Reserves en bijdrage provincie
Reserves worden ingezet om tariefschommelingen tegen te gaan. Provincie Noord-Brabant levert een bijdrage voor het uitvoeren van vaarwegenbeheer.

€ 4,5 mln

Wat betekent dat voor de tarieven? Voorbeeldaanslagen:

Huurder ↑ 4,5*

- Eénpersoonshuishouden
- Huurwoning

Waterschapslasten:
€ 124,53

Gezin met koopwoning ↑ 2,9*

- Gezin met 2 kinderen
- WOZ-waarde: € 200.000

Waterschapslasten:
€ 310,44

Productiebedrijf voedingsmiddelen ↑ 2,7*

- 300 vervuilingseenheden
- WOZ-waarde: 12 miljoen

Waterschapslasten:
€ 21.971,92

Agrarisch bedrijf ↑ 4,5*

- 40 hectare
- 3 vervuilingseenheden
- WOZ-waarde: € 400.000

Waterschapslasten:
€ 2.904,19

*Stijging t.o.v. 2020

INHOUDSOPGAVE BEGROTING 2021

Hoofdstuk	Pagina
Waterschapsbegroting 2021 in één oogopslag	3
1. Nota Financieel Beheer	5 t/m 22
1.1 Inleiding en ontwikkelingen	
1.1.1 Inleiding	
1.1.2 Belangrijke ontwikkelingen in het begrotingsjaar	
1.2 bedrijfsvoering	
1.3 Gehanteerde financiële uitgangspunten	
1.4 Verwachte resultaten exploitatie en investeringen 2021	
1.4.1 Bedrijfsresultaat exploitatie 2021	
1.4.2 Investerings 2021	
1.5 Ontwikkeling van de tariefegalisatiereserves	
1.6 Ontwikkeling van de overige reserves en voorzieningen	
1.7 Incidentele baten en lasten	
1.8 Kostentoedeling Watersysteembeheer	
1.9 Belastingtarieven	
1.10 Risicoparagraaf	
1.10.1 Inleiding	
1.10.2 Risico's waterschap Brabantse Delta	
1.10.3 Risico's verbonden partijen	
1.11 Weerstandsvermogen	
1.12 Financiering	
1.13 Wet Hof en EMU-saldo	
1.14 Bijlagen	
2. Programmaplannen	23 t/m 41
3. Begroting ingedeeld naar taken	42 t/m 45
3.1 Begroting 2021 Watersysteembeheer	
3.2 Begroting 2021 Zuiveringsbeheer	
3.3 Begroting 2021 Vaarwegenbeheer	
4. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	46 t/m 49
4.1 Overzicht van de begroting naar kosten- en opbrengstensoort	
4.2 Verklaring verschillen per hoofdkosten en -opbrengstsoort	
4.2.1 Belangrijkste verschillen kostensoorten t.o.v. 2020	
4.2.2 Belangrijkste verschillen opbrengstensoorten t.o.v. 2020	
5. Verbonden partijen	50 t/m 63
Bijlagen	64 t/m 81
I Staat van reserves en voorzieningen	
II BBP-Productenlijst	
III Staat van vaste activa	
IV Staat van geldleningen (gecomprimeerd)	
V Principes toerekening kosten- en opbrengsten aan beheerproducten	
VI Begroting Muskusrattenbestrijding	

Hoofdstuk 1: Nota Financieel Beheer

§ 1.1 Inleiding, ontwikkelingen en speerpunten

§ 1.1.1 Inleiding

Sinds 28 maart 2019 heeft waterschap Brabantse Delta een nieuw algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit dertig leden, verdeeld over tien fracties. Deze fracties zijn gezamenlijk tot het bestuursakkoord *Samen beter!* gekomen.

Het akkoord vormt een belangrijke basis voor de koers van het waterschap, waarbij het accent ligt op samenwerking, innovatie, waterveiligheid, waterkwaliteit, zoet water en peilbeheer, waterketen, klimaat, duurzaamheid, biodiversiteit en dierwelzijn en bestuurs- en organisatieontwikkeling.

De wettelijke taken staan daarbij voorop, deze veranderen niet, maar de opgaven worden wel groter.

Het waterschap is wettelijk verplicht om jaarlijks een meerjarenraming op te stellen die de koers en financiële kaders weergeeft. Het waterschap legt dit vast in de Kadernota met een tienjarige doorkijk. De Kadernota vormt, samen met het Bestuursakkoord 'Samen beter' en het Waterbeheerplan "Grenzeloos verbindend" 2016-2021, het belangrijkste kaderstellende document voor de bestuursperiode. De voorliggende Begroting 2021 is een nadere uitwerking van het eerste jaar uit de meerjarenraming van de Kadernota 2021-2030.

Als algemene opmerking bij deze Begroting dient te worden gemeld dat door het afronden op duizendtallen mogelijk kleine afrondingsverschillen kunnen voorkomen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van deze Begroting zijn de ontwikkelingen, uitgangspunten, resultaten en risico's weergegeven en worden de financiën samengevat. Hoofdstuk 2 bevat de programmaplannen en geeft per programma inzicht in de (beleids)doelstellingen, de beoogde effecten en de wijze waarop gestreefd wordt die effecten te bereiken. Tevens zijn hier de netto lasten en prestatie-indicatoren opgenomen. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de totale netto lasten en opbrengsten per taak, inclusief de benodigde inzet van reserves. In hoofdstuk 4 worden op hoofdkostensoortniveau de belangrijkste financiële afwijkingen ten opzichte van de Begroting 2020 toegelicht. Tenslotte worden in hoofdstuk 5 de ontwikkelingen bij de verbonden partijen weergegeven.

§ 1.1.2 Belangrijke ontwikkelingen in het begrotingsjaar

De wereld verandert sneller dan ooit. De veranderingen zijn groot en hebben vaak forse impact. Hier worden enkele ontwikkelingen kort aangestipt. Het is geen volledig overzicht van alle maatschappelijke ontwikkelingen. Het geeft een schets van het speelveld van het waterschap.

Coronacrisis

De maatregelen die het kabinet heeft genomen bij de aanpak van het coronavirus hebben een grote impact op de maatschappij. Waterschap Brabantse Delta heeft tijdens de crisis tijdig maatregelen genomen zodat de kerntaken uitgevoerd konden blijven worden. Er is een team gevormd dat sturing geeft aan het functioneren van het waterschap tijdens deze crisis. Medewerkers werken zo veel mogelijk vanuit huis. Voor het functioneren van de waterzuiveringen en het watersysteem is het van belang dat de betrokken medewerkers hun taken in het gebied uit kunnen voeren. Dat doen ze veilig en met voldoende betrokkenheid van belanghebbenden uit de omgeving. De vergunningverlening en onze projectplannen voor diverse projecten zijn doorgegaan evenals de uitvoering van bestaande projecten. Er is vooralsnog slechts sprake van geringe vertraging bij de projecten.

In financiële zin heeft de coronacrisis op verschillende vlakken gevolgen voor het waterschap. Enerzijds zijn de kosten voor het woon-werk verkeer, dienstreizen en bijeenkomsten lager. Daar tegenover staan extra kosten, bijvoorbeeld om het thuiswerken en digitaal vergaderen mogelijk te maken. Het waterschap krijgt te maken met inkomstenderving als gevolg van de coronacrisis. Naar verwachting stijgt de werkloosheid en zullen er bedrijven zijn die de crisis niet overleven. Dit leidt tot een mogelijk toename van kwijtschelding en oninbaarheid voor huishoudens en/of bedrijven. Tevens wordt rekening gehouden met een mogelijke afname van het aantal vervuilingseenheden (ve) bij de zuiveringsheffing van tabel- en meetbedrijven als gevolg van de getroffen maatregelen na de uitbraak van het coronavirus.

Het Rijk heeft met decentrale overheden afspraken gemaakt over compensatie van gedeerde inkomsten en gemaakte kosten als gevolg van de coronacrisis. De eerste twee steunpakketten bevatten enkel compensatie voor gemeenten en in beperkte mate voor provincies. Wel is afgesproken dat het kabinet en de medeoverheden de impact blijven monitoren.

Een verdere toelichting op de (financiële impact) van de coronacrisis en de wijze waarop het waterschap hierop anticipeert, leest u in § 1.3 Gehanteerde financiële uitgangspunten en § 1.10 Risicoparagraaf hoofdstuk 5 (Risiko's) van deze Begroting.

De exacte inschattingen voor de eenheden, kwijtschelding en oninbaarheid, waar in deze Begroting rekening mee is gehouden zijn opgenomen in § 1.8 Kostentoedeling Watersysteembeheer en § 1.9 Belastingtarieven. Het waterschap monitort de effecten van de coronacrisis continu en past prognoses en strategieën aan op het moment dat daar aanleiding toe is.

AWP 2.0

Op 14 oktober 2020 is het algemeen bestuur op de hoogte gebracht van de financiële status van project AWP 2.0. De uitvoering van het project verloopt technisch goed en ligt op schema. Het project is echter met ernstige financiële tegenvallers geconfronteerd waardoor het verleende krediet van € 77,8 miljoen niet toereikend zal zijn. De opgetreden onvoorziene zaken en begrotingsafwijkingen zijn onvoldoende geraamd in de projectbegroting. Het totaal benodigde aanvullend krediet wordt geraamd op € 12,9 miljoen. De omvang wordt door een extern bureau getoetst voordat deze ter besluitvorming aan het AB wordt voorgelegd.

De komende weken worden richtingen verkend op basis van bedrijfswaardes en risicoprofielen, zoals versobering van de scope van het project en verschuivingen binnen het meerjarige investeringsprogramma Waterketen om de lastenstijging te beperken. De keuzes met bijbehorende meerjarige consequenties voor de risico's en financiën worden door middel van een addendum bij de Kadernota 2021-2030 aan het algemeen bestuur voorgelegd.

Er leven grote zorgen over hoe dit heeft kunnen gebeuren, waarom het zo laat aan het licht is gekomen en of er ook bij andere lopende projecten soortgelijke situaties kunnen ontstaan. Om het toekomstgericht samen beter te doen zijn er al diverse verbeteracties in gang gezet door de afdeling Bouwen. Ook komt er een externe audit naar de projectbeheersing en -control binnen waterschap Brabantse Delta. Het AB wordt betrokken bij de opdrachtformulering voor dit onderzoek en de beoordeling van de bevindingen en aanbevelingen.

Samenwerking

Bij alles wat we doen bekijken we wie we nodig hebben en wie ons nodig heeft voor een beter resultaat. We delen kennis en gebruiken kennis van andere sectoren om onszelf te ontwikkelen en gaan de dialoog met de omgeving en onze partners aan. Een belangrijk uitgangspunt is het bij elkaar brengen van doelen en wensen voor onze leefomgeving. Meer samenwerken met onze partners en onze omgeving betekent ook dat we breder (maatschappelijk) kijken naar bepaalde dossiers. Dat we, als versterkende overheid, kijken naar het gezamenlijke belang voor het waterschap en de omgeving.

Duurzaamheid

We werken aan een duurzame toekomst voor onszelf en de generaties na ons. Bij al onze opgaven is duurzaamheid een belangrijke afweging. De duurzame uitvoering van onze waterschapstaken is een belangrijk doel. We werken aan de realisatie van een klimaatrobuust watersysteem (denk aan het beperken van wateroverlast door neerslag en het creëren van een goede balans tussen vraag en aanbod in droge perioden), we produceren duurzame energie voor onszelf en anderen, winnen grondstoffen terug uit afvalwater, kopen producten en diensten duurzaam in en zijn een maatschappelijk betrokken werkgever. Ook streven we naar duurzaam financieel beleid. We willen onze schulden niet te hoog op laten lopen en daardoor voorkomen dat we de lastendruk vooruitschuiven naar toekomstige generaties.

Digitalisering

De digitale transformatie is in volle gang. Technologische ontwikkelingen brengen kansen en mogelijkheden om bestaande processen en dienstverlening te verbeteren. De komende jaren gaan we zelf en met anderen nog meer experimenteren met nieuwe innovaties. Het slim gebruiken, toepassen en delen van data wordt ook een belangrijk onderdeel van het waterschapswerk. Het is van belang om te transformeren naar een organisatie met digitaal vaardige medewerkers met aandacht voor informatieveiligheid.

Aanpassing belastingstelsel

Op 6 oktober 2020 is de Stuurgroep Aanpassing Belastingstelsel gekomen tot een definitief voorstel voor aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen. Het definitieve voorstel gaat nu in beraad bij de waterschapsbesturen. Op 11 december wordt erover besloten in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen.

In het huidige belastingstelsel zitten knelpunten die om een oplossing vragen. De stuurgroep, bestaande uit bestuurders van alle 21 waterschappen, heeft nagedacht over hoe deze knelpunten kunnen worden

opgelost en doet hier voorstellen voor. De leden van de stuurgroep hebben tijdens het proces collectief eigenaarschap getoond om samen tot een oplossing te komen. Er is gedurende het traject ook veel aandacht besteed aan het betrekken van de waterschapsbesturen en stakeholders.

§ 1.2 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling Buiten Gewoon Doen

Waterschap Brabantse Delta is als modern waterschap continu in ontwikkeling. In 2019 heeft het waterschap geanalyseerd wat er nodig is om de waterschapstaken toekomstgericht uit te kunnen blijven voeren. Dat heeft geresulteerd in de organisatieontwikkeling 'Buiten Gewoon Doen'. Het is een werkfilosofie die gericht is op de omgeving van het waterschap (buiten). Alles wat het waterschap doet, moet toegevoegde waarde leveren aan de omgeving.

Met deze ontwikkeling is ingezet op versimpelen, verduidelijken, ontschotten en versterken van de organisatie. In 2019 is de sturing aangepast. Vanaf 1 januari 2020 is het waterschap georganiseerd in 11 processen (voorheen afdelingen) en werken de processen aan het realiseren van strategische doelstellingen in 7 programma's. Door programmatisch te gaan werken, kan het waterschap zich focussen op een beperkt aantal doelen die echt belangrijk zijn. Deze doelen zijn verweven met elkaar, met doelen van anderen en met maatschappelijke ontwikkelingen. Het succes van de ene inspanning is vaak afhankelijk van het resultaat van een andere inspanning. Door programmatisch te werken houdt het waterschap hier goed zicht op en kan er worden bijgestuurd als dat nodig is.

Elk programma heeft dit jaar de verschillende strategische doelen naar inspanningen vertaald. De komende jaren staan de volgende zeven programma's centraal: Watersystemen, Waterveiligheid, Waterketen, Klimaat & Duurzaamheid, Digitaal Transformeren, Samen werken en Veerkrachtig Organiseren.

§ 1.3 Gehanteerde financiële uitgangspunten

Het waterschap houdt bij de berekening van kosten en opbrengsten in de Begroting rekening met toekomstige financiële ontwikkelingen die nu nog onzeker zijn. Hieronder staan de aannamen en uitgangspunten die het waterschap als uitgangspunt heeft gekozen voor de Begroting 2021.

Kadernota 2021-2030 en lastenontwikkeling

De Begroting 2021 is een nadere uitwerking van de eerste jaarschijf uit de meerjarenraming van de Kadernota 2021-2030. Voor de lastenontwikkeling is het volgende uitgangspunt opgenomen:

"De maximale tariefstijging komt voor alle voorbeeldprofielen in de planperiode gemiddeld niet boven 2,5% + inflatie, waarbij de voorbeeldprofielen voor huishoudens en bedrijven in geen enkel jaar boven dit percentage uitkomen. Hierbij is ruimte voor een hogere tariefontwikkeling bij van buiten komende, door het waterschap niet beïnvloedbare omstandigheden (tegenvallers). Indien de inflatie lager is dan 2%, rekenen we bij de vaststelling van tarieven toch met een vast percentage van 2%. Hiermee houden we ruimte om invulling te geven aan onze inhoudelijke ambities."

Inflatie

Voor de Begroting 2021 wordt gerekend met 1,5% inflatie. Het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) richt zich op het handhaven van prijsstabiliteit. Als de prijzen met net iets minder dan 2% per jaar stijgen op de middellange termijn is er sprake van prijsstabiliteit. Publicaties van financiële instellingen (ABN AMRO en Rabobank) en CPB laten een verwachte inflatie zien van rond de 1,5%.

Loonkostenontwikkeling

De ontwikkeling van de loonkosten bestaat uit een aantal componenten: een stijging als gevolg van nieuwe cao-afspraken, premieontwikkelingen en een autonome stijging op basis van bestaande afspraken:

- De huidige cao heeft een looptijd van één jaar, van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020. Over de stijging van de loonkosten na 2020 moet nog onderhandeld worden. In deze begroting is rekening gehouden met een loonkostenstijging als gevolg van cao-afspraken voor 2021 van 2%.
- Begin 2020 heeft zowel het pensioenfonds ABP als het bestuur van de Vereniging werken voor waterschappen (Vwvw) alle waterschappen geïnformeerd over de sterk stijgende pensioenpremie vanaf 2021. Voor de totale loonkosten betekent dit een stijging van 1,14% in 2021 (en een verdere stijging van 0,83% in zowel 2022 als 2023).
- De inschatting van de autonome stijging van de salarissen (opslagpercentage afhankelijk van beoordelingen) is niet gewijzigd ten opzichte van de vorige begroting. De autonome loonstijging bedraagt in 2021 0,5% en neemt de komende jaren stapsgewijs af vanwege de uitfasering van de uitlooschalen.

Rente nieuwe leningen

Het waterschap heeft voor de inschatting van de rente contact gezocht met andere waterschappen, de Nederlandse Waterschapsbank, en gebruik gemaakt van rentevisies van financiële instellingen. Voor nieuwe leningen in 2021 wordt een rentepercentage gehanteerd van 1%.

Kostentoedelingsverordening

De Begroting 2021 is gebaseerd op de Kostentoedelingsverordening 2019-2023 inclusief de 1^e wijziging (zie § 1.8 Kostentoedeling).

Projecten en investeringsuitgaven

Voor de hoogte van de investeringsuitgaven 2021 wordt verwezen naar § 1.4.2 Investerings 2021. Gelijkzeitig met de Begroting 2021 worden de projectlijsten ter mandatering aan het dagelijks bestuur aangeboden. Conform de afspraken rondom sturen op hoofdlijnen zal het algemeen bestuur op basis van die lijsten bepalen welke investeringen gemandateerd worden aan het dagelijks bestuur en welke investeringen voorbehouden blijven aan het algemeen bestuur voor besluitvorming.

Waardering en afschrijving van activa

Objecten met een meerjarig gebruiksnuut worden bij het waterschap geactiveerd en afgeschreven over de periode dat het nut van de investering optreedt. In het Waterschapsbesluit zijn wettelijke regels vastgelegd voor het waarderen, activeren en afschrijven van activa. Deze regelgeving is verder uitgewerkt in de beleidsnotitie "Waardering van afschrijving en activa". Het activabeleid is voor het laatst vastgesteld in 2016. Omdat dit beleid elke vier jaar opnieuw beoordeeld moet worden, is er een nieuwe beleidsnotitie in de route naar het algemeen bestuur van 23 december 2020. De begroting 2021 is opgesteld conform het nieuwe activabeleid.

Activeren van personeelskosten en kosten van huisvesting en ICT

Voor zover eigen personeel een directe bijdrage levert aan projecten worden de kosten daarvan geactiveerd. Tevens wordt er een opslag voor kosten van huisvesting en ICT toegerekend aan de projecten. Hierdoor ontstaat inzicht in de werkelijke kosten van een project. In de Begroting 2021 wordt in totaal € 11,8 miljoen aan kosten geactiveerd.

Energie

Het waterschap wekt conform doelstelling momenteel ongeveer 40% van het totale energieverbruik (elektriciteit, warmte, aardgas en olie) zelf op. Het grootste gedeelte van deze geproduceerde energie is afkomstig van de opwekking van biogas uit het slib van het afvalwater op de rwzi's. De energievolumes met bijbehorende bedragen welke worden ingekocht voor de komende jaren zijn geïndexeerd. Tot en met 2021 kopen we elektriciteit in welke we met behulp van certificaten (GvO's) vergroenen. De huidige bron hiervan is Europese Windenergie uit Denemarken. Vanaf 2022 gaan we als waterschap inzetten op de inkoop van Nederlandse windenergie (certificaten). Om zo de ontwikkeling van nieuwe duurzame bronnen en dus de energietransitie in Nederland en de regio verder te stimuleren.

Slibkosten SNB

Sinds 1997 wordt het (ontwaterde) zuiveringsslib van waterschap Brabantse Delta verbrand in de slibverbrandingsinstallatie van de N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) te Moerdijk. Voor het tarief is in deze Begroting uitgegaan van de conceptbegroting 2021 van SNB. Naast het aan SNB te betalen tarief bestaan de lasten uit de financieringslasten voor de installatie van SNB voor het deel dat SNB deze financiert met vreemd vermogen (in 2020 in ingestemd in met zelfstandige externe financiering van SNB via Nederlandse bankinstellingen).

Belastbare eenheden zuiveringsheffing en watersysteemheffing

De heffingen in deze Begroting zijn geraamd op basis van actuele inzichten in de ontwikkeling van de belastbare eenheden. Pas na enkele jaren wanneer alle aanslagen definitief zijn afgewikkeld blijkt de werkelijke definitieve opbrengst. Periodiek worden de ramingen bij de tussentijdse Managementletters en Jaarrekening bijgesteld op basis van voortschrijdend inzicht.

Beginsaldi (egalisatie)reserves 2021

De gehanteerde beginsaldi 2021 van met name de egalisatiereserves, kunnen nog worden beïnvloed door de definitieve exploitatieresultaten over 2020. Deze resultaten zijn zo nauwkeurig mogelijk ingeschat op basis van Managementletter 2020-4.

Bijdrage van de provincie Noord-Brabant in het kader van het vaarwegenbeheer

De bijdrage van de provincie in het kader van het vaarwegenbeheer is afgestemd op de voor 2021 verwachte netto lasten van de taak Vaarwegenbeheer. De provincie Noord-Brabant heeft het vaarwegenbeheer gedelegeerd aan het waterschap. Voor de kostenverdeling naar de taak vaarwegen is een sleutel afgesproken met de provincie, die verwerkt is in de productenlijst (zie bijlage II) De begrote bijdrage voor 2021 is ongeveer € 1,6 miljoen.

Vaststellen subsidieplafond

Met ingang van 1 januari 2011 is de Subsidieverordening waterschap Brabantse Delta in werking getreden. Voor de subsidies genoemd in deze verordening stelt het waterschap jaarlijks in de Begroting een subsidieplafond vast. Hiermee is de subsidieverstrekking voor het begrotingsjaar opengesteld. Het subsidieplafond voor de "Subsidie voor aanpak van emissies uit diffuse bronnen" (artikel 2.1 Subsidieverordening waterschap Brabantse Delta) is vastgesteld op € 36.000 totaal.

Besluit: Het AB besluit het subsidieplafond voor de "Subsidie voor aanpak van emissies uit diffuse bronnen" voor 2021 vast te stellen op € 36.000 (conform artikel 2.1 van de Subsidieverordening waterschap Brabantse Delta)

§ 1.4 Verwachte resultaten exploitatie en investeringen 2021

§ 1.4.1 Bedrijfsresultaat exploitatie 2021

In de Kadernota 2021-2030 zijn de inhoudelijke en financiële kaders, inclusief de belastingtarieven, bepaald. De Begroting 2021 is een nadere uitwerking van de eerste jaarschijf uit de meerjarenraming van de Kadernota. De (financiële) uitgangspunten, netto lasten en grondslagen voor de belastingheffing zijn dezelfde als in de Kadernota 2021-2030.

Verwacht bedrijfsresultaat 2021

Het verwachte bedrijfsresultaat van de voorliggende Begroting 2021 is € 2,9 miljoen negatief:

Verwacht bedrijfsresultaat 2021 (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totale bruto lasten ¹	153.124	158.499	168.132
Totale baten (incl. bijdrage provincie Noord-Brabant)	-149.975	-152.627	-165.251
Verwacht Bedrijfsresultaat	+3.148	+5.872	+2.881

(+ = nadelig / - = voordelig)

Het verwachte negatieve resultaat van € 2,9 miljoen wordt als volgt gedekt:

Verwachte dekking bedrijfsresultaat 2021 (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Toevoeging financiële meevallers aan de bestemmingsreserve DFB	2.156	2.365	1.981
Toevoeging uit wachtgeldreserve bestuur	174		
Onttrekking uit de egalisatiereserve Watersysteembeheer	-2.534	-4.582	-1.668
Onttrekking uit de egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	-282	-1.201	-945
Onttrekking uit de bestemmingsreserve DFB	-2.663	-2.455	-2.250
Totaal dekking resultaat	-3.148	-5.872	-2.881

De Begroting 2021 resulteert in de volgende resultaten en dekking per taak:

Verwacht resultaat en dekking per taak (bedragen x € 1.000)	Water- systeem- beheer	Zuiverings- beheer	Vaarwegen- beheer	Totaal
Netto lasten	73.232	69.945	1.614	144.791
Opbrengst verontreinigingsheffing	-381			-381
Heffingen/omslagen	-70.597	-69.317		-139.914
Bijdrage Provincie			-1.614	-1.614
Resultaat per taak 2021	+2.254	+628	0	+2.881
Toevoeging bestemmingsreserve DFB (financiële meevallers) ²	+932	+1.049	0	+1.981
Onttrekking bestemmingsreserve DFB ²	-1.518	-732	0	-2.250
Onttrekking egalisatiereserve	-1.668	-945	0	-2.613
Dekking resultaat per taak 2021	-2.254	-628	0	-2.881

§ 1.4.2 Investeringsresultaten 2021

Voor het gelijkmatig programmeren van investeringen werkt het waterschap met gemiddelde netto-investeringen per jaar voor verschillende taken. Het gaat hierbij om de investeringsuitgaven na aftrek van bijdragen van derden en subsidies. Binnen de investeringsvolumes vindt afweging en prioritering plaats en worden projecten gepland. Bovenop dit bedrag komen nog de extra benodigde investeringen

¹ Bruto lasten zijn de totale kosten van het waterschap. Netto lasten zijn de bruto lasten verminderd met de overige opbrengsten (niet zijnde belastingopbrengsten).

² De toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserve DFB worden apart voorgelegd. Reserves ontstaan, worden gevoed, opgeheven of verminderd door aparte besluiten van het algemeen bestuur.

voor verbetering van de regionale keringen en de jaarlijkse bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Bij de totstandkoming van de Kadernota 2021-2030 bleek dat het geplande volume aan investeringsuitgaven voor Watersystemen het afgesproken gemiddelde jaarvolume ruimschoots ging overschrijden. De eerste stap om dit bij te stellen was een kritische herbeoordeling van de geprogrammeerde projecten. Vervolgens is gekeken welke projecten op een verantwoorde manier naar getemporeerd kunnen worden. Dit heeft geresulteerd in het uitstellen van een 15 natuurprojecten. Tot slot is besloten het volume voor Watersystemen eenmalig op te hogen naar € 17 miljoen in 2021.

Investeringsuitgaven 2021 <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Netto Uitgaven 2021	Subsidies/ Bijdragen 2021	Bruto Uitgaven 2021
Programma Waterketen	32,50	0,54	33,04
Programma Watersystemen	17,00	19,08	36,08
- Vaarwegenbeheer	1,85		1,85
- Achterstand baggeren vaarwegen	0,07	0,08	0,15
Programma Waterveiligheid	3,40	1,92	5,32
- Regionale keringen	3,39		3,39
- HWBP-bijdrage	7,90		7,90
Ondersteuning	2,28		2,28
Totaal investeringsuitgaven	68,40	21,62	90,02

§ 1.5 Ontwikkeling van de tariefegalisereserves

De tariefegalisereserves zijn bedoeld om grote schommelingen in de belastingtarieven op te vangen. Als deze reserves niet aanwezig zijn, moet het waterschap kostenontwikkelingen direct doorberekenen in de tarieven. De tariefegalisereserves kunnen groeien door positieve saldi van de Jaarrekening toe te voegen. Het waterschap heeft ervoor gekozen de egalisereserves over de planperiode van de Kadernota geleidelijk in te zetten voor demping van de tarieven.

Bij de berekening van de egalisereserves voor de Begroting 2021 is rekening gehouden met de Jaarrekening 2019 en de verwachte dekking van het resultaat 2020 (op basis van Managementletter 2020-4) (zie § 1.4.1). Hiermee ziet de ontwikkeling van de tariefegalisereserves er als volgt uit:

Tariefegalisereserves <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Watersysteem beheer	Zuiverings- beheer
Verwachte stand per 31-12-2020	4.519	1.384
Verwacht resultaat over 2021	-1.668	-945
Overboeking naar algemene/calamiteitenreserve	71	4
Verwachte stand per 31-12-2021	2.922	443

§ 1.6 Ontwikkeling van de overige reserves en voorzieningen

Algemene reserve/calamiteitenreserve

De algemene/calamiteitenreserves hebben geen specifieke bestemming en fungeren als algemeen 'weerstandsvermogen' van het waterschap. Voor het verloop van het weerstandsvermogen en de ontwikkeling van de algemene/calamiteitenreserves wordt verwezen naar § 1.11 Weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid

In de Kadernota 2017-2026 heeft het waterschap beleid ontwikkeld ter verbetering van de schuldpositie. Er zijn duurzame maatregelen genomen om de groei van de schulden te beperken. Deze maatregelen leiden in eerste instantie tot een stijging van de lasten. Om deze extra lasten op te kunnen vangen zonder grote tariefstijgingen, is bij de Kadernota 2017-2026 besloten om (toekomstige) financiële meevallers apart te zetten in een bestemmingsreserve. In het bestuursakkoord periode 2019-2023 is opgenomen dat financiële meevallers gelijkmatig verdeeld worden ingezet: enerzijds op extra ambities zoals verwoord in het bestuursakkoord, anderzijds op duurzaam financieel beleid. Het verloop van de bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid is in 2021 als volgt:

Bestemmingsreserve duurzaam financieel beleid <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer
Verwachte stand per 31-12-2020	1.715	3.517
Toevoeging financiële meevallers Begroting 2021	932	1.049
Onttrekking Begroting 2021	-1.518	-732
Verwachte stand per 31-12-2021	1.129	3.834

De financiële meevallers betreffen het voordeel van de herstructurering van de leningenportefeuille en de verwachte dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank.

Bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

In 2010 is bij de overdracht van de muskus- en beverrattenbeheer van de provincie Noord-Brabant een bijdrage van ca. € 1,7 miljoen ontvangen voor de uitvoering van het Sociaal Statuut. Uit die bijdrage werd destijds een voorziening gevormd. Inmiddels is de verplichting tot terugbetaling richting provincie komen te vervallen. Ultimo 2020 resteert een bedrag van ca. € 510.000. Voorgesteld wordt in 2020 1/3 deel van de voorziening (deel waterschap Brabantse Delta; € 170.000) af te splitsen in een bestemmingsreserve. De accountant heeft daartoe geadviseerd in het accountantsverslag bij de jaarrekening 2019. Het resterende 2/3 deel (€ 340.000) van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel blijft als voorziening gehandhaafd. In de periode 2021-2024 worden de bestemmingsreserve en het resterende deel van de voorziening ingezet voor de dekking van de kosten van de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens". De besturen van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel hebben daarmee ingestemd. In 2021 bedraagt de vrijval van de bestemmingsreserve € 65.000.

Besluit: Het 1/3 deel van de voorziening Sociaal statuut muskusrattenbestrijders (deel waterschap Brabantse Delta) wordt in 2020 omgezet in de bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant. Deze bestemmingsreserve valt vrij in de jaren 2021-2024.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn voornamelijk verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of tijdstip van nakoming niet exact te bepalen zijn, maar die wel redelijkerwijs zijn in te schatten. Waterschap Brabantse Delta heeft de volgende voorzieningen getroffen:

Voorzieningen <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Voorzieningen arbeid gerelateerde verplichtingen			Onderhoud	
	GR Muskusrattenbestrijding	WW uitkeringen personeel	WW uitkeringen leden DB	Pensioen leden DB	Zandfilter Efteling
Stand per 31-12-2020	340	0	0	3.057	56
Toevoegingen begroting 2021 - dotaties		62			10
Onttrekkingen begroting 2021 - uit te keren - overige omtrekkingen	-130	-62			
Stand per 31-12-2021	210	0	0	3.057	66

Voorziening GR Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

Dit betreft het resterende 2/3 deel van de voorziening Sociaal Statuut Muskusrattenbestrijding waarop de waterschappen Aa en Maas en De Dommel aanspraak kunnen maken. In de periode 2021-2024 wordt deze voorziening ingezet voor de dekking van de kosten van de tijdelijke uitbreiding van de formatie met 2 fte voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens". In 2021 wordt € 130.000 daarvoor ingezet van deze voorziening.

Voorziening werkloosheidsuitkeringen personeel

Voor de ingegane aanspraken op werkloosheidsuitkeringen van het personeel is een voorziening gevormd.

Voorziening pensioenen leden dagelijks bestuur

Op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) hebben gewezen bestuurders en hun nabestaanden recht op pensioen ten laste van het waterschap. Een deel van de

pensioenverplichtingen is ondergebracht bij een externe pensioenverzekeraar. Voor het andere deel is de voorziening op de balans gevormd, berekend op basis van erkende actuariële grondslagen.

Voorziening zandfilter

Per 1 juli 2012 is de overeenkomst voor het onderhoud van een zandfilter voor een periode van 10 jaar verlengd. Jaarlijks wordt een bedrag van € 10.000 aan waterschap Brabantse Delta betaald. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de voorziening. De uitgaven van het groot onderhoud worden ten laste van de voorziening geboekt. Voor zover deze voorziening aan het einde van de looptijd (1 juli 2022) van de overeenkomst een batig saldo heeft, zal dit op dat moment worden terugbetaald.

§ 1.7 Incidentele baten en lasten

In deze begroting zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Omdat deze de reguliere nettolasten kunnen vertekenen en tevens relevant zijn voor het beoordelen van de financiële positie zijn ze hieronder in beeld gebracht.

Begrotingspost	Bedrag x € 1.000	Omschrijving
Incidentele lasten		
Extra agiostorting SNB	4.589	De SNB zal in de toekomst haar financiering deels baseren op het aantrekken van geldleningen en niet meer alle investeringen standaard via de aandeelhouders financieren. Deze wijziging in de financieringsstructuur leidt in 2021 tot een eenmalige extra agio terugstorting. In de lasten is deze agio terugstorting verwerkt als extra afschrijving. Omdat er in de baten een gelijke opbrengst tegenover staat, heeft de agio terugstorting geen effect op het resultaat.
Computerapparatuur	800	De kosten van ICT zijn in 2021 hoger door extra benodigde lasten ten behoeve van het faciliteren van thuiswerken en digitaal vergaderen.
Personele lasten	300	Tijdelijke uitbreiding van de formatie proces Vergunningen, Toezicht en Handhaving is nodig vanwege de veranderende opgaven en risico's, zoals de strengere normen en ambities rondom waterveiligheid en waterkwaliteit, en bewustwording en kennis van risico's van gevaarlijke stoffen.
Totaal	5.689	Incidentele lasten 2021

Begrotingspost	Bedrag x € 1.000	Omschrijving
Incidentele baten		
Extra agiostorting SNB	4.589	Zie de toelichting bij de incidentele lasten.
Onttrekkingen voorziening en bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding	195	De onttrekkingen aan de voorziening GR Muskusrattenbestrijding en de bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding zijn voor de dekking van de tijdelijke uitbreiding van de formatie van de muskusrattenbestrijding voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens".
Totaal	4.784	Incidentele baten 2021

§ 1.8 Kostentoedeling Watersysteembeheer en grondslagen

Kostentoedelingsverordening

De Waterschapswet verplicht het waterschap tenminste eenmaal in de vijf jaar de kostentoedelingsverordening te herzien. Hier gaat meestal een kostentoedelingsonderzoek aan vooraf. Het vorige kostentoedelingsonderzoek is in 2018 uitgevoerd en de daaruit voortvloeiende kostentoedelingsverordening 2019 is van kracht voor de begrotingsjaren 2019–2023.

In november 2018 heeft de Hoge Raad uitgesproken dat de grondslag voor de tariefdifferentiatie wegen beperkt moet worden tot het verharde gedeelte van de openbare weg. De onverharde delen dienstbaar aan de verkeersfunctie van de weg behoren niet tot de verharde weg voor de tariefdifferentiatie openbare verharde wegen. Door deze uitspraak is de bijdrage in de belastingopbrengst voor de categorie ongebouwd door de openbare verharde wegen fors afgenomen. Om een rechtvaardige kostentoedeling te hanteren is een wijziging doorgevoerd in de kostentoedelingsverordening 2019, namelijk de ophoging voor verharde openbare wegen door een gedifferentieerd tarief te hanteren van 400% vanaf 1 januari 2020.

De begroting 2021 is gebaseerd op de gewijzigde kostentoedeling 2019

De verdeling van de kosten van het Watersysteembeheer is voor 2019–2023 als volgt vastgesteld:

Categorie Watersysteembeheer	Verdeling 2021-2023
Ingezetenen	30,0%
Gebouwd	58,1%
Ongebouwd	11,7%
- Verharde openbare wegen	2,9%
- Overig ongebouwd	8,8%
Natuur	0,2%

Verdeling kosten watersysteembeheer

Grondslagen tarief Watersysteembeheer

De tarieven voor het Watersysteembeheer zijn gebaseerd op het aantal inwoners (categorie 'ingezetenen'), de economische waarde (categorie 'gebouwd') en de belastbare hectaren (categorieën 'ongebouwd' en 'natuur'):

- *Ingezetenen* nemen 30% van de watersysteemheffing voor hun rekening. Dit aandeel hangt samen met de gemiddelde inwonersdichtheid (aantal inwoners per vierkante kilometer). Het waterschap gaat voor het begrotingsjaar uit van 356.456 ingezetenen. Naar verwachting zullen 27.763 ingezetenen geen heffing betalen, omdat zij in aanmerking komen voor kwijtschelding of omdat de aanslag oninbaar is.
- De heffing die de *categorie gebouwd* betaalt, hangt samen met de economische waarde van het gebouwde onroerend goed (WOZ-waarde). In het verleden ging het waterschap uit van een economische waarde van € 2.500 per heffingseenheid. Met ingang van 1 januari 2009 is het tarief een vast percentage van de WOZ-waarde. Voor 2021 is dit percentage 0,0329%.
- De heffing die de *categorie ongebouwd* betaalt, hangt samen met de ongebouwde (agrarisch) hectares grond. Voor openbare wegen geldt een tariefdifferentiatie van 400%. Bij de Begroting 2021 is uitgegaan van 6.182 ha verharde openbare wegen en 96.645 ha. overig ongebouwd.
- *Natuur*: onder natuurterreinen worden ongebouwde onroerende zaken verstaan waarvan de inrichting en het beheer geheel of nagenoeg geheel duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur. Ook bossen en open wateren met een oppervlakte van ten minste één hectare behoren tot natuurterreinen. Bij de Begroting 2021 is uitgegaan van 29.785 hectare natuur.

Grondslagen tarief Zuiveringsheffing

Het tarief voor de Zuiveringsheffing hangt af van het aantal vervuilingseenheden:

Vervuilingseenheden Zuiveringsheffing	Huishoudens	Bedrijven	Kwijtschelding /oninbaar	Netto
Begroting 2021	846.828	367.157	-60.599	1.153.386

Verontreinigingsheffing

Belasting voor het bestrijden van kosten voor maatregelen tot het tegengaan en voorkomen van verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg van het direct lozen vanuit woon/bedrijfsruimte op het oppervlaktewater (begroting 2021 6.345 vervuilingseenheden).

§ 1.9 Belastingtarieven

Coronacrisis

Als gevolg van de coronacrisis krijgt het waterschap naar verwachting te maken met derving van de belastinginkomsten. Naar verwachting stijgt de werkloosheid en zullen er bedrijven zijn die de crisis niet overleven. Dit leidt tot een mogelijke toename van kwijschelding en oninbaarheid voor huishoudens en/of bedrijven. Tevens wordt rekening gehouden met een mogelijke afname van het aantal vervuilingseenheden (ve) bij de zuiveringsheffing. Bij de tabel- en meetbedrijven wordt rekening gehouden met een afname in bedrijfsactiviteiten voor de meest getroffen sectoren.

Voor de ramingen voor de jaren 2021 en verder is het corona effect gebaseerd op het verwachte herstel van de economie (CPB basisraming exclusief tweede golf) en informatie van andere waterschappen. De totale verwachte inkomstderving is € 1,1 mln in 2021, € 0,8 mln in 2022 en

€ 0,4 mln in 2023. Kanttekening hierbij is dat deze schattingen een grote onzekerheid kennen doordat het verloop van het coronavirus bepalend is voor de economische ontwikkeling.

De belastingtarieven voor de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing zijn hieronder weergegeven:

Heffing (bedragen in €)	Begroting 2020	Begroting 2021
Watersysteemheffing		
- ingezetenen	61,15	64,43
- gebouwd (basis 2.500) ³	0,831	0,821
- natuur	4,86	4,74
- ongebouwd openbare wegen	308,85	324,05
- overig ongebouwd	61,77	64,81
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	58,00	60,10

Het waterschap hanteert het volgende uitgangspunt voor de tariefontwikkeling:

De maximale tariefstijging komt voor alle voorbeeldprofielen in de planperiode gemiddeld niet boven 2,5% + inflatie, waarbij de voorbeeldprofielen voor huishoudens en bedrijven in geen enkel jaar boven dit percentage uitkomen. Hierbij is ruimte voor een hogere tariefontwikkeling bij van buiten komende, door het waterschap niet beïnvloedbare omstandigheden (tegenvallers). Indien de inflatie lager is dan 2%, rekenen we bij de vaststelling van tarieven toch met een vast percentage van 2%. Hiermee houden we ruimte om invulling te geven aan onze inhoudelijke ambities.

Dit betekent dat de tariefstijging voor huishoudens en bedrijven jaarlijks maximaal 4,5% bedraagt (2,5% + 2%).

³ Met ingang van 1 januari 2009 is het tarief een vast percentage van de WOZ-waarde. Voor 2021 is het tarief 0,0329% t.o.v. 0,0332% voor 2020.

Op basis van bovenstaande belastingtarieven is de totale belastingdruk per groep als volgt:

Voorbeeldaanslagen (bedragen in €)	Begroting 2020	Begroting 2021	% 2021 t.o.v. 2020
Voorbeeldaanslagen huishoudens			
Meerpersoons huishouden, huurwoning, 3 v.e.	€ 235,15	€ 244,73	4,1%
Eenpersoonshuishouden, huurwoning, 1 v.e.	€ 119,15	€ 124,53	4,5%
Meerpersoons huishouden, koopwoning, € 200.000, 3 v.e.	€ 301,64	€ 310,44	2,9%
Eenpersoons huishouden, koopwoning, € 200.000, 1 v.e.	€ 185,64	€ 190,24	2,5%
Voorbeeldaanslagen bedrijven			
Productiebedrijf voedingsmiddelen, € 12.000.000, 300 v.e.	€ 21.389,71	€ 21.971,92	2,7%
Groothandel, € 2.400.000, 7 v.e.	€ 1.203,93	€ 1.209,14	0,4%
Overige voorbeeldaanslagen			
Natuurterreinen, 1000 ha	€ 4.862,49	€ 4.742,69	-2,5%
Agrarisch bedrijf, € 400.000, 40 ha grond, 3 v.e.	€ 2.777,95	€ 2.904,19	4,5%
Gemeente, 600 ha wegen	€ 185.321,98	€ 194.436,60	4,9%

§ 1.10 Risicoparagraaf

§ 1.10.1 Inleiding

In producten als het de Kadernota, de Begroting en Jaarrekening worden de belangrijkste risico's belicht die in de planperiode gevolgen voor de uitvoering van de programma's (doelstellingen) of de financiën kunnen hebben.

Binnen ons waterschap wordt aan risicomanagement gedaan om goed voorbereid te zijn. Risicomanagement is het identificeren, analyseren, beoordelen en evalueren van risico's. Ook het benoemen en uitvoeren van risicobeheersingsmaatregelen is een onderdeel van risicomanagement. De bedrijfswaarden en de bijbehorende waardenmatrix worden gebruikt bij het beoordelen van risico's en het prioriteren van beheersmaatregelen.

Bedrijfswaarde *	Gedefinieerd als ...
Compliance	Voldoen aan de gemaakte afspraken per taak binnen de kaders van wet- en regelgeving en het bestuursakkoord
Waterkwantiteit en -veiligheid	Voldoen aan een evenwichtige waterbehoefte alsook het voldoen aan de omgevingsveiligheid
Water- en omgevingskwaliteit / milieu	Leveren van een positieve bijdrage aan de volksgezondheid, natuur en het milieu (bodem, water en lucht)
Kosten	Realisatie overeenkomstig met de plannen vanuit de meerjarenbegroting en waarbij geen verrassingen mogen optreden t.a.v. de financiële restrisico's
Continuïteit	Doelmatig inzetten van de juiste kennis en capaciteit om in te kunnen spelen op de maatschappelijke belangen en ontwikkelingen
Imago	Mate waarin het waterschap wordt gezien als professioneel, duurzaam en betrouwbaar

Tabel Bedrijfswaarden

Bij het vaststellen van de beheersmaatregelen gaat het om de activiteiten waarmee de kans van optreden wordt verkleind of de gevolgen van risico's worden beperkt. Het waterschap beoordeelt ieder jaar opnieuw de kansen en de mogelijke gevolgen van de operationele risico's. De impact van de restrisico's wordt vergeleken met de bestuurlijk vastgestelde norm voor het weerstandsvermogen. Op die manier zorgt het waterschap ervoor dat het voldoende weerstandscapaciteit heeft om financiële tegenslagen op te vangen. Dit wordt vastgelegd in het risicoregister.

§ 1.10.2 Risico's waterschap Brabantse Delta

In deze paragraaf staan de belangrijkste risico's die de organisatiedoelstellingen bedreigen.

Grootste risico's

De omvang van een risico wordt berekend met de formule 'Risico = Kans x Effect'. Dit leidt tot de volgende grootste operationele risico's uit het risicoregister:

Pandemie/Virusuitbraak

De uitbraak van het coronavirus COVID-19 eind februari heeft een grote impact op de Nederlandse samenleving. Ook is duidelijk geworden dat het waterschap risico loopt bij een pandemie/virusuitbraak. Gevolgen voor het waterschap zijn er zowel voor de bedrijfsvoering als financieel. Denk hierbij onder andere aan:

- Onzekere financiële posities bij bedrijven leidt tot risico's van oninbaarheid van openstaande belastingvorderingen;
- Beperkende coronamaatregelen kunnen een effect hebben op de hoogte van de belastingopbrengsten;
- Hoger (langdurig) ziekteverzuim bij medewerkers met mogelijk hogere kosten voor vervanging;
- Ontstaan van vertraging in de uitvoering van projecten en werkzaamheden ten opzichte van de begroting.
- Problemen bij bemensing van kritieke processen.

Het waterschap heeft als gevolg van de COVID-19 uitbraak beheersmaatregelen getroffen om tijdens de virusuitbraak/pandemie te kunnen blijven werken aan de primaire wettelijke taken.

Beprijzing milieuvervuiling en duurzame investeringen

De komende jaren zal duidelijk worden of het Rijk met meer landelijke maatregelen komt volgens het principe 'de vervuiler betaalt' net zoals de Opslag Duurzame Energie, een heffing op het verbruik van aardgas en elektriciteit om investeringen in duurzame energie te stimuleren. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan scherpere CO₂-belasting, een verhoging van de belasting voor aardgas, grondstoffen, materialen en afval. Daarnaast zullen de grotere investeringen in de bevordering van oplossingen voor duurzaamheidsissues mogelijk ook verhaald worden op eindgebruikers.

Uitval afvalwaterzuiveringsinstallaties

Een afvalwaterzuiveringsinstallatie kan uitvallen als gevolg van externe factoren, zoals een brand, illegale lozing of extreem weer. Ook slijtage van de installaties, (in combinatie met) een hoge belastinggraad en veroudering verhogen de kans op uitval. De financiële gevolgen van de uitval kunnen aanzienlijk zijn door claims van derden, boetes van gemeente/EU, kosten lozingsheffing, milieuschade, extra transportkosten en eigen schade. Met assetmanagement en het traject 'Water van waarde – Betrouwbaar in de basis 2018-2020' werkt het waterschap aan het verlagen van dit risico.

Illegale lozing

Illegale lozingen met onverwacht hoge concentraties giftige stoffen kunnen schade veroorzaken aan flora en fauna. Ook kan er schade ontstaan bij de zuiveringen door een verstoorde procesvoering (die niet direct tot uitval van de installatie leidt). De financiële gevolgen kunnen aanzienlijk zijn, indien deze niet te verhalen zijn op een veroorzaker. Denk hierbij aan claims van derden, opgelegde boetes en kosten voor beheersmaatregelen, zoals bodemsanering.

In de risicobeoordeling is de kans op lozingen verhoogd, als gevolg van incidenten die het afgelopen jaar in de branche en bij ons waterschap zijn voorgekomen. Het aantal incidenten en de zeer zorgwekkende stoffen die worden geloosd zorgen voor een toenemend risico.

Problemen in uitvoering projectportfolio

Marktontwikkelingen

De krapte op de markt is enigszins afgenomen. Gestart is met een nieuwe raamovereenkomst voor integrale technische adviesdiensten (ROK ITA), waarbij met een aanbestedingskalender met de markt wordt gewerkt. Dit om ruimte te geven om te kunnen anticiperen op de capaciteitsvraag. Tevens wordt met zogenaamde bouwteams ervaring opgedaan in andere vormen van samenwerken om met meer partijen te kunnen samenwerken. Voor met name kleinere bedrijven zijn de eisen voor kwaliteit, arbo en veiligheid een drempel bij het kunnen voldoen aan een inschrijving. Het waterschap stimuleert hen om hierin mee te groeien.

Grondverwerving

Tijdige grondverwerving is essentieel voor de voortgang van projecten. Grond is nodig om maatregelen uit te kunnen voeren voor het verbeteren van de regionale keringen, hermeandering van waterlopen, ecologische verbindingzones of waterberging. Om de kosten te beperken en het draagvlak voor herinrichting te vergroten zoekt het waterschap bij het uitvoeren van inrichtingsmaatregelen naar combinaties met plannen van derden. Hierdoor is minder grondverwerving nodig en kan werk met werk gemaakt worden. Ook stimuleert het waterschap inwoners en bedrijven om zelf maatregelen te nemen om de waterkwaliteit verbeteren, zoals het bieden van blauwe diensten, de aanleg van akkerranden en natuurvriendelijke oevers. Een voorbereidingsteam is gestart met de focus op grondverwerving om geprogrammeerde projecten tot en met 2027 tot uitvoering te kunnen brengen. Op deze wijze wordt voorkomen dat in lopende projecten de grondverwerving nog plaats moet vinden en voor vertraging zorgt.

Overige geïdentificeerde risico's

Slibverwerking Noord-Brabant NV.

De aandeelhoudende waterschappen van SNB hebben bestuurlijk besloten om een wijziging van de kosten verdeelmethodiek met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 door te voeren. Dit onder de voorwaarde van instemming van de belastingdienst in relatie tot de lopende overeenkomst met betrekking tot de koepelvrijstelling BTW. Omdat nog geen overeenstemming is bereikt met de belastingdienst wordt door SNB vooralsnog de bestaande kostenverdeelmethodiek gehanteerd voor de verdeling van de kosten van slibverwerking over de aandeelhoudende waterschappen. Op grond van het oordeel van fiscaal adviseurs van SNB dat de BTW-koepelvrijstelling ook bij het hanteren van de nieuwe kosten verdeelmethodiek mag worden toegepast heeft het waterschap in de Jaarrekening 2019, de gewijzigde Begroting 2020 en voorliggende Begroting 2021 de nieuwe kostenverdeelmethodiek

toegepast. Zodra er definitieve overeenstemming is met de belastingdienst zal tot feitelijke verrekening tussen de aandeelhouders worden over gegaan.

Dividend

Op 16 april 2020 is in de algemene vergadering van aandeelhouders van de NWB het besluit genomen tot het doen van een dividendum over het boekjaar 2019 van € 55 miljoen. Op basis van dit besluit ontstaat er voor de aandeelhouders een vordering op de NWB en kan het te ontvangen dividend worden meegenomen in de Jaarrekening 2020 van het waterschap. Ook als het bedrag niet in 2020, maar later wordt uitgekeerd. Het moment van uitbetaling van het dividend is nog onzeker omdat de ECB een verzoek tot uitstel van betaling van dividend heeft gedaan tot na 1 januari 2021. In december 2020 herbeoordeelt de ECB haar standpunt. Het dividend voor waterschap Brabantse Delta is € 1,4 miljoen en is verwerkt in deze Begroting.

§ 1.11 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van het waterschap is het vermogen om onvoorziene financiële tegenslagen op te vangen, rekening houdend met de risico's die het waterschap loopt. Waterschap Brabantse Delta beoordeelt ieder jaar opnieuw de kansen en de gevolgen van de belangrijkste risico's en vergelijkt de risico's met de norm voor het weerstandsvermogen. Het is van belang hier te benoemen dat het gaat om de restrisico's na het treffen van beheersmaatregelen. Alles wat is afgedekt door beheersmaatregelen (zoals verzekeringen) vormt geen (rest)risico meer. Op deze manier houdt het waterschap zicht op de benodigde weerstandscapaciteit en voldoet het aan de verplichting uit de Waterschapswet. De Waterschapswet verlangt namelijk van waterschappen dat zij inzicht hebben in hun risico's en de financiële middelen om deze risico's af te kunnen dekken.

Waterschap Brabantse Delta is continue in ontwikkeling evenals haar omgeving. Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt grote waarde gehecht aan een goede invulling van risicomangement. Er gebeurt al veel op dit terrein: in projecten, in processen, bij de toepassing van asset management en bij de jaarlijkse risicoanalyse ten behoeve van de beoordeling van het weerstandsvermogen.

In 2020 heeft een risicoanalyse (inventarisatie en kwantificeren van de risico's) plaatsgevonden om te beoordelen of de omvang van reserves voldoende is. Uit het rapport is gebleken dat het weerstandsvermogen in 2021 'uitstekend' is.

Algemene reserves/calamiteitenreserves

Het waterschap hanteert per taak een algemene/calamiteitenreserve. De norm voor het weerstandsvermogen (1,2 x omvang bekende risico's) is steeds beschikbaar als algemene bufferruimte voor calamiteiten/risico's. De norm voor de algemene reserve/calamiteitenreserve is als volgt:

Risico's x factor 1,2 x € 1.000 per 1 januari	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene en calamiteiten-reserve watersysteembeheer	2.347	2.245	2.329	2.417	2.594	2.608	2.843	2.927	3.097	3.232
Algemene en calamiteiten-reserve zuiveringsbeheer	3.776	3.742	3.788	3.851	3.978	4.075	4.181	4.358	4.489	4.626

Het verloop van de weerstandscapaciteit in 2021 is als volgt:

Verloop weerstandscapaciteit 2021 (bedragen x € 1.000)	1-1-2021	31-12-2021
Algemene/calamiteitenreserve Watersysteembeheer	1.673	1.602
Algemene/calamiteitenreserve Zuiveringsbeheer	3.103	3.099
Algemene reserve/wachtgeld Watersysteembeheer	674	643
Algemene reserve/wachtgeld Zuiveringsbeheer	674	643
Totaal algemene/calamiteitenreserve	6.124	5.987
Egalisatiereserve Watersysteembeheer	4.519	2.922
Egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	1.384	443
Totaal egalisatiereserve	5.903	3.366
Bestemmingsreserve DFB Watersysteembeheer	1.715	1.129
Bestemmingsreserve DFB Zuiveringsbeheer	3.517	3.834
Totaal bestemmingsreserve	5.232	4.963
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	17.259	14.316

De risico's zijn uitgesplitst naar Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer omdat de kosten grotendeels direct samenhangen met de taken en ook de reserves aan de taken gekoppeld zijn.

Het weerstandsvermogen per 31 december 2021 bedraagt:

Watersysteembeheer (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021
Weerstandscapaciteit	4.645	6.297
Risico omvang	1.130	1.871
Weerstandsvermogen	4,1	3,3

Zuiveringsbeheer (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021
Weerstandscapaciteit	7.347	8.019
Risico omvang	2.850	3.118
Weerstandsvermogen	2,6	2,6

Het weerstandsvermogen is beoordeeld op basis van het beoordelingsmodel van de Universiteit Twente. Een weerstandsvermogen tussen 1 en 1,4 wordt als ruim voldoende beschouwd en een weerstandsvermogen boven de 2 als uitstekend.

§ 1.12 Financiering

Algemeen

Met financiering wordt bedoeld het uitzetten en/of het aantrekken van gelden. In de wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) zijn de kaders gesteld waaraan het treasurybeleid moet voldoen. Het accent ligt daarbij op het onberispelijk en behoedzaam uitvoeren van het financieringsbeleid, het inzetten van de beschikbare instrumenten ten behoeve van het publieke belang en een voorzichtige toepassing van beleggingsinstrumenten en afgeleide financiële instrumenten. In verband met de vereisten van de Wet FIDO zijn er twee instrumenten op het gebied van treasury: het treasurystatuut en de jaarlijks financieringsparagraaf in de begroting en jaarrekening. Het treasurystatuut bevat het beleidskader waarbinnen de treasuryfunctie rechtmatig kan worden uitgevoerd. De treasuryfunctie omvat het beheren van de financiële vermogenswaarden, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's en het afleggen van transparante verantwoording hierover.

Rentevisie en financieringsbehoefte

Om investeringen te kunnen financieren trekt het waterschap geld aan op de geld- en kapitaalmarkt. Het is van groot belang de ontwikkelingen te volgen en alert te reageren daar waar nodig. De rente op de leningen werkt door in de kapitaallasten.

De keuze voor de wijze van financiering (kort of lang geld, fixe of lineair) wordt bepaald op basis van de verwachte rente per type en looptijd lening en de huidige leningenportefeuille. Hierbij wordt gestreefd naar een optimum tussen lage lasten, vervalkalender (gelijke spreiding en hoogte aflossingen) en afstemming op de meerjarige financieringsbehoefte.

Het waterschap heeft voor de inschatting van de rente contact gezocht met andere waterschappen, de Nederlandse Waterschapsbank, en gebruik gemaakt van rentevisies van financiële instellingen. In de Begroting 2021 is voor nieuwe leningen een rentepercentage opgenomen van 1%. De verwachte financieringsbehoefte voor 2021 bedraagt € 40.000.000.

Kasgeldlimiet ter beperking van het renterisico op korte financiering (< 1 jaar)

Het aantrekken van kort geld geschiedt in de vorm van rekeningcourant krediet en eventuele kasgeldleningen. De kasgeldlimiet is de grens waarbinnen decentrale overheden hun activiteiten met kortlopende middelen mogen financieren in 1 jaar. Elk kalenderkwartaal wordt het gemiddelde van de kortlopende middelen getoetst aan de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is de wettelijk vastgestelde limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal. Voor 2021 bedraagt de kasgeldlimiet voor het waterschap € 38,67 miljoen (23% van € 168,1 miljoen).

Renterisiconorm ter beperking van het renterisico op lange financiering (> 1 jaar)

Het bedrag aan aflossingen en het bedrag van leningen dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Voor waterschappen is in de wettelijke norm bepaald dat 30% van het begrotingstotaal opnieuw afgesloten mag worden. Voor 2021 bedraagt de renterisiconorm voor het waterschap € 50,44 miljoen (30% van € 168,1 miljoen). Voor 2021 blijft het bedrag aan aflossingen en het bedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening (€ 25,03 miljoen) ruimschoots onder de norm.

§ 1.13 Wet Hof en EMU-saldo

Binnen de Europese Unie zijn het EMU-saldo en de EMU-schuld de belangrijkste indicatoren voor de gezondheid van de overheidsfinanciën. EU-lidstaten mogen een begrotingstekort van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP) hebben en een maximale overheidsschuld van 60% BBP. Voor 2021 is de verwachting dat de collectieve sector in Nederland uitkomt op een EMU-saldo van -5,1% BBP en een EMU-schuld van 62% BBP (bron: Macro Economische Verkenning 2021, CBP, september 2020). Hoewel deze cijfers de norm overschrijden, zullen er vooralsnog geen maatregelen worden. In april 2020 maakten de Europese ministers van Financiën een aantal afspraken om de negatieve gevolgen van het coronavirus op de Europese economieën te beperken. Een van deze afspraken is dat lidstaten de begrotingsregels tijdelijk niet toe hoeven te passen, zodat extra uitgaven en investeringen gedaan kunnen worden om coronamaatregelen te financieren.

Op 23 mei 2018 hebben de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte voor de decentrale overheden in het Nederlandse EMU-saldo in de periode 2019 tot en met 2022. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. De ruimte voor de waterschappen leidt met de meeste recente raming van het BBP en de vastgestelde verdeelsleutel 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' tot EMU-referentiewaarden 2021 voor de waterschappen. Een referentiewaarde is geen

norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

Bij het niet nakomen van de afspraken bestaat de mogelijkheid om maatregelen op te leggen aan de decentrale overheden, zoals het faseren van investeringen. Dit correctiemechanisme treedt alleen in werking als decentrale overheden gezamenlijk het EMU-saldo meerjarig overschrijden en pas nadat op basis van bestuurlijk overleg is geprobeerd tot een verbetering van het EMU-saldo te komen. Nu overheden alles op alles zetten om de negatieve gevolgen van de Corona pandemie te bestrijden, zullen referentiewaarden overschreden worden. In lijn met de Europese afspraak dat de begrotingsregels overschreden mogen worden in de strijd tegen de gevolgen van de Corona crisis, zal het correctiemechanisme niet in werking treden. Het begrote EMU-saldo 2021 is als volgt berekend:

Berekening EMU saldo vanuit exploitatiesaldo <i>(bedragen x € 1.000)</i>		2021
	Exploitatiesaldo Begroting 2021	-2.881
	<i>Involed investeringen (Staat van Activa / IP):</i>	
-/-	Bruto Investeringsuitgaven MVA en IMVA	-90.018
+	Investeringssubsidies MVA en IMVA	21.622
+	Afschrijvingen	40.349
	<i>Involed voorzieningen (Staat van Reserves en Voorzieningen):</i>	
+	Toevoegingen ten laste van exploitatie	73
-/-	Onttrekkingen ten laste van exploitatie	-130
-/-	Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-62
	EMU saldo Begroting 2021 Waterschap Brabantse Delta	-31.047
	EMU saldo Waterschapshuis (4,5% van € 192.000)	9
	EMU saldo Aquon (11% van € 600.000)	-67
	EMU saldo BWB (24% van € 459.600)	109
	EMU saldo WBD inclusief verbonden partijen	-30.997
	EMU referentiewaarde 2021 WBD	-19.300
	Verschil (+ is positief, -/- is negatief)	-11.697

§ 1.14 Bijlagen

Uitvoeringsinformatie

In de bijlagen I tot en met V is de volgende uitvoeringsinformatie opgenomen:

- De staat van reserves en voorzieningen (bijlage I);
- De BBP-productenlijsten met de raming van de netto-kosten naar beleids- en beheerproducten en de toerekening van de netto-kosten aan de taken (bijlage II);
- De gecompriëerde staat van activa (bijlage III);
- De gecompriëerde staat van geldleningen (bijlage IV);
- Principes waarmee de kosten en opbrengsten aan de beheerproducten zijn toegerekend (bijlage V).

Begroting 2021 Gemeenschappelijke regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant

Het waterschap Brabantse Delta is uitvoerder van de gemeenschappelijke regeling muskusrattenbestrijding Noord-Brabant. In de regeling is bepaald dat de benodigde posten voor de lasten en baten worden opgenomen in de begroting van waterschap Brabantse Delta.

De netto kosten zijn voor 2021 geraamd op € 2.586.300. Dit resulteert in een bijdrage van € 862.100 per waterschap. Daarbij is rekening gehouden met de inzet van de bestemmingsreserve en voorziening zoals toegelicht in § 1.6 Ontwikkeling van de overige reserves en voorzieningen.

Door de besturen van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel is ingestemd met de Begroting 2021. Voor de volledige begroting van de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar bijlage VI.

Hoofdstuk 2: Programmaplannen

§ 2.1 Totaal netto lasten en dekkingsmiddelen per programma

Het verwachte bedrijfsresultaat van de voorliggende Begroting 2021 is € 2.881.000 negatief. Voor de dekking van het bedrijfsresultaat 2021 zie § 1.4.1 Bedrijfsresultaat exploitatie 2021. De netto lasten per programma zijn de te dekken lasten, oftewel de bruto lasten van het programma, verminderd met de overige opbrengsten, niet zijnde belastingopbrengsten.

Netto lasten per programma en dekkingsmiddelen (alle bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Oorspronkelijke Begroting 2020	Gewijzigde Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil t.o.v. gew. Begr. 2020
Netto lasten						
Programma Waterketen				67.585	69.945	+2.359
Programma Watersystemen				53.239	53.228	-10
Programma Waterveiligheid				20.880	21.618	+737
1000 - Planvorming	6.953	6.719	7.617			
2000 - Waterkeringen	14.988	15.366	15.443			
3000 - Watersystemen	33.124	34.519	35.330			
4000 - Zuiveringstechn. werken	56.872	57.759	58.567			
5000 - Vaarwegen en havens	2.429	2.383	2.604			
6000 - Regulering	3.949	4.162	5.846			
6500 - Handhaving	6.353	6.343	5.772			
7000 - Heffing en invordering	5.599	5.691	5.823			
8000 - Bestuur en communicatie	5.604	5.354	5.688			
9000 - Overige dekkingsmiddelen	-847		-900			
Totaal netto lasten	135.024	138.296	141.789	141.704	144.791	+3.086
Opbrengst waterschapsbelastingen						
Omslag watersysteem gebouwd	-37.588	-37.222	-39.047	-39.047	-41.017	-1.970
Omslag watersysteem ongebouwd	-5.519	-5.291	-5.886	-5.886	-6.257	-370
Omslag watersysteem wegen	-1.421	-2.205	-1.977	-1.977	-2.003	-27
Omslag watersysteem ingezetenen	-19.228	-19.220	-20.162	-20.162	-21.179	-1.017
Omslag watersysteem natuurterrein	-144	-128	-134	-134	-141	-7
Omslag verontreinigingsheffing	-350	-277	-313	-313	-381	-68
Omslag ws voorgaande jaren	-412					-
Zuiveringsheffing bedrijven	-20.636	-20.978	-20.852	-20.852	-21.648	-796
Zuiveringsheffing huishoudens	-43.606	-43.488	-45.990	-45.990	-47.669	-1.679
Omslag zuivering voorgaande jaren	-1.623					
Totaal waterschapsbelastingen	-130.527	-128.809	-134.361	-134.361	-140.296	-5.935
Bijdrage provincie						
Bijdrage provincie	-1.351	-1.364	-1.498	-1.471	-1.614	-143
Totaal dekking	-131.878	-130.173	-135.859	-135.832	-141.910	-6.078
Resultaat	+3.146	+8.123	+5.930	+5.872	+2.881	-2.991

§ 2.2 Programmaplannen

De programmaplannen bevatten het te realiseren beleid van het waterschap voor het begrotingsjaar 2021 en bieden inzicht in de doelstellingen per programma, de beoogde effecten en de wijze waarop gestreefd wordt die effecten te bereiken. Tevens worden per waterprogramma de begrote netto lasten en prestatie indicatoren weergegeven.

Programma Waterketen

Programmadirecteur: Mary-José van Overveld

Doelstelling programma

De ambitie van het programma waterketen is door ontwikkelen naar een duurzame, flexibele waterketen en daarbij blijvend voldoen aan de kerntaken en wet- en regelgeving. Het uiteindelijk beoogd effect is om zowel voor nu als de lange termijn waarde te realiseren voor de burgers, bedrijven en milieu in ons beheergebied met een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten. Dit op een samenwerkingsgerichte, innovatieve, moderne en toekomstbestendige wijze in samenhang met de andere programma's.

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak

Uitvoeren primaire taken (effectief en efficiënt)

Voldoen aan zorgplicht, afvalwaterakkoorden en vergunningseisen

Doelstelling en beoogde effecten: De kerntaak van Waterketen is het transporteren en zuiveren van afvalwater en het verwerken van slib.

Het primaire doel is het blijvend uitvoeren van de kerntaak, d.w.z. het voldoen aan wet -en regelgeving zoals de zorgplicht, alle gebieds- en individuele vergunningseisen, de afgesproken afnameverplichtingen en het op niveau houden van de veiligheid, betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de installaties. De ambitie is om dit effectiever en efficiënter te doen.

Dit doen we om voor zowel nu als op de lange termijn waarde te realiseren voor de burgers, bedrijven en milieu van West-Brabant met een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten.

Plan van aanpak 2021: Dit vergt een programmatische aanpak van projectplanning en -realisatie. Uitgangspunt hierbij zijn de doelstellingen en lange termijn visie van het waterschap.

- De inventarisatie van de risico's op zowel asset als assetsysteemniveau wordt voortgezet.
- De Lange termijn Asset Planning (LTAP) wordt verder uitgewerkt. De bedrijfswaarden worden geëvalueerd en we werken aan heldere en eenduidige besluitvormingscriteria en besluitvormingsmethodiek(en) aan de hand van concrete voorbeelden.
- Meer risico-gestuurd bedienen en onderhouden zorgt voor het efficiënter benutten van mensen en middelen, met focus op het bewust managen van geaccepteerde risico's voor proces continuïteit en budgetoverschrijdingen.
- De zichtbaarheid van de waterketen wordt vergroot.
- Maatregelen Afvalwaterpersleiding Moerdijk-Bath (AWP2.0): Door het vernieuwen van de persstations en het vergroten van de capaciteit van de AWP wordt de betrouwbaarheid van het afvalwatertransport vergroot en is het systeem in staat om de afgesproken afvalwaterhoeveelheden te verwerken.

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak	
Uitvoeren primaire taken (effectief en efficiënt)	
Slib verwerken	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het nakomen van afspraken die gemaakt zijn met SNB en de overige aandeelhouders.</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We sturen op onze eigen slibprognoses, waarbij we rekening houden met de afspraken die we met SNB hebben gemaakt. - De restcapaciteit wordt ingezet om ongegist slib van aandeelhouders te vergisten en ontwateren. - We stemmen intensief af met SNB en de overige aandeelhouders over het verminderen van de kwetsbaarheid tegen uitval door het treffen van de juiste beheersmaatregelen in de gehele slibketen.
Doorontwikkelen assetmanagement	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Eind 2023 is assetmanagement volgens de geldende norm op certificeerbaar niveau.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 wordt een plan van aanpak opgesteld om assetmanagement door te ontwikkelen met o.a. aandacht voor de koppeling tussen financiën en assets en het bedrijfswaardenmodel.</p>
Duurzaam	
Verminderen energieverbruik	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het waterschap streeft naar energieneutraliteit in 2025. Tevens regionaal maximaal bijdragen aan reductie van 49% CO₂-eq in 2030. We passen betaalbare en innovatieve technologieën toe, we ontwikkelen en testen deze. Dit moet leiden tot verduurzaming door energiebesparing of -productie.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Samen met het programma klimaat en duurzaamheid worden de uitgangspunten van het waterbeheerplan geconcretiseerd en de aanpak voor de waterketen verder uitgewerkt. In 2021 zal verder worden ingezet op energiebesparing naast het optimaliseren van duurzame energie opwekking (biogasopbrengst).</p>
Verminderen grondstoffenverbruik	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het waterschap streeft naar grondstoffenneutraliteit in 2050. Hiervoor is nodig het toepassen, ontwikkelen en testen van betaalbare innovatieve technologieën die leiden tot minder verbruik of hergebruik van grondstoffen en/of water door kringloopsluiting.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Samen met het programma klimaat en duurzaamheid worden de uitgangspunten van het waterbeheerplan geconcretiseerd en de aanpak voor de waterketen verder uitgewerkt. De inzet is minder verbruik van grondstoffen (polymeren en metaalzouten) in het zuiveringsproces.</p>
Klimaatadaptatie	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het waterschap streeft ernaar dat in 2050 100% van ons gebied klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Intensievere buien en langere perioden van droogte maakt anders omgaan met hemelwater noodzakelijk.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Het samen met partners in de regio ontwikkelen van strategieën voor meer lokaal vasthouden en minder afvoeren van hemelwater via de keten zal worden voortgezet.</p>
Flexibel en toekomstgericht	
Innovatie/kennisopbouw/planvorming	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Innovaties stimuleren en uitvoeren, om in staat te zijn flexibel in te kunnen spelen op maatschappelijke en technische ontwikkelingen. De komende jaren staan we voor grote uitdagingen om tegemoet te komen aan de wensen van burgers, bedrijven en het milieu in ons beheergebied. Van instandhouding naar vernieuwing, mogelijk maken herontwerp, beter in staat aan te sluiten bij wat toekomst en omgeving van ons vraagt.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Pro-actief zoeken naar nieuwe technologieën en de toepasbaarheid daarvan onderzoeken in de waterketen.</p>
Visieontwikkeling per zuiveringskring	<p>Doelstelling en beoogde effecten: We hebben een gebiedsgerichte visie per zuiveringskring, samengevat in een masterplan.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 opstellen van de visie, afstemmen hoe dit aan te pakken.</p>

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak	
Samenwerken (komen tot maatwerk)	
Samenwerken met gemeenten en drinkwaterbedrijven	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Samen de huidige infrastructuur optimaal benutten en de uitdagingen van de toekomst aangaan zodanig dat een optimale benutting van de huidige infrastructuur gerealiseerd wordt.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Binnen de waterkringen structureel werken aan thema's van nu en de toekomst, zoals klimaatadaptatie, circulaire economie en een gemeenschappelijke investeringsagenda. (Bijv. SOKII, SWWB)</p>
Samenwerken met bedrijven	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2021 komen tot verdergaande samenwerking met bedrijven. Beoogd effect is samen de huidige infrastructuur optimaal te benutten en de uitdagingen van de toekomst aangaan (en kansen te pakken).</p> <p>Plan van aanpak 2021: Naast gemeenten zijn (grote) lozende bedrijven belangrijke partners in de afvalwaterketen. Regelmatig benaderen bedrijven het waterschap om capaciteitsvraagstukken op te lossen (aanhaken/afhaken) of duurzaamheidskansen te benutten in de afvalwaterketen.</p> <p>In navolging van de ketensamenwerking met gemeenten gaan we actief door met het ontwikkelen we structurele en constructieve contacten met bedrijven (grote lozers). Hierbij zullen we ons blijvend openstellen voor initiatieven om maatschappelijke meerwaarde te creëren.</p>
Samen kennis ontwikkelen en samenwerken met kennisinstituten en laboratoria	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Delen van kennis over de waterketenprocessen en deze inzetten voor de eigen bedrijfsvoering en innovatie. Voor een effectieve en efficiënte realisatie van de kerntaken en als input voor innovaties.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Binnen verschillende samenwerkingsverbanden, landelijk en regionaal, wordt kennis ontwikkeld en gedeeld en worden kosten en risico's verdeeld over de verschillende partijen. Voorbeelden zijn 'Winnend samenwerken' en de Energie- en Grondstoffenfabriek, EFGF, STOWA, VVZB, Aquon.</p>
Meer waarde uit data	
Assetdata op orde	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Om in staat te zijn te werken conform assetmanagementprincipes en de doelstellingen van het waterschap effectief en efficiënt te realiseren is het van belang te beschikken over een ABC (actuele, betrouwbare en complete assetinformatie).</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2020 is een start gemaakt met het op orde brengen van de assetinformatie en in te voeren in het onderhoudsmanagementsysteem. Dit wordt in 2021 verder voortgezet. Hierbij wordt ook gekeken naar de overdracht van assets vanuit projecten en de mogelijke inzet van digitale hulpmiddelen hierbij. E.e.a ook in relatie en samenhang met het programma digitaal transformeren.</p>
Monitoring (Kpi's, dashboards)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Continu leren en verbeteren van prestaties en inspanningen. Benchmarks ondersteunen hierbij om te vergelijken met andere waterschappen.</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aansluiten bij programma veerkrachtig organiseren. - Benutten van de benchmarks van de Unie van Waterschappen en aanleverende tools. - Bestaande kpi's evalueren en aanvullen met beschikbare benchmarkdata. Zodat effectiever gestuurd kan worden op het realiseren van de strategische doelstellingen.

Geld (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Jaarplan 2020	Kadernota 2021	Jaarplan 2021
Totale netto kosten programma	*	€ 67.585	€ 69.945	€ 69.945

* In 2019 waren de programma's nog niet ingedeeld volgens Buiten Gewoon Doen.

Programma Watersystemen

Programmadirecteur: Len Nooteboom

Doelstelling programma	
<p>Het waterschap zorgt samen met (gebieds)partners en watergebruikers voor gezond, voldoende en bevaarbaar water als levensader voor biodiversiteit en een klimaatrobuuste leefomgeving. Het doel van het programma is om te voldoen aan lokale en regionale (grond)wateropgaven in zowel droge als natte situaties en te zorgen dat het water van geschikte kwaliteit is en er veilig gebruik van gemaakt kan worden. Dit doen we in open dialoog en vanuit 'gedeeld eigenaarschap', teneinde de opgaven tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten te realiseren.</p>	
Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak	
Voldoende en schoon water	
Waterbalans	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Zorgen voor een goede balans tussen vraag en aanbod van water tijdens droogte en voor voldoende waterafvoer/berging bij wateroverschot.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Op basis van regionaal afgesproken strategieën in 2021 komen tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programmeren van maatregelen in het kader van Nationaal Bestuursakkoord water (NBW) wateroverlasttoetsing 2020; - Programmeren resterende knelpunten in het kader van zoetwatervoorziening (Deltaplan hoge zandgronden en Zoetwatervoorziening zuidwestelijke delta) en droogtebestrijding; - Programmeren van maatregelen ten behoeve van knelpunten qua wateraf- en -aanvoer vanuit het Algemeen Onderhoudsplan waterlopen en waterkeringen (AOWW). - Opstellen van een communicatieplan om helderheid bij gebruikers en waterbeheerders te geven over inspanningen die het waterschap levert in gemiddelde en droge situaties en eigen handelingsperspectief.
Kaderrichtlijn Water	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) voor de kwaliteit van oppervlaktewater (water in rivieren, meren en kustwater) en de hoeveelheid en kwaliteit van het grondwater in ons beheergebied.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Uitvoeren in 2021 geplande activiteiten KRW-maatregelenpakket 2016-2021</p>
Baggeren	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het baggeren van waterlopen teneinde onderhoudsproblemen, wateroverlast en waterkwaliteitsproblemen te voorkomen.</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baggerachterstand door PFAS problematiek inlopen door in 2021 de volgende baggerwerkzaamheden uit te voeren en voor te bereiden: <ul style="list-style-type: none"> o Uitvoering en voorbereiding baggerwerkzaamheden in gemeenten Tilburg, Breda, Bergen op Zoom, Geertruidenberg, Moerdijk, Dongen, Moerdijk Steenberg en Waalwijk o Daarnaast het voorbereiden van baggerwerken krekken en beken landelijk gebied, zandvang Bieberg en inhaalslag vaarwegen o Uitvoering baggerwerkzaamheden Dintel - Implementatie gebruik weilanddepots (afhankelijk van uitslag businesscase 2020). - Opstarten van een onderzoek of dieper, breder of anders baggeren goed is voor de waterkwaliteit en waterkwantiteit.
Ontwikkeling klimaatrobuust watersysteem	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het maken van nieuwe afspraken met partners over de ontwikkeling van een klimaatrobuust watersysteem in het kader van de zoetwaterregio's DHZ/zuidwestelijke delta en het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (planperiode 2022-2027)</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie samenwerking met partners afgelopen periode 2016-2021 - Maken nieuwe afspraken DHZ/Zuidwestelijke Delta en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2022-2027 - Borgen van waterschapsbijdragen in het WBP 2022-2027

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak	
Voldoende en schoon water	
Plaagsoortenbeheer	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Voorkomen dat plaagsoorten (exoten zoals de Japanse duizendknoop en de rivierkreeft) een bedreiging vormen voor het watersysteem en/of de waterkeringen</p> <p>Plan van aanpak 2021: Op basis van het nieuwe provinciale beleid dat in 2021 wordt vastgesteld (inclusief impactanalyse) wordt de programmering inclusief prioritering voor de bestrijding van plaagsoorten opgesteld.</p>
Beheersing grondwater	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Adequaat beheer grondwatervoorraad met het streven naar evenwicht in aanvoer en onttrekking van grondwater</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Start met een strategische herijking van het grondwaterbeleid binnen de Provincie Noord-Brabant - Ten behoeve van het groeiseizoen 2021 het doorvoeren van enkele wijzigingen in het huidige grondwaterbeleid - Uitvoeren van het actieprogramma droogte
Omgevingswet	<p>Doelstelling en beoogde effecten: klaar zijn voor de Omgevingswet</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Impact omgevingswet voor het programma watersystemen checken en eventueel bijsturen
Samenwerkingsagenda Vlaanderen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Samen met Vlaamse partners tot een samenwerkingsagenda komen en vertalen naar een maatregelenpakket voor de grensvormende en grensontkennende waterlichamen voor de periode 2020-2027.</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programmeren van projecten waar er zich kansen voordoen en daarbij verkennen van kansen voor nieuwe Europese subsidies (in ieder geval indien van de Life aanvraag Halcyon). - In het Vlaams-Nederlandse gebiedsproces voor het Merkske inzetten op afspraken over uit te voeren maatregelen. - Continueren van het jaarlijks overleg over onderhoud van de waterlopen in het grensgebied. - Verkenning met de Vlaamse Milieumaatschappij naar 'samen slim monitoren' in de grensstreek; - Uitvoeren van lopende Europese projecten (Triple C, PROWATER en RECUPA).
Aanpak blauwalg	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Samen met gemeenten uitvoeren van onderzoek naar structurele blauwalglocaties, voorbereiden en uitvoeren van lokale maatregelen om de overlast te verminderen</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <p>Op basis van prioriteringsmethodiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monitoring, probleemanalyse en formuleren aanpak nieuwe probleemlocaties blauwalgen - Benoemen en programmeren projecten (locaties Binnenschelde Bergen op Zoom, Bouvignevijver Breda) - Uitvoeren maatregelen (Veste vijver Geertruidenberg en Westpolderplas Etten-Leur)
Gezamenlijke aanpak water-, natuur- en stikstofopgaven	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Samen met de provincie Noord-Brabant en andere partners de water-, natuur- en stikstofopgaven gebiedsgericht aanpakken.</p> <p>Plan van aanpak 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projecten op basis van bestaande Samenwerkingsovereenkomst tot Uitvoering Waterdoelen (STUW) in 2021 afronden. - Vaststellen nieuwe samenwerkingsovereenkomst.

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak	
Voldoende en schoon water	
Databeheer watersystemen en vaarwegen	Doelstelling en beoogde effecten: Op orde brengen en houden data alle vaarweg/watersysteemobjecten (volgens principe a-b-c-: accuraat, betrouwbaar en compleet) ten behoeve van een efficiënt en effectief waterbeheer
	Plan van aanpak 2021: - In beeld brengen kritische ontbrekende gegevens diverse objectsoorten - Uitzetten verzamelen gegevens en vastleggen in OBS (onderhoudsbeheerssysteem) of een ander beheerssysteem - Continueren project 'Legger op orde'
Bevaarbaar water	
Onderhoud Vaarwegen	Doelstelling en beoogde effecten: Beter grip krijgen op de benodigde onderhoudswerkzaamheden die programmatisch nodig zijn voor optimaal onderhoud aan de vaarwegen.
	Plan van aanpak 2021: Het voorbereiden van een meerjaren onderhoudsprogramma vaarwegen voor de onderdelen beschoeiingen en kunstwerken.
Inhaalslag baggeren vaarwegen	Doelstelling en beoogde effecten: Terugbrengen van de achterstand in het baggeren van de vaarwegen
	Plan van aanpak 2021: - Prioriteiten bepaling meest urgent te baggeren trajecten - Opstellen planning baggeren
Nautisch beheer vaarwegen	Doelstelling en beoogde effecten: Vertaling vastgesteld nautisch beleid 2020 naar activiteiten
	Plan van aanpak 2021: Opstellen actieplan nautisch beheer met daarin uit te voeren maatregelen als uitwerking van het vastgestelde beleid
Samenwerken met andere nautische beheerders	Doelstelling en beoogde effecten: samenwerken met andere vaarwegen nautisch beheerders in of grenzend aan het beheergebied van Brabantse Delta teneinde te leren en gebruik te kunnen maken van elkaars kennis en kunde
	Plan van aanpak 2021: - Na een eerste verkenning van de samenwerking verdere uitwerking en concretisering hiervan in een samenwerkingsagenda 2021-2025 vastleggen - Impact wijziging vaarwegklassen afstemmen met gemeenten (als nieuwe vaarwegbeheerders)

Geld (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Jaarplan 2020	Kadernota 2021	Jaarplan 2021
Totale netto kosten programma	*	€ 53.239	€ 53.228	€ 53.228

* In 2019 waren de programma's nog niet ingedeeld volgens Buiten Gewoon Doen.

Programma Waterveiligheid

Programmadirecteur: Rob Wolbrink

Doelstelling programma

Zorgen voor waterveiligheid voor inwoners en bedrijven is een kerntaak van het waterschap. Hierbij streven wij naar een zo laag mogelijk overstromingsrisico in het werkgebied van waterschap Brabantse Delta tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten, binnen de wettelijke normen en kaders. Daarnaast valt het muskusrattenbeheer onder het programma.

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak

Primaire keringen

Eerste ronde Landelijke Beoordeling primaire keringen (LBO-1)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Inzicht in de veiligheid en risico's op overstromingen door buitenwater van ons beheersgebied eind 2023, op grond van de nieuwe normen en beoordelingssystematiek.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Het totale project van de beoordeling van de primaire keringen volgens LBO-1 is verdeeld in 8 normtrajecten. In 2021 wordt de beoordeling van de laatste 3 normtrajecten (34-3, 34-4 en 34-5) gestart.</p>
Project verbetering Willemstad- Noordschans	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Uitvoering van de voorverkenning voor de verbetering van de 9,5 km primaire keringen die zijn afgekeurd in LBO-1.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2019 is dit traject aangemeld bij het HBWP. In 2020 is de ingangstoets vastgesteld als eerste stap in het HWBP proces. Vervolgens is gestart met de voorverkenning die volgens de huidige planning in 2021 gereed is.</p>
Traject aanpak GEA / WAD (Geertruidenberg Amertak / Wilhelminakanaal Amertak Donge)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Om van de beoordeling van een normtraject(en) te komen tot een geschikte scope en uitvoeringsstrategie van het HWBP programma. Hiervoor dient de waterveiligheid- en ruimtelijke opgaven in beeld te worden gebracht.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Het HWBP project GEA (7,5km) is gestart vanuit de derde ronde toetsing (vóór LBO-1). Door de nieuwe hydraulische randvoorwaarden en de nieuwe beoordeling (LBO-1) van aanpalende dijktrajecten, is het gewenst om het hele GEA/WAD traject te overzien (ca 28km). Voor een scherpere scope en uitvoeringsstrategie is het wenselijk allereerst de door de UvW en HWBP voorgestelde trajectaanpak te doorlopen. Daarbij zeer nadrukkelijk rekening houdend met de reeds gemaakte afspraken, besluiten en afstemming met de omgeving. De planning is om de traject aanpak in 2021 af te ronden.</p>
Traject aanpak Moerdijk en Drimmelen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Om van de beoordeling van een normtraject(en) te komen tot een geschikte scope en uitvoeringsstrategie van het HWBP programma. Hiervoor dient de waterveiligheid- en ruimtelijke opgaven in beeld te worden gebracht.</p> <p>Plan van aanpak 2021: De ca. 8 km afgekeurde dijktrajecten gelegen in de gemeente Moerdijk en Drimmelen bevinden zich tussen het traject Willemstad Noordschans en het traject GEA/WAD. Voor een scherpere scope en uitvoeringsstrategie is het wenselijk allereerst de door UvW en HWBP voorgestelde traject aanpak te doorlopen. De planning is om de trajectaanpak in 2021 af te ronden.</p>

Regionale keringen

Project verbetering regionale keringen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Verbeteren van ca. 45 km regionale keringen die bij de eerste ronde toetsing zijn afgekeurd. De keringen zijn eind 2023 hoogwaterveilig.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Deelgebied Midden is in 2020 afgerond. Voor deelgebied Mark, Dintel en Vliet wordt in 2020 en 2021 het voorkeursalternatief uitgewerkt tot een vergunbaar, gedragen, ingepast en uitvoerbaar ontwerp, dat in een publiekrechtelijk besluit wordt vastgelegd: het Projectplan Waterwet. In de tweede helft van 2021 wordt de aanbestedingsprocedure gestart voor de uitvoering.</p>
--	---

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak

Regionale keringen

Aanpak van illegale beweiding op de keringen met (groot)vee	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Uit de tweede ronde toetsing van de regionale keringen is naar voren gekomen dat over een lengte van circa 40 km sprake is van een slechte grasmat. De slechte grasmat hangt in veel gevallen samen met het gebruik van de kering voor begrazing met grootvee. Het DB heeft in 2020 besloten de illegale beweiding aan te pakken.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Vanuit het proces handhaving is een plan van aanpak opgesteld waarin – in samenspraak met het proces onderhouden – stapsgewijs wordt gewerkt aan het beëindigen van dit ongewenste gebruik. Inzet is om in 2023 – wanneer het project verbetering van de regionale keringen dient te zijn afgerond – ook de overige trajecten een goede grasmat hebben door inzet handhaving.</p>
---	---

Beheermaatregelen bever en muskusratten

Beverproof maken van de keringen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Voor zowel de primaire als de regionale keringen is de opkomst van de bever een steeds grotere zorg. Om hier preventief mee om te gaan worden de kritieke plekken beveronvriendelijk gemaakt, zodat het risico op schade en gevaar aan de keringen wordt vermeden.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Op basis van een inventarisatie van de meest kritieke plekken in de primaire keringen wordt ervaring op gedaan met het beveronvriendelijk maken van de kering door gaas in te graven.</p>
Muskusratten terugdringen naar de landsgrenzen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Door de komende 10 jaar de muskusratten in Nederland terug te dringen naar de landsgrenzen en te bewaken langs de grote rivieren worden veiligheidsrisico's door graverijen verminderd, dierenleed voorkomen en op landelijk niveau kosten bespaard.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 wordt een plan van aanpak opgesteld, afgestemd op de landelijke strategie, en extra capaciteit aangetrokken om te kunnen starten met het terugdringen van de populatie. Tevens wordt het intensieve contact met België voortgezet waar het beleid om de muskusratten naar de landsgrens terug te dringen al is doorgevoerd.</p>

Prestatie indicatoren	Rekening 2019	Jaarplan 2020	Jaarplan 2021 (cumulatief)
Beoordeling primaire keringen volgens LBO-1 van 132 km wordt 125 km beoordeeld tot 2023	23 km	79km	31km (110km)
Ingangstoets/Trajectaanpak primaire keringen	-	9,5km ¹⁾	42,5km (52km) ²⁾
Verbetering regionale keringen van 260 km wordt 48km verbeterd tot 2023	-	28 ³⁾	0km (28km)
Muskusrattenvangst: max. 0,15 vangst/km	0,22	0,18	0,15 ⁴⁾
<p>In de tabel staan in het jaarplan 2021 de kilometers beoordeling, toetsing en verbetering die naar verwachting in dit jaar uitgevoerd gaan worden. Tussen haakjes staat het aantal cumulatieve kilometers per onderdeel.</p> <p>¹⁾ Willemstad Noordschans ²⁾ 9,5km Willemstad Noordschans, 14,5km Moerdijk/Drimmelen, 28 km GEA/WAD ³⁾ Deelgebied Midden ⁴⁾ 0,15 vangst/km is de landelijke norm waarbij (blijkt uit onderzoek) de muskusrattenpopulatie onder controle is en geen bedreiging vormt voor de veiligheid. Deze norm blijft in ieder geval voor 2021 van kracht en wordt bijgesteld afhankelijk van de ontwikkelingen rondom het terugdringen van de muskusratten naar de landsgrenzen.</p>			

Geld (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Jaarplan 2020	Kadernota 2021	Jaarplan 2021
Totale netto kosten programma	*	€ 20.880	€ 21.618	€ 21.618

* In 2019 waren de programma's nog niet ingedeeld volgens Buiten Gewoon Doen.

Programma Klimaat & Duurzaamheid

Programmadirecteur: Len Nooteboom

Doelstelling programma	
<p>Waterschap Brabantse Delta heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid om actief een rol te pakken in het verduurzamen van onze omgeving. Zo dragen we bij aan een vitale regio die klimaatbestendig, klimaatneutraal en circulair is. Medewerkers en bestuur werken aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties waar we de meeste impact hebben in de regio. De opgaven pakken we samen met onze partners aan.</p>	
Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak	
Algemeen	
Duurzaamheidsdoelstellingen geborgd	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2024 wordt er in de organisatie gestuurd op de duurzaamheidsdoelstellingen.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Om dit te realiseren worden in 2021 verschillende activiteiten uitgevoerd zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het opzetten van een monitoringsmethodiek om doelbereik inzichtelijk te maken; - Op basis van de strategische doelstellingen ambitie, strategie en rol bepalen binnen context; - Het opzetten van een denktank Klimaat & Duurzaamheid voor de borging van de doelstellingen en het faciliteren van een algemene aanpak op het integreren van de duurzaamheidsdoelstellingen. - Andere programma's en partners stimuleren om aan de strategische doelstellingen bij te dragen.
Duurzaamheidsdoelstellingen in DNA	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2024 zitten de duurzaamheidsdoelstellingen in het DNA van medewerkers, bestuurders en onze betrokkenen en dragen zij op een impactvolle manier bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 ligt de focus op de eigen medewerkers. Op basis van een communicatieplan worden de doelstellingen actief overgebracht. Daarnaast worden trainingsmogelijkheden beschikbaar gesteld voor het verhogen van kennis op de vier sporen: klimaatadaptatie, circulaire samenleving, klimaatneutraal en vitaal.</p>
Duurzaam GWW	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2023 wordt duurzaam GWW toegepast bij alle projecten.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 worden facilitators opgeleid die bij de start van projecten Duurzaam GWW toepassen.</p>
Spoor 1: Klimaatadaptatie	
Klimaatbewustzijn vergroten	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het waterschap wordt gezien als een zichtbare klimaatpartner in ons gebied die als versterkende overheid handelt vanuit een lange termijn visie.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Om dit te realiseren worden in 2021 verschillende acties uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definiëren van de uitgangspunten van een waterrobuust en klimaatbestendige gebied. - Communiceren over toonaangevende projecten en initiatieven. - In samenwerking met de waterprogramma's voorbereiden van gebiedsgerichte aanpak met onze partners. - Organiseren van klimaatsafari's (inwoners, bedrijven, woningbouwverenigingen en gemeenten op een laagdrempelige manier vertellen op locatie wat de mogelijkheden zijn om zelf klimaatmaatregelen te nemen) in samenwerking met gemeenten en/of woningbouwcoöperaties; - Klimaatsafari samen met onze stakeholders uit werken tot een eenvoudig te gebruiken concept en collega's hierin opleiden.
Klimaat bewust handelen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2023 voeren we ons werk uit vanuit het principe van een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting.</p>

	Plan van aanpak 2021: Organiseren van interne en externe klimaatdialogen om kennis en acceptatie van onontkoombare overlast te vergroten
Klimaatbestendig inrichten	Doelstelling en beoogde effecten: In 2025 hebben we inzicht hoe land- en watergebruik (functiegebruik) het beste aansluit op het toekomstige bodemwatersysteem. Plan van aanpak 2021: De eerste klimaatprofielen opstellen en communiceren naar stakeholders
Beter samenwerken	Doelstelling en beoogde effecten: In 2025 is 50% van ons gebied opgenomen in een gedragen gebiedsvisie die is geland in één of meer omgevingsvisies om zo optimaal meekoppelkansen te benutten. Plan van aanpak 2021: Aanpak voor interne en externe bewustwording, acceptatie en klimaatbestendig handelen. Bij relevante provincies en gemeenten, bezien vanuit de stroomgebieden, geven we input voor hun omgevingsvisies
Spoor 2 : Circulaire samenleving	
Definitiebepaling en inzicht	Doelstelling en beoogde effecten: Definitiebepaling en inzicht krijgen wat circulaire samenleving inhoudt voor het waterschap. Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Definiëren wat circulair voor het waterschap betekent - Rol en ambitie van het waterschap bepalen - Uitgangspunten formuleren over omgang met het gebruik van kunststof/natuur bij hergebruik - Positiebepaling voor mogelijkheden waterhergebruik - Onderzoek mogelijkheden hergebruik van vervuild water zoals hemel- en douchewater - Onderzoek naar mogelijkheid gewonnen ijzer her te gebruiken bij defosfatering
Van verbeteren naar herontwerp	Doelstelling en beoogde effecten: Verandering van het verwijderen van vuil (afvalwater zuiveren, maaisel afvoeren, bagger storten) naar grondstofkringlopen (fosfaat, water). Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Opstellen plan voor een mogelijk innovatielab op Nieuwveer - In 2021 bieden we 5 projecten aan met twee varianten (duurzame variant en traditionele variant) - We staan open voor en dragen waar het kan bij aan innovatieve oplossingen voor circulaire ambities van derden
Circulair aanbesteden	Doelstelling en beoogde effecten: In 2023 vragen we circulair uit en in 2030 wordt circulair aanbesteed. Plan van aanpak 2021: Circulariteitseisen opstellen en een nulmeting van circulaire inschrijvers bij aanbestedingen maken
Hergebruik effluent	Doelstelling en beoogde effecten: In 2030 maken we optimaal hergebruik van het effluent. Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Pilotonderzoek voor hergebruik Bath in 2021 - Onderzoek naar de toegevoegde waarde van effluent op hoge zandgronden
Spoor 3 : Klimaatneutraal	
Energieneutraal 2025	Doelstelling en beoogde effecten: Het waterschap is energieneutraal in 2025. Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Adviesnota opstellen met betrekking tot zelf investeren in duurzame energie of participatie van derden
CO ₂ Reductie	Doelstelling en beoogde effecten: Onze eigen bedrijfsvoering (directe en indirecte eigen emissies) voldoet aan de CO ₂ -equivalent reductie. Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Doelstelling CO₂-reductie eigen activiteiten formuleren - Eerste activiteiten uitvoeren om in 2023 gecertificeerd te zijn op trede 3 van de CO₂-prestatieladder. - Inzichtelijk maken van totale hoeveelheid CO₂ in eigen bedrijfsvoering met een focus op aanbestede werken en emissies uit oppervlaktewater - Voortzetten kleine kringloop

	<ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek naar invloed waterschap op regionale CO2-emissies (Plaatsen van lachgas sensoren, onderzoek CO2 impact Westelijke Langstraat) - Nota over hoe we CO2-uitstoot bij toekomstige aanbestede projecten gaan bijhouden - Plan maken voor klimaatneutraal inkopen - Uitvoeren plan verduurzaming eigen gebouwen
Regionale CO ₂ Reductie	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Het waterschap kan een bredere rol spelen in de regio op het vlak van emissies. Daarom dragen we op plaatsen met de meeste impact bij aan het regionaal realiseren van 49% minder CO₂-equivalenten (incl. lachgas en methaan) in 2030 en 95% minder in 2050.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Samenwerking gemeenten en bedrijven (RES, warmtetransitieviesies, innovatie deals, aquathermie, benutting biogas, en maaisel, bagger)</p>
Spoor 4 : Vitaal	
Vitale leefomgeving	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Bij de uitvoering van onze kerntaken dragen we bij aan een vitale leefomgeving.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 wordt het spoor vitaal verder vormgegeven op minimaal de volgende thema's: giftige stoffen, waaronder blauwalg en microverontreinigingen, en biodiversiteit</p>
Duurzaam inkopen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Producten en diensten worden duurzaam ingekocht.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Aan de hand van de uitgangspunten van de beleidsnota maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap verduurzaming van de inkoop verder brengen. Waarbij synergie wordt geborgd tussen de verschillende duurzaamheidsthema zoals circulair en klimaatneutraal</p>

Programma Samen werken
 Programmadirecteur: Rob Wolbrink

Doelstelling
<p>Het programma geeft een impuls aan de organisatie zodat: Het waterschap een partner in de leefomgeving is. Het waterschap neemt initiatieven tot ((inter)nationale) samenwerking om doelen op het gebied van waterveiligheid, -keten, -kwantiteit en klimaat te bereiken. Het staat open om anderen de mogelijkheid tot meekoppelkansen te bieden. Daar waar anderen het initiatief nemen, streeft het waterschap naar aansluiting om waterdoelen te realiseren. Door samen te werken met anderen realiseert het waterschap maatschappelijke meerwaarde voor de leefomgeving. Door op die manier te werken worden ook de uitgangspunten van de Omgevingswet geborgd. Samenwerken zorgt tevens voor vergroting van de waardering, herkenbaarheid en zichtbaarheid van het waterschap in de omgeving. Om dit te realiseren leert de organisatie van samenwerking met anderen ("van buiten naar binnen") en is er een goed samenspel tussen bestuur en organisatie. Het programma stimuleert en faciliteert het bestuur en de medewerkers om samenwerking met anderen waar te maken.</p>

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak

Dialogoog

Dialogoog met bestuur	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Dialogoog met bestuur geeft zicht op wat het bestuur belangrijk vindt in samen werken. Hierbij wordt rekening gehouden met de ervaringen van eerdere samenwerkingstrajecten: van buiten naar binnen. Het gaat over zichtbaarheid, uitstraling en positionering van het waterschap. Dit geeft richting aan de verdere ontwikkeling van het programma en richting aan de vormgeving van beleid en uitvoering.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Er wordt een dialogoog georganiseerd. De opbrengsten worden benut voor de verdere invulling van het programma, voor beleidsontwikkeling, uitvoering en communicatiedoelinden.</p>
-----------------------	---

Overzicht, sturing en grip

Samenwerkingsagenda	<p>Doelstelling en beoogde effecten: We willen inzicht krijgen in onze stakeholders en hun belangen om optimaal samen te kunnen werken en de meeste maatschappelijke meerwaarde te creëren. Met de samenwerkingsagenda willen we de volgende punten scherp krijgen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Met wie werken we samen? - Wat zijn de doelstellingen van samenwerking? - Liggen we op koers? - Wat zijn de te bereiken mijlpalen? <p>Het opstellen van een samenwerkingsagenda geeft overzicht en inzicht. Het draagt bij aan betere (meta) sturing en grip op de vele samenwerkingsverbanden die er zijn en zullen komen.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Er vindt een inventarisatie plaats welke samenwerkingstrajecten er lopen, wat de doelstelling is van die trajecten en hoe die bijdragen aan de (indirecte) doelen van het waterschap. Ook de looptijd wordt in beeld gebracht. Daarnaast wordt geïnventariseerd wat de ervaringen zijn in samen werken. Er is een actueel document (digitaal) waarin dit overzicht te raadplegen is.</p>
Leerprogramma	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Ontwikkelen van competenties en vaardigheden om tot goede samenwerking te komen (met leerervaringen van samenwerkingstrajecten: van buiten naar binnen.)</p> <p>Plan van aanpak 2021: Er wordt met de processen een leerprogramma ontwikkeld, met input van het bestuur en de vele leerervaringen van samenwerkingstrajecten. Ook zal er naast competenties en vaardigheden aandacht zijn voor vastlegging van de samenwerkingsafspraken, cofinanciering, stakeholdersanalyse en relatiemanagement. Hierbij wordt samenwerking gezocht met een externe partij, zoals bijv. Brabant Aquademie.</p>
Organiseren van samen werken	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Er is een goed samenspel tussen de processen en programma's zodat het waterschap als één naar buiten kan treden en samenwerking buiten waar kan maken.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Onderzoek naar en uitvoering van hoe samen</p>

	werken een structurele plek kan krijgen in de processen en projecten van het waterschap.
Waardering	
Waardering samen werken en partnerschap	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Weten wat de waardering in de samenleving is voor het waterschap op het punt van het zijn van een samenwerkingspartner.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In de bestaande klant- en imago waarderingsonderzoeken wordt voor het aspect samen werken, het zijn van een partner, ruimte ingeruimd. Ook wordt gebruik gemaakt van ervaringen die reeds zijn opgehaald bij partners (bijv. in het kader van de ontwikkeling van het nieuwe Water Beheer Programma).</p>
Omgevingswet	
(Klaar voor) de Omgevingswet	<p>Doelstelling en beoogde effecten: (Digitale) informatie omtrent de fysieke leefomgeving is op één plek te vinden: het Omgevingsloket. Via dit loket kan iedereen zien wat mag en wat niet mag op basis van de regelgeving en kunnen vergunningsaanvragen en meldingen worden ingediend (ingangsdatum is gewijzigd naar 1-1-2022). Via 3 sporen wordt binnen het waterschap gewerkt aan de implementatie: 1. Kerninstrumenten (beleid, regelgeving en verordening) 2. Digitalisering (o.a. digitaal stelsel omgevingswet (DSO), zaakstelsel) 3. Anders werken (aanpassing processen, houding en gedrag)</p> <p>Plan van aanpak 2021 spoor 1: In 2021 is de aanpassing van de Keur naar de waterschapsverordening gereed. Daarnaast worden verdere afspraken met gemeenten gemaakt over de gezamenlijke vergunningverlening. Tevens wordt uitgewerkt wanneer we het instrument projectbesluit gaan toepassen. Per 2021 kunnen initiatiefnemers via een door Brabantse Delta zelf ingerichte 'vergunningchecker' controleren er voorwaarden zijn voor het initiatief. Dit vooruitlopend op de komst van het nieuwe landelijke Omgevingsloket per 1-1-22.</p> <p>Plan van aanpak 2021 spoor 2: In 2021 worden we aangesloten op het DSO en vind het testen plaats, zodat we vanaf 1-1-2022 operationeel zijn. Hierbij wordt er ook voor gezorgd dat de informatie van het waterschap in het DSO klopt. en de medewerkers van het waterschap met het DSO kunnen werken.</p> <p>Plan van aanpak 2021 spoor 3: Medewerkers worden opgeleid om te gaan met de nieuwe systemen en processen (kennis, kunde en vaardigheden), maar ook houding en gedrag (beleidsvorming, dienstverlening, samenwerking en oplossingsgerichtheid). Er worden ambassadeurs opgeleid per proces om mensen in de cultuur van de omgevingswet mee te nemen. Landelijk ontwikkelde Games ter voorbereiding op de omgevingswet worden ambtelijk en bestuurlijk gespeeld en er wordt begin van het jaar een communicatieplan opgesteld dat de rest van het jaar wordt uitgevoerd.</p>
Internationale samenwerking	
Blue Deal	<p>Doelstelling en beoogd effect: Uitvoering geven aan de Blue Deal met de ambitie om 20 miljoen mensen wereldwijd toegang te geven tot voldoende, schoon en veilig water in 2030. Door samenwerking met Nederlandse en internationale partners leveren we een bijdrage aan het versterken van 3 cruciale onderdelen van goed waterbeheer: voldoende kennis en expertise, een goed functionerende organisatie en samenwerking met de belangrijkste stakeholders. Het waterschap krijgt hiervoor terug dat medewerkers de kans krijgen zich te ontwikkelen, we mede hierdoor een aantrekkelijke werkgever zijn, kennis vergroten, relaties versterken en leren van (innovaties in) andere landen om het eigen werk in Nederland te blijven verbeteren.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 worden de projecten in Argentinië, China, Zuid-Afrika, Colombia, Burkina Faso, Ethiopië en Ghana voortgezet en wordt meegedaan met de Wettskills en de World Water Week in Stockholm. Door de corona-maatregelen is er een vertraging opgelopen in 2020 die niet zal worden ingelopen. Zolang de corona-maatregelen van kracht zijn wordt het contact digitaal voortgezet met de samenwerkingspartners en de lokaal aanwezige YEP'er (deelnemer Young Expert Programma) en stagiairs die in het land zelf veel werk kunnen verzetten en bij kunnen dragen aan de doelen.</p>

Programma Digitaal transformeren

Programmadirecteur: Mary-José van Overveld

Doelstelling programma

De ambitie van dit programma is de kansen, verwachtingen en mogelijkheden van de toenemende digitalisering in te zetten en zo de blijvende stap te maken naar een digitaal georiënteerde en wendbare organisatie waarbij de omgeving centraal staat. Ook draagt de organisatie zo bij aan een duurzamere maatschappij. Initiatieven die hieraan bijdragen worden aangejaagd en gestimuleerd bij medewerkers en bestuurders.

* We creëren bewustwording bij de medewerkers en bestuurders over de mogelijkheden van digitale transformatie. Hierbij stimuleren en activeren wij de organisatie om vooruitstrevend gebruik te maken van data en technologie. En zo onze prestaties als waterschap te verbeteren.

* Dit doen we op een samenwerkingsgerichte, innovatieve, moderne en toekomstbestendige manier. Zo leveren we efficiënt producten en diensten die voldoen aan de wensen en eisen van de omgeving. En hebben we tevreden klanten.

* Ook werkt het programma aan een informatie gestuurde organisatie. Hiermee optimaliseren we onze processen, creëren we transparantie en opereren we flexibel in onze omgeving.

* Dit alles levert een veerkrachtige organisatie op. Een organisatie waar we nieuwe technologische ontwikkelingen snel adopteren om waterschapsprocessen te verbeteren. En een plek waar mensen buiten gewoon graag werken.

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak

Innovatie stimuleren	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Om het denkproces voor de digitale mogelijkheden en toepassingen binnen de processen op gang te brengen, wordt in 2021 in ieder procesplan minimaal 1 digitale innovatie opgenomen.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Door middel van het voeren van gesprekken, een digitale inspiratieris en webinars de procesmanagers inspireren.</p>
Digitale mogelijkheden onderdeel van strategische personeelsplanning (SPP)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Natuurlijk verloop van medewerkers wordt aantoonbaar opgevangen met digitale mogelijkheden in gedachten.</p> <p>Plan van aanpak 2021: De HR business partners worden meegenomen in de mogelijkheden en effecten van digitaal transformeren. Van daaruit kunnen zij het gesprek voeren met de managers over wat dit voor hun proces gaat of kan gaan betekenen en zijn beslag krijgen in de SPP.</p>
Digitaal werken (hybride werksituatie)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2021 hebben we een hybride werksituatie, waarin tijd- en plaats onafhankelijk werken optimaal ondersteund wordt. Persoonlijk leiderschap van medewerkers komt hiermee tot bloei.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Vanuit het programma Digitaal Transformeren, ondersteuning verlenen aan het spoor veerkrachtig werken. Het gaat om het samen laten komen van alle initiatieven gerelateerd aan digitaal werken. Ook worden er bewustzijn vergrotende campagnes georganiseerd over de digitale toepassingen in de nieuwe manier van werken.</p>
Digitaal werken (samenwerken)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Medewerkers kennen de mogelijkheden van digitaal samenwerken en alternatieve samenwerkingsvormen en passen deze, meer dan nu, toe in processen en projecten.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Vanuit het programma Digitaal Transformeren, ondersteuning verlenen aan het spoor veerkrachtig werken. Het gaat om het samen laten komen van alle initiatieven gerelateerd aan digitaal werken. Ook worden er bewustzijn vergrotende campagnes georganiseerd over de digitale toepassingen in de nieuwe manier van werken.</p>
Ambitie verankeren	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2021 zijn de procesmanagers in staat om projecten te definiëren in het kader van Digitale Transformatie. De projecten worden in de Kadernota vertaald in financiële en personele effecten.</p>

	<p>Plan van aanpak 2021: Over ambitie van het programma in gesprek gaan met procesmanagers (digitaal leiderschapsteam), zodat concrete projecten gedefinieerd en geprogrammeerd kunnen worden die aansluiten bij de strategische doelstellingen van het programma.</p>
Meerwaarde uit data (versterken netwerk)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Doel is om het netwerk in West-Brabant te versterken, om zodoende samen te kunnen werken op het gebied van data (management, deling, etc).</p> <p>Plan van aanpak 2021: Investeren in de relatie met relevant bestuurlijke partners in West-Brabant op het gebied van digitale transitie en/of data.</p>
Meerwaarde uit data (versterken expertise)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Binnen een jaar is er toekomstbestendige data expertise in huis/in processen aanwezig.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Medewerkers opleiden en deelname aan landelijke initiatieven op het gebied van datascience en data-engineering.</p>
Meerwaarde uit data (business intelligence)	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2022 wordt in 3 processen aantoonbaar gebruik gemaakt van business intelligence (BI) tools.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 wordt er een keuze gemaakt voor de BI-tool, de processen en voor welke behoefte we deze gaan inzetten. Parallel daaraan medewerkers trainen in self service.</p>
Doorontwikkeling verkeerstoren	<p>Doelstelling en beoogde effecten: In 2022 worden op basis van data meer dan nu, voorspellingen gedaan en preventieve keuzes gemaakt in het waterbeheer.</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 wordt vanuit het programma Digitaal Transformeren een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de centrale regiekamer (CRK).</p>
Assetmanagement doorontwikkelen	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Eind 2023 is assetmanagement bij het waterschap op een certificeerbaar niveau</p> <p>Plan van aanpak 2021: In 2021 wordt vanuit het programma een bijdrage geleverd aan de doorontwikkeling en verdere implementatie van assetmanagement waarbij vanuit het programma met name gekeken wordt naar welke digitale mogelijkheden toegepast kunnen worden om de realisatie van de doelstelling te stimuleren en op welke wijze effectief omgegaan kan worden met de data.</p>
Verbeteren dienstverlening	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Betere en effectievere samenwerking met omgevingspartners en betere digitale dienstverlening blijktend uit KlantTevredenheidsOnderzoek (KTO).</p> <p>Plan van aanpak 2021: Ten behoeve van de implementatie van de omgevingswet, de verbinding leggen tussen de digitale mogelijkheden en de ambities (Digitaal Stelsel Omgevingswet).</p>
Ontwikkelen medewerkers	<p>Doelstelling en beoogde effecten: Medewerkers zijn digitaal geletterd en daarmee in staat om mee te gaan in de digitale ontwikkelingen.</p> <p>Plan van aanpak 2021: Ontwikkelen van een leerlijn digitaal transformeren, inspiratiesessies, organiseren webinar, bedrijfsbezoeken, etc. in samenwerking met de programma's veerkrachtig organiseren en samenwerken.</p>

Programma Veerkrachtig Organiseren

Programmadirecteur: Len Nooteboom

Doelstelling programma

Een veerkrachtig waterschap, nu en in de toekomst!

In een sterk veranderende samenleving speelt ons waterschap als veerkrachtige organisatie proactief in op signalen uit onze omgeving. We bewegen mee met de veranderingen door onszelf te ontwikkelen, lef te tonen en nieuwe wegen te bewandelen. Dit doen we niet alleen maar samen met anderen. Daardoor voeren wij onze waterschapstaken, nu en in de toekomst, slagvaardig en innovatief uit. Onze medewerkers en bestuurders hebben plezier in het mooier en beter maken van onze omgeving waardoor wij van betekenis zijn voor de mensen en de natuur. Wij bouwen verder aan wat we al hebben opgebouwd en zijn daar trots op. Zo leveren we samen een krachtige bijdrage aan ons waterschap!

Om de waterschapstaken nu en in de toekomst effectief, efficiënt en omgevingsgericht uit te voeren:

- A. Vergroten we de samenhang binnen de organisatie (en bestuur) om slagvaardiger samen te werken met elkaar en met anderen in onze omgeving. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn geborgd en zijn duidelijk voor medewerkers.
- B. Verbeteren we de vertaling van strategische doelen naar activiteiten om gericht aan onze opgaven in de omgeving te werken.
- C. Vergroten we het innovatievermogen om ons werk steeds slimmer en beter uit te voeren.
- D. Bieden we onze medewerkers een werkconcept om effectief, flexibel en in verbinding met de omgeving, met elkaar samen te werken.
- E. Vergroten we het persoonlijk leiderschap van medewerkers zodat iedereen optimaal kan bijdragen aan onze opgaven.

Doelstellingen, beoogde effecten en plan van aanpak

Implementatie Buiten Gewoon Doen

Implementatie Buiten Gewoon Doen

Doelstelling en beoogde effecten: We leggen de basis (handvatten, kaders en richtlijnen) om Buiten Gewoon Doen uit te voeren.

Plan van aanpak 2021:

- Binnen het programma wordt gewerkt met een groslijst en prioritering aan implementatievoorstellen van thema's die de invoering van Buiten Gewoon Doen bevorderen.
- 1x per kwartaal wordt de groslijst met het MT besproken ter actualisering.
- Goedgekeurde voorstellen worden breed gedeeld en geïmplementeerd in de organisatie, inclusief evaluatie.

Implementatie Buiten Gewoon Doen

Doelstelling en beoogde effecten: Programma's en processen werken integraal en effectief samen om strategische doelen te bereiken.

Plan van aanpak 2021:

- Programmadirecteuren, Managementteam en Secretaris Directeur zijn continu in gesprek over interne samenwerking, actualiteiten in programma's en processen en verdiepende thema's om de samenhang in de strategische koers, in verbinding met het bestuur, te bevorderen.

Enterprise Architecture

Enterprise Architecture

Doelstelling en beoogde effecten: We werken volgens de Enterprise Architecture om de integraliteit en samenhang tussen bedrijfsprocessen en informatievoorziening te bevorderen. Enterprise Architecture is een instrument/richtinggevend kader voor het management om de ontwikkeling van de organisatie en de informatievoorziening in samenhang te sturen.

Plan van aanpak 2021:

- De referentiearchitectuur (principes, modellen en standaarden) van de hele organisatie wordt opgesteld.
- Per proces wordt een doelarchitectuur opgesteld.
- Borging van (de doorontwikkeling van) de Enterprise Architectuur door het proces te beschrijven, rollen te beleggen en medewerkers te trainen.

Innovatie	
Innovatie	Doelstelling en beoogde effecten: Innovaties ontwikkelen aan de hand van een gestructureerd innovatieproces/strategie en met een brede interne en externe betrokkenheid.
	Plan van aanpak 2021: Organiseren van: <ul style="list-style-type: none"> - 6 campagnes via winnovatieplatform - 6 kleine innovatie bijeenkomsten - 1 waterinnovatiedag
Innovatie	Doelstelling en beoogde effecten: We werken met een strategische innovatie agenda.
	Plan van aanpak 2021: Ontwikkelen van innovatie strategie en ontwikkelen, actualiseren en uitvoeren van de innovatie agenda
Veerkrachtig Werken	
Veerkrachtig Werken	Doelstelling en beoogde effecten: Een werkomgeving creëren die plaats- en tijdonafhankelijk werken, samenwerken, ontmoeten en verbinden optimaal ondersteunt. Borging van de productie bij meer werken op afstand, is hierbij een aandachtspunt.
	Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen beleid tijd- en plaats onafhankelijk werken. - Visie buitengewoon doen vertalen naar ons werkplek- en kantoor concept en houding en gedrag. - Ontwikkelen thuiswerkbeleid en -regeling. - Uitwerken benodigde middelen (ICT en huisvesting) ter ondersteuning en uitvoering van het beleid: <ul style="list-style-type: none"> o Vervanging desktop pc's door laptops; o Gedeeltelijke vervanging inrichting Hof van Bouvigne; - Trainen en ervaringen delen medewerkers, managers en bestuurders
Veerkrachtig Werken	Doelstelling en beoogde effecten: Het faciliteren van medewerkers om met nieuwe werkvormen innovatiever en effectiever (samen) te werken.
	Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Onderzoek naar werkvormen en hierin keuzes maken - Consequenties nieuwe werkvormen vertalen naar huisvesting en ICT, o.a. ondersteunende software voor nieuwe werkmethoden - Organiseren facilitatorpool ter begeleiding (Brabantbreed) - Trainen en ervaringen delen medewerkers, managers en bestuurders
Persoonlijk Leiderschap	
Persoonlijk Leiderschap	Doelstelling en beoogde effecten: Elke medewerker kent de strategische doelen en weet wat hij/zij moet doen om daar aan bij te dragen.
	Plan van aanpak 2021: Continue dialoog tussen medewerkers en leidinggevenden over vertaling van strategische doelen naar processen en werkzaamheden met gebruik van proces- en HR plannen, medewerkersprofielen en opdrachtprofielen.
Persoonlijk Leiderschap	Doelstelling en beoogde effecten: Elke medewerker neemt initiatieven die bijdragen aan het bereiken van de strategische doelen én werkt actief aan zijn of haar ontwikkeling, loopbaan en inzetbaarheid.
	Plan van aanpak 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Toepassen SPP en strategische principes - In kaart brengen talenten - Uitdagen/ faciliteren medewerkers
Persoonlijk Leiderschap	Doelstelling en beoogde effecten: Een leidinggevende is een inspirator en coach. Hij/zij geeft richting en stimuleert medewerkers op hun best te presteren, experimenteren en te blijven leren.
	Plan van aanpak 2021: Ontwikkelen en uitvoeren management ontwikkel programma.

Prestatie indicatoren	Rekening 2019	Jaarplan 2020	Jaarplan 2021
Enterprise Architecture: - Referentiearchitectuur van organisatie gereed - Elk proces heeft een doelarchitectuur			100% >80%
Innovatie: - Er is een innovatiestrategie en -agenda, die uitgevoerd wordt - Aantal campagnes winnovatieplatform			100% 6
Persoonlijk Leiderschap: - Uitnutting opleidingsbudget			>80%

Hoofdstuk 3: Begroting ingedeeld naar taken

§ 3.1 Begroting 2021 Watersysteembeheer

Begroting 2021 Watersysteembeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2019	Gewijz. begroting 2020	Begroting 2021	Verschil Begroting 2020
TOTAAL netto lasten programma's	68.377	72.648	73.232	584
Opbrengst verontreinigingsheffing	-488	-313	-381	-68
TOTAAL te dekken netto lasten	67.890	72.335	72.851	516
Opbrengst omslagen				
Opbrengst omslagen	-64.249	-67.206	-70.597	-3.391
Opbrengst omslagen voorgaande jaren	-411			
TOTAAL omslagen	-64.661	-67.206	-70.597	-3.391
Voorgestelde resultaatbestemming				
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	1.010	1.107	932	-175
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-1.792	-1.654	-1.518	136
Toevoeging bestemmingsres. wachtgeld bestuur WS	87			
Onttrekking (-) /toevoeging (+) egalisatiesres.	-2.534	-4.582	-1.668	2.914
TOTAAL dekking	-67.890	-72.335	-72.851	-516

Specificatie opbrengst Watersysteembeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2019	Gewijz. begroting	Begroting 2021	Vershil Begroting
Totaal te dekken netto lasten Watersysteembeheer	67.108	72.308	72.265	-43
splitting over belanghebbenden:				
ingezetenen 2019: 30% (2018: 29,4%)	19.730	21.692	21.679	-13
gebouwd 2019: 58,1% (2018: 59,6%)	39.996	42.011	41.986	-25
natuur 2019: 0,2% (2018: 0,2%)	134	145	145	-0
ongebouwd 2019: 11,7% (2018: 10,8%)	7.248	8.460	8.455	-5

Uitwerking per onderdeel:

Ingezetenen

Totaal netto lasten ingezetenen	19.730	21.692	21.679	-13
- aantal bruto ingezetenen	351.611	353.890	356.456	2.566
- oninbaar	2.493	2.123	3.285	1.162
- kwijtschelding	23.000	22.051	24.478	2.427
- aantal netto ingezetenen	326.118	329.716	328.693	-1.023
- lasten per ingezetene	60,50	65,79	65,96	0,17
omslag per ingezetene	58,96	61,15	64,43	3,29
- stijging (+) / daling (-) t.o.v. voorgaand jaar		+3,7%	+5,4%	+1,7%
- opbrengst omslag totaal	19.228	20.162	21.179	1.017
- onttrekking egalisereserve	-502	-1.531	-500	-1.030

Gebouwd Het tarief voor gebouwd is een % van de WOZ-waarde (voor 2021 is dit 0,0329% t.o.v. 0,0332% voor 2020)

Totaal netto lasten gebouwd	39.996	42.011	41.986	-25
- eenheid economische waarde (x2.500) (x1.000)	44.848	47.095	50.102	3.007
- oninbaar	30	102	160	59
- kwijtschelding	17	15		-15
- aantal netto econ.waarde	44.801	46.978	49.942	2.964
- lasten p/eenh. econ.waarde (o.b.v. econ.w. x2.500)	0,89	0,89	0,84	-0,05
omslag p/eenh. econ.waarde (o.b.v. ec.w. x 2.500)	0,839	0,831	0,821	-0,01
- stijging (+) / daling (-) t.o.v. voorgaand jaar		-0,9%	-1,2%	-0,3%
- opbrengst omslag totaal	37.588	39.047	41.017	1.970
- onttrekking egalisereserve	-2.408	-2.964	-969	-1.996

Natuur

Totaal netto lasten natuur	134	138	145	-0
- aantal bruto belastbare ha	29.643	27.670	29.785	2.115
- oninbaar	104	28	14	-13
- aantal netto belastbare ha	29.539	27.643	29.771	2.128
- lasten per belastbare ha.	4,54	4,98	4,85	-0,13
omslag per belastbare ha.	4,84	4,86	4,74	-0,12
- stijging (+) / daling (-) t.o.v. voorgaand jaar		+0,5%	-2,5%	-2,9%
- opbrengst omslag totaal	143	134	141	7
- onttrekking egalisereserve	9	-3	-3	-0

Ongebouwd

Totaal netto lasten ongebouwd	7.248	8.460	8.455	-5
- aantal bruto belastbare ha verharde openbare wegen	6.185	6.400	6.182	-218
- aantal bruto belastbare ha overige ongebouwd	96.157	95.450	96.645	1.195
- oninbaar	44	162	111	-51
- aantal netto belastbare ha	102.298	101.688	102.716	1.027
- lasten per belastbare ha. Verharde openbare wegen	215,41	332,32	331,72	-0,60
- lasten per belastbare ha. ov ongebouwd	61,55	66,46	66,34	-0,12
omslag per belastbare ha. verharde openbare wegen	229,67	308,87	324,05	15,19
omslag per belastbare ha. overig ongebouwd	57,42	61,77	64,81	3,04
- stijging (+) / daling (-) t.o.v. voorgaand jaar wegen		+34,5%	+4,9%	-29,6%
- stijging (+) / daling (-) t.o.v. voorgaand jaar ov.ongeb.		+7,6%	+4,9%	-2,7%
- opbrengst omslag verharde openbare wegen	1.421	1.977	2.003	27
- opbrengst omslag overig ongebouwd	5.519	5.886	6.257	370
- opbrengst omslag totaal	6.939	7.863	8.260	397
- onttrekking egalisereserve	-308	-597	-195	402
- afwikkeling voorgaande jaren	411			

TOTAAL opbrengst watersysteembeheer	64.309	67.206	70.597	3.391
--	---------------	---------------	---------------	--------------

§ 3.2 Begroting 2021 Zuiveringsbeheer

Begroting 2021 taak Zuiveringsbeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2019	gewijzigde begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2020
Totaal netto lasten programma's	65.783	67.585	69.945	2.359
TOTAAL te dekken netto lasten	65.783	67.585	69.945	2.359
Opbrengst heffing				
Opbrengst heffingen	-64.241	-66.842	-69.317	-2.476
Opbrengst heffingen voorgaande jaren	-1.623			
TOTAAL opbrengst omslagen	-65.864	-66.842	-69.317	-2.476
Voorgestelde resultaatbestemming				
Toevoeging bestemmingsreserve DFB	1.146	1.258	1.049	-209
Onttrekking bestemmingsreserve DFB	-871	-801	-732	69
Toevoeging bestemmingsres. wachtgeld bestuur ZF	87			
Onttrekking (-) / toevoeging (+) egalisaties.	-282	-1.201	-945	256
Totaal dekking	-65.783	-67.585	-69.945	-2.359
Vervuilingseenheden				
Bruto op te leggen aantal v.e. huishoudens	837.757	841.526	846.828	5.302
Bruto op te leggen aantal v.e. bedrijven	377.949	363.160	367.157	3.997
Oninbaar v.e. huishoudens	5.506	4.662	7.218	2.556
Kwijtschelding v.e. huishoudens	45.000	43.942	46.435	2.493
Oninbaar v.e. bedrijven	5.400	3.632	6.935	3.304
Kwijtschelding v.e. bedrijven		10	11	1
Netto op te leggen aantal v.e.	1.159.800	1.152.440	1.153.386	946
Lasten per v.e.	56,72	59,12	60,92	1,80
Heffing per v.e. in euro's	55,39	58,00	60,10	2,10

§ 3.3 Begroting 2021 Vaarwegenbeheer

De bijdrage van de provincie in het kader van het vaarwegenbeheer is afgestemd op de voor 2021 verwachte netto lasten van de taak Vaarwegenbeheer. De provincie Noord-Brabant heeft het vaarwegenbeheer gedelegeerd aan het waterschap.

Begroting 2021 taak Vaarwegenbeheer <i>alle bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil begroting 2020
TOTAAL te dekken netto lasten	1.351	1.471	1.614	143
stijging (+) / daling (-) t.o.v. voorgaand jaar		8,8%	9,7%	
Dekking				
Bijdrage provincie Noord Brabant	-1.351	-1.471	-1.614	-143
TOTAAL dekking	-1.351	-1.471	-1.614	-143

Hoofdstuk 4: Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten

§ 4.1 Overzicht van de begroting naar kosten- en opbrengstensoort

	Rekening	Gewijzigde Begroting	Begroting
	2019	2020	2021
LASTEN (alle bedragen x € 1.000)	153.124	158.499	168.132
I. kapitaallasten (rente en afschrijving)	47.774	47.861	53.642
a afschrijvingen van activa	39.287	39.776	45.730
b interne en externe rentelast	8.486	8.085	7.912
c leaseverplichting CBL	0	0	0
II. personeelslasten	49.122	50.754	53.669
d salarissen personeel en bestuur	31.555	35.630	37.147
e sociale premies	7.057	7.832	8.289
f rechtstreekse uitkeringen bestuur/personeel	1.812	1.916	1.996
g overige personeelslasten	1.854	2.053	2.454
h personeel van derden	6.843	3.323	3.783
III. goederen en diensten van derden	55.880	59.312	60.248
i duurzame gebruiksgoederen	698	831	1.587
j overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4.326	4.866	5.042
k energie	5.201	4.703	4.937
l huren en rechten	103	205	208
m leasebetalingen	0	0	0
n pachten en erfpachten	12	15	15
o verzekeringen	421	491	599
p belastingen	1.061	1.017	1.032
q onderhoud door derden	18.303	19.421	19.582
r overige diensten door derden	25.482	27.485	27.005
s bijdragen aan derden	272	278	239
IV. toev. voorzieningen/onvoorzien/stelpost	348	573	573
t toevoegingen aan voorzieningen	348	73	73
u toevoeging egalisatiereserve watersystemen	0	0	0
v toevoeging egalisatiereserve zuivering	0	0	0
w toevoeging aan overige reserves	0	0	0
x onvoorzien	0	500	500
BATEN (alle bedragen x € 1.000)	149.975	152.627	165.251
I. rentebaten	945	1.410	1.410
a externe rentebaten	96	10	10
b interne rentebaten	0	0	0
c rentebaten deposito's CBL	0	0	0
d dividenden en bonusuitkeringen	849	1.400	1.400
II. personeelsbaten	304	211	70
e baten i.v.m. salarissen	75	109	13
f uitlening van personeel	229	102	57
III. goederen en diensten aan derden	7.682	6.327	11.421
g verkoop van grond	115	50	50
h verkoop van duurzame goederen	49	0	0
i verkoop van overige goederen	22	0	0
j opbrengst uit grond en water	199	201	201
k opbrengst uit overige eigendommen	578	356	359
l diensten voor derden	5.212	5.580	10.511
m bijdragen van overheden	1.076	140	301
n bijdragen van overigen	431	0	0
IV. waterschapsbelastingen	130.525	134.361	140.296
o watersysteemheffing gebouwd	37.791	39.047	41.017
p watersysteemheffing verharde openbare wegen	1.423	1.977	2.003
watersysteemheffing overig ongebouwd	5.528	5.886	6.257
q watersysteemheffing ingezetenen	19.286	20.162	21.179
r watersysteemheffing natuurterreinen	145	134	141
s verontreinigingsheffing	488	313	381
t zuiveringsheffing bedrijven	22.099	20.852	21.648
u zuiveringsheffing huishoudens	43.765	45.990	47.669
V. onttrekkingen voorz./res. en geact. lasten	10.520	10.318	12.054
v onttrekkingen voorzieningen	263	0	130
w onttrekking egalisatiereserve watersystemen	0	0	0
x onttrekking egalisatiereserve zuivering	0	0	0
y onttrekkingen overige reserves	14	62	127
z geactiveerde lasten	10.242	10.256	11.796

In het overzicht van de Begroting naar kosten- en opbrengstsoort is de verwachte dekking van het bedrijfsresultaat nog niet verwerkt. Voor het verwachte resultaat en de dekking zie § 1.4.1.

§ 4.2 Verklaring verschillen per hoofdkosten- en opbrengstsoort

De lasten van het waterschap bedragen voor 2021 € 168,1 miljoen. Dit is € 9,6 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting 2020. Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht. Alle hieronder genoemde bedragen zijn x € 1.000.

§ 4.2.1 Belangrijkste verschillen kostensoorten t.o.v. 2020

	Gewijzigde Begroting 2020	Begroting 2021	Vershil
LASTEN (alle bedragen x € 1.000)	158.499	168.132	9.632
I. kapitaallasten (rente en afschrijving)	47.861	53.642	+5.781
II. personeelslasten	50.754	53.669	+2.915
III. goederen en diensten van derden	59.312	60.248	+937
IV. toev. voorzieningen/onvoorzien/stelpost	573	573	+0

I. Kapitaallasten (rente en afschrijving)

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de lasten € 5.781 hoger.

- De voornaamste oorzaak voor deze grote afwijking is de eenmalige extra agio terug storting door de SNB, waardoor de terug storting in 2021 maar liefst € 4.589 hoger is dan in 2020. De agio terug storting van de SNB is, behoudens de rentecomponent, budget neutraal. In de kapitaallasten wordt deze meegenomen als afschrijving, maar in de opbrengsten uit diensten voor derden komt de agio terug storting als bate terug.
- De afschrijvingskosten zijn hoger vanwege projecten die in de loop van 2020 en 2021 in bedrijf gaan. Deze projecten hebben in de Begroting 2020 geen of minder maanden kapitaallasten tot gevolg gehad. (€ 1.365 nadelig).
- Hiertegenover staat een besparing op de rentelasten doordat in de begroting 2020 leningen tegen een hogere rente waren begroot. (€ 173 voordelig).

II. Personeelslasten

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de lasten € 2.915 hoger.

- De ontwikkeling van de loonkosten bestaat uit een autonome stijging afhankelijk van beoordelingen, een tijdelijke uitbreiding van het proces vergunningverlening en handhaving en een verwachte stijging als gevolg van nieuwe cao-afspraken (2%) (€ 1.795 nadelig).
- In 2021 is voor het eerst sprake is van een variabele thuiswerkvergoeding (€ 353 nadelig).
- Hier tegenover staat dat het budget voor reiskosten naar beneden is bijgesteld omdat naar verwachting ook na de Corona crisis meer wordt thuis gewerkt (€ 278 voordelig). Ook de kosten voor reis- en verblijfkosten nemen af, zie de toelichting hierop bij diensten voor derden.
- Door een stijging van de pensioenpremie komen de sociale lasten in 2021 € 432 hoger uit. In maart 2020 heeft het bestuur van het ABP een stapsgewijze verlaging van de discontovoet aangekondigd voor de jaren 2021 tot en met 2023. De discontovoet bepaalt in belangrijke mate de hoogte van de pensioenpremie.
- Vanuit diverse processen is extra inleen voor investeringsprojecten begroot. Binnen de processen zijn de kosten voor inleen juist naar beneden bijgesteld. Per saldo zijn de kosten voor inleen personeel van derden € 460 hoger. Inleen ten behoeve van projecten komt niet direct tot uiting in het resultaat, omdat deze ten laste van uitvoeringskredieten worden geboekt. Dit komt tot uiting in een opbrengst door geactiveerde personeelslasten (zie toelichting bij de baten).
- Hierna resteert nog een nadeel van € 153 door diverse kleine verschillen.

III. Goederen en diensten van derden

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de lasten € 937 hoger.

De belangrijkste nadelen zijn:

- De kosten van ICT nemen toe door extra kosten ten behoeve van het faciliteren van thuiswerken en digitaal vergaderen. Verder worden er steeds hogere eisen aan de ICT-infrastructuur gesteld en neemt de vraag naar en complexiteit van IT-oplossingen toe. Dit leidt tot een toename van het budget voor computerapparatuur van € 800.
- Ook zijn de kosten voor elektriciteit € 225 hoger begroot dan in 2020. Dit komt doordat de Ecotax, de opslag duurzame energie (ODE) die bovenop de energiebelasting wordt berekend om daarmee investeringen in duurzame energie te stimuleren, hoger wordt ingeschat.

- De kosten voor de analysewerkzaamheden van Aquon komen in 2021 naar verwachting € 136 hoger uit.
- De deelnemersbijdrage aan de BWB is voor het waterschap ten opzichte van de begroting 2020 € 211 hoger. Deze stijging wordt voor € 142 veroorzaakt door de reguliere loon en prijscompensatie en voor € 69 door de implementatie van een nieuwe kosten-verdeelsystematiek.
- De bijdrage aan waterschap de Dommel is € 192 hoger. De verwachting is dat er meer vervuilingseenheden worden aangeleverd.
- De kosten voor onderhoud door derden zijn € 161 hoger begroot, onder andere doordat extra budget is opgenomen voor het verwijderen van exoten (€ 100) en extra budget nodig is voor onderhoud van software (€141). Overigens zijn er ook onderhoudsbudgetten naar beneden bijgesteld, zoals baggeren waterlopen (€ 130)
- Het budget voor chemicaliën is opgehoogd met € 115.

Hier tegenover staan de volgende voordelen:

- Door een toename van plaats- en tijd onafhankelijk werken is het budget voor reis- en verblijfkosten naar beneden bijgesteld met € 113.
- Er worden naar verwachting € 226 minder bijdragen aan derden verstrekt. Dit komt doordat het SWWB-traject in de afrondingsfase zit en omdat, onder andere door Corona, minder bijdrages in gemeenschappelijke projecten worden aangevraagd.
- In 2020 was extra budget opgenomen voor het wegwerken van achterstanden in het archief, dit budget is nu niet meer nodig (voordeel € 200)
- Het projecten Sloten, Oevers en Dijken op orde zit in de afrondingsfase. Het budget is daarop aangepast, wat leidt tot een voordeel ten opzichte van 2020 van € 459.

Hierna resteert nog een nadelig restverschil van € 94.

IV. Toevoegingen voorzieningen, onvoorzien en stelpost

Ten opzichte van de Begroting 2020 is er geen afwijking.

§ 4.2.2 Belangrijkste verschillen opbrengstensoorten t.o.v. 2020

	Gewijzigde Begroting 2020	Begroting 2021	Verschil
BATEN (alle bedragen x € 1.000)	152.627	165.251	-12.624
I. rentebaten	1.410	1.410	+0
II. personeelsbaten	211	70	+141
III. goederen en diensten aan derden	6.327	11.421	-5.094
IV. waterschapsbelastingen	134.361	140.296	-5.935
V. onttrekkingen voorz./res. en geact. lasten	10.318	12.054	-1.736

I. Rentebaten

Er zijn geen afwijkingen te verklaren.

II. Personeelsbaten

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn er geen significante afwijkingen.

III. Goederen en diensten aan derden

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de baten € 5.094 hoger.

- Deze toename is vrijwel geheel te verklaren door de hogere agio terug storting van de SNB (€ 4.589), zie ook de toelichting bij de kapitaallasten.
- De totale kosten voor de taak Vaarwegen komen € 143 hoger uit, hierdoor wordt ook de begrote bijdrage van de Provincie hoger.
- De opbrengsten uit het co-vergisten van slib zijn € 135 hoger. De voornaamste oorzaak is het in 2020 afgesloten contract met waterschap Scheldestromen voor het vergisten van slib.
- Er worden € 160 meer bijdragen van derden verwacht, voornamelijk voor maaierwerkzaamheden.
- Hierna resteert nog een voordelig verschil van € 67.

IV. Waterschapsbelastingen

De belastingopbrengsten zijn € 5.935 hoger dan in 2020. Zowel de belastingopbrengsten van het Watersysteembeheer (+ € 3.459) als de opbrengsten uit Zuiveringsbeheer (+ € 2.476) zijn voor 2021 hoger geraamd.

Watersysteembeheer

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de belastingopbrengsten Watersysteembeheer € 3.459 hoger:

- Opbrengst omslag gebouwd: € 1.970 (hogere opbrengst)
Daling van het tarief van de WOZ-waarde met 0,0003% en een stijging van de WOZ-waarde ingeschat op 5% veroorzaken samen de hogere opbrengst van € 1.970.
- Opbrengst omslag ongebouwd: € 397 (hogere opbrengst)
De tarieven zijn naar boven bijgesteld doordat er een lager inzet is van de tariefegalisatiereserve t.o.v. 2020. Voor 'ongebouwd wegen' met € 15,19 per hectare voor 'overig ongebouwd' met € 3,04 per hectare.
- Opbrengst omslag ingezetenen: € 1.017 (hogere opbrengst)
Het aantal ingezetenen is 2.566 hoger in 2020. Het tarief voor de ingezetenen met € 3,29 per ingezetene gestegen, doordat er een lager inzet is van de tariefegalisatiereserve t.o.v. 2020.

Zuiveringsbeheer

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de belastingopbrengsten Zuiveringsbeheer € 2.376 hoger:

- Opbrengst zuiveringsheffing: € 2.476 (hogere opbrengst)
De lasten zijn gestegen: € 2.359 (hogere lasten)
Mutatie reserve: € 117
Het aantal vervuilingseenheden is met 946 gestegen ten opzichte van 2020. Het tarief is naar boven bijgesteld met € 2,10 ten opzichte van de Begroting 2020.

V. onttrekkingen voorzieningen/reserves en geactiveerde lasten

Ten opzichte van de Begroting 2020 zijn de baten € 1.736 hoger. Hiervoor zijn twee oorzaken aan te wijzen:

- Ten opzichte van 2020 wordt er meer onttrokken aan de voorziening GR Muskusrattenbestrijding en de bestemmingsreserve GR Muskusrattenbestrijding voor de dekking van de tijdelijke uitbreiding van de formatie van de muskusrattenbestrijding voor het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens" (€ 195).
- De geactiveerde personeelslasten zijn € 1.541 hoger door een toename van inleen op projecten.

Hoofdstuk 5: Verbonden partijen

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen bij de verbonden partijen weergegeven.

Naam verbonden partij	Belastingssamenwerking West-Brabant
Vestigingsplaats	Etten-Leur
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Participerende partijen	Gemeente Bergen op Zoom Gemeente Breda Gemeente Etten-Leur Gemeente Oosterhout Gemeente Roosendaal Gemeente Halderberge Gemeente Woensdrecht Gemeente Moerdijk Gemeente Dongen Gemeente Zundert Gemeente Rucphen Waterschap Brabantse Delta
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Eén gezamenlijke belastingorganisatie voor gemeentelijke belastingen en heffingen en waterschapbelastingen in West-Brabant.
Ontwikkelingen verbonden partij	De belangrijkste aandachtspunten en beleidsontwikkelingen voor 2021 zijn: <ul style="list-style-type: none"> In 2021 worden alle woningen gewaardeerd op basis van gebruiksoppervlakte. Dit is de laatste fase van het in 2018 gestarte project Waarderen op gebruiksoppervlak, waarin het waarden van woningen is veranderd van m³ naar m². Niet-woningen werden al gewaardeerd op m². De implementatie van de belasting- en waarderingsapplicatie is gereed. In 2021 zullen deze nieuwe applicaties voor de belastingaanslagen worden gebruikt. In 2021 loopt ook een gezamenlijk traject om de verordeningen verder te uniformeren met als doel de bedrijfsvoering verder te stroomlijnen en schaalvoordelen te realiseren.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	BWB heeft niet tot nauwelijks eigen vermogen. Financiering van activa geschiedt door het aantrekken van geldleningen. De kosten van de organisatie worden gedekt door de bijdragen van de deelnemers, dan wel door overige opbrengsten.
(Netto) begrotingstotaal, jaarrekening en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2021 bedraagt € 17.142.300. Het algemeen bestuur van het waterschap heeft bij de zienswijze aandacht gevraagd voor de volgende punten: <ul style="list-style-type: none"> Het waterschap verwacht van de BWB dat de in deze begroting genoemde ontwikkelingen en de efficiency van de organisatie financieel worden doorvertaald in de toekomstige meerjarenbegroting 2022-2025. Het waterschap hecht er belang aan dat er continu aandacht is voor de risico's die zich mogelijk voordoen met betrekking tot de implementatie en in bedrijf gaan van de belastingsoftware en de overgang naar het taxeren op gebruiksoppervlak. Voorts verzoekt het waterschap de BWB om in toekomstige begrotingen aandacht te schenken aan de "marktpositie" van de BWB, bijvoorbeeld aan de hand van (openbare) benchmark gegevens om een prijs- en kwaliteitsvergelijking te kunnen doen met vergelijkbare organisaties en daarbij van andere te kunnen leren en verbeteren.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het behalen van een kwalitatief hoogwaardig en efficiënt niveau van belastingheffing en -invordering. Dit leidt tot een adequate dienstverlening aan de deelnemers en de belastingplichtigen en het reduceren van de maatschappelijke kosten.
Ontwikkelingen vanaf de business case	Sinds 2019 wordt niet meer gerefereerd aan de oorspronkelijke business case. Desondanks is er nog steeds sprake van een

	substantieel voordeel in 2021.
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en einde begrotingsjaar	Eén vaste zetel in het vierkoppig dagelijks bestuur. De stemverhouding is 1 op 12.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	De bijdrage van het waterschap in de begroting BWB bedraagt voor 2021 € 4.056.000. Ca. 28%
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	<p>Toezen op naleving van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De overeengekomen kwaliteitsverbeteringen van de dienstverlening; - De continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening bij nieuwe toetreders; - Maatregelen ter beveiliging van persoonsgegevens - Kostenreductie.
Risico's	Indien de BWB geconfronteerd wordt met extra lasten die niet gecompenseerd kunnen worden gedurende het begrotingsjaar heeft dit tot gevolg dat de deelnemers deze extra lasten dienen op te vangen. Dit vanwege het feit dat de BWB geen eigen reserves aanhoudt.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	Th.J.J.M. Schots (voorzitter dagelijks bestuur van de GR)
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Musters

Naam verbonden partij	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Participerende partijen	21 waterschappen
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het verbeteren van informatie- en bedrijfsprocessen met behulp van ICT ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van taakuitvoering door de waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	<p>Vanuit het thema "Verbindend samenwerken" is in 2019 veel energie gestopt in de overgang van project gestuurd werken naar programma gestuurd werken. Daarnaast is er een nieuwe governance opgetuigd met een Opdrachtgeverstafel (OGT) bestaande uit SD's en per programma een Uitvoerend Overleg (UO) met een brede bezetting.</p> <p>Eind 2019 heeft het Algemeen Bestuur besloten om in 2020 het laatste jaar, van het Koersplan 'Wijzer naar 2020', geen koerscommissie in te stellen. Gekozen is de huidige koers met drie jaar te verlengen. Middels een eenvoudige evaluatie zal wel worden gezien of de huidige koers waar nodig nog wat aangescherpt moet worden.</p> <p>Ondanks de coronacrisis in 2020, zijn alle programma's er in geslaagd om het werk zo goed als mogelijk voort te zetten. De strategische programmasturing wordt verder uitgewerkt. Het merendeel van de programma's heeft de programmaopdracht in een programmakaart uitgewerkt en er wordt gewerkt aan een meerjarenplan.</p>
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	Het eigen vermogen op 31-12-2019 HWH is € 0.
(Netto) begrotingstotaal, jaarrekening en resultaat verbonden partij	Begroting 2021: € 25.362.443, waarvan de bijdragen van waterschappen € 20.500.894.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verbeteren van informatie- en bedrijfsprocessen met behulp van ICT ter bevordering van de kwaliteit en efficiëntie van taakuitvoering.
Ontwikkelingen vanaf de business case	In 2018 is het meerjarig koersplan 'Wijzer naar 2020' vastgesteld. Dit plan geeft HWH een grotere en gestructureerde rol in het verder digitaliseren van de waterschappen.
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en eind begrotingsjaar	Eén van de 21 stemmen in Algemeen Bestuur Gemeenschappelijke Regeling Het Waterschapshuis.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	4,5%
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Deelname aan projecten van HWH wordt per project bekeken mede op basis van een business case.
Risico's	Het waterschap draagt alleen risico's voor opdrachten waarvoor het zelf (mede) opdrachtgever is. Door een 'loden deur' tussen elke opdracht te plaatsen waardoor kosten, opbrengsten en risico's alleen berusten bij de opdrachtgevers van die opdrachten, worden risico's in het nieuwe Waterschapshuis zoveel mogelijk beperkt.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	H. Verroen (lid AB HWH)
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	E. Melaard / M. Musters

Naam verbonden partij	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Alle 21 waterschappen in Nederland
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De Unie behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De speerpunten voor de eigen organisatie zijn in 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Het professionaliseren van het projectenbureau; - Optimalisatie en professionalisering van processen en software; - Verduurzaming van het kantoorpand van de Unie.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen	Per 31 december 2019: Solvabiliteit (EV/TV): 12% EV: € 1.777.551 VV: € 13.208.925
(Netto) begrotingstotaal en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2021 bedraagt € 12.367.678 (totaal contributies deelnemers inclusief bijdrages). <i>Op basis van conceptbegroting 2021 van september 2020</i> Resultaat reguliere bedrijfsvoering 2019: € 118.404 negatief
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Nationale en internationale behartiging van de waterschapsbelangen. Binnen de Unie ligt de nadruk op lobby, communicatie en regievoering. Daarnaast kennisuitwisseling en samenwerking over een veelheid aan onderwerpen. De speerpunten voor 2021 zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Een gezamenlijke inzet richting het nieuwe kabinet samen met IPO en VNG; - De realisatie van waterveiligheidsbeleid; - Versnelling in het verbeteren van de waterkwaliteit; - Inzet voor een klimaatrobuuste leefomgeving; - Naar een duurzaam Nederland; - Inzetten op een wettelijke verankering van de voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel; - Verantwoord voortzetten van de digitale transformatie; - De Omgevingswet; - Vergroten van het waterbewustzijn bij het publiek; - Een vitale vereniging; - Realiseren van klimaatbestendige watersystemen; - Impuls aan de droogtebestrijding; - Visie op Grondwaterbeheer.
Belang waterschap in de verbonden partij	Eén van de 21 stemmen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Bijdrage 2021: De contributie is € 484.024. De bijdrage aan het tijdschrift 'Het Waterschap', de landelijke beverratten- en muskusrattenbestrijding, SIKB en compensatie voor het financieringstekort bedraagt € 94.009. De totale bijdrage is daarmee € 578.033. Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie bedraagt 4,6%. <i>Op basis van conceptbegroting 2021 van september 2020</i>
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Nee
Risico's	Waterschappers zijn op ambtelijk en bestuurlijk niveau vaak betrokken bij beleidsthema's die de Unie oppakt. Toch kunnen landelijk gemaakte Unie-afspraken afwijken van eigen beleid en/of extra druk op de organisatie leggen.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.J.G.M. de Vet
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	A. Meuleman / M. Musters

Naam verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Participerende partijen	21 waterschappen, 9 provincies en de Staat der Nederlanden
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het doel is het ten algemene nutte uitoefenen van het bankbedrijf door het verstrekken van kredieten aan onder andere Waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	<p>Op 27 juni 2019 is de vernieuwde Europese kapitaalverordening CRR II in werking getreden. Onderdeel hiervan is een aangepaste definitie van de leverage ratio voor promotional banks. Kortweg mag de bank de kredietverlening aan de publieke sector buiten beschouwing laten bij de berekening van de leverage ratio. De leverage ratio (inclusief winst lopend boekjaar) bedraagt in dat geval 9,7% per 30 juni 2020 en dat is ruimschoots boven de toekomstige minimale eis van 3%. Zonder voornoemde aanpassing van de definitie is de leverage ratio 2,1% en is daarmee lager dan eind 2019.</p> <p>In de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders heeft de directie meegedeeld dat zij streeft naar een bestendig dividendbeleid, met als drie belangrijkste uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de toekomstbestendigheid van de bank; • het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst; • periodieke evaluatie van het dividendbeleid. <p>Waterschap Brabantse Delta heeft in de voorliggende begroting € 1,4 miljoen aan te ontvangen dividend opgenomen op basis van uitkeringen in het verleden en de te verwachten netto winst over boekjaar 2020.</p>
Leverage ratio; verhouding eigen/balanstotaal aan het einde van het begrotingsjaar	<p>De leverage ratio geldt als indicatie voor de kredietwaardigheid. De leverage ratio bedraagt:</p> <p>per ultimo 2018: 2,6 %</p> <p>per ultimo 2019: 2,4% cf. oorspronkelijke definitie</p> <p>per ultimo 2019: 15,4% cf. vernieuwde definitie</p> <p>per medio 2020: 2,1 % cf. oorspronkelijke definitie (per juni 2020)</p> <p>per medio 2020: 9,7 % cf. vernieuwde definitie (per juni 2020)</p> <p>Het eigen vermogen bedraagt medio 2020 € 1,779 miljard.</p>
Resultaat verbonden partij	<p>Resultaat ultimo 2019: € 94,5 miljoen (inclusief dividend).</p> <p>Resultaat medio 2020: € 39,4 miljoen</p>
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	<p>Dankzij de NWB kan het waterschap vreemd vermogen aantrekken tegen een gunstige rente en gebruik maken van advisering door de bank. Daarnaast profiteert het waterschap van de netto winst van de NWB Bank door middel van een dividenduitkering. Afgesproken is dit voordeel gedeeltelijk toe te voegen aan de bestemmingsreserve Duurzaam Financieel Beleid om zo de schuldpositie van het waterschap op een acceptabel niveau te houden.</p> <p>Er wordt invulling gegeven aan de doelstelling om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden.</p>
Belang waterschap in de verbonden partij aan begin en einde begrotingsjaar	<p>Historische aanschafprijs aandelen € 308.000. WBD heeft aandelen A en aandelen B met verschillende nominale waardes. Op basis van het gewogen gemiddelde heeft WBD een aandeel van 4,7% (ongewogen gemiddelde 4,2%).</p>
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	<p>Op 16 april 2020 is in de algemene vergadering van aandeelhouders van de NWB het besluit genomen tot het doen van een dividenduitkering over het boekjaar 2019 van € 55 miljoen. Op basis van dit besluit ontstaat er voor de aandeelhouders een vordering op de NWB en kan het te ontvangen dividend worden meegenomen in de Jaarrekening 2020 van het waterschap. Oók als het bedrag niet in 2020, maar later wordt uitgekeerd. Het moment van uitbetaling van het dividend is nog onzeker omdat de ECB een verzoek tot uitstel van betaling van dividend heeft gedaan tot na 1 januari 2021. In december 2020 herbeoordeelt de ECB haar standpunt. Het dividend voor waterschap Brabantse Delta is € 1,4 miljoen en is verwerkt in deze Begroting.</p>

Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Actief participeren in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Risico's	Ontwikkelingen op financiële markten worden in hoge mate beïnvloed als gevolg van mondiale gebeurtenissen zoals de uitbraak van het coronavirus, het ECB beleid en ontwikkelingen in VS, China, VK (Brexit). Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de reële economie in Europa en hierdoor ook op de toegang tot de financiële markten en de beschikbaarheid van financieringsmiddelen.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	Th.J.J.M. Schots (lid AVA NWB, namens de dijkgraaf)
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Snoek / M. Musters

Naam verbonden partij	Aqun
Vestigingsplaats	Hoofdlocatie is Tiel, nevenlocatie in Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Participerende partijen	Waterschap Brabantse Delta Waterschap Hollandse Delta Hoogheemraadschap van Delfland Hoogheemraadschap van Rijnland Waterschap Rivierenland Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard Waterschap de Dommel Waterschap Aa en Maas Hoogheemraadschap van de Stichtse Rijnlanden
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het verrichten van laboratoriumonderzoek ten behoeve van de deelnemers.
Ontwikkelingen verbonden partij	De gemeenschappelijke regeling bestaat per 1 juli 2011. De voormalige gemeenschappelijke regeling Delta Waterlab is opgegaan in Aqun. In 2017 is een nieuwe gemeenschappelijke regeling vastgesteld.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	Per 31 december 2019: Solvabiliteit: 0% Eigen Vermogen: € 0 Vreemd Vermogen: € 7.261.666
(Netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het begrotingstotaal 2021 bedraagt : Laboratoriumdeel: € 25.291.000 Eigenaarsdeel: € 1.023.000 Totaal: € 26.314.000
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verrichten van laboratoriumonderzoek.
Ontwikkelingen vanaf de business case	<p>In 2011 is de GR met 9 deelnemende waterschappen opgericht. Doelen: vergroting van efficiency, vermindering van kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.</p> <p>Het bestuur van Aqun heeft in het voorjaar 2015 een ombouwplan gepresenteerd dat gericht is op verlaging van de kosten en verhoging van de kwaliteit. Het plan gaat uit van een reductie van het aantal vestigingen en een stroomlijning van de bedrijfsvoering. Met de uitvoering van het plan wordt een jaarlijkse besparing van € 2,5 mln. nagestreefd.</p> <p>Op 8 februari 2016 heeft het algemeen bestuur van Aqun definitief goedkeuring gegeven aan de ombouwplannen. Daaropvolgend is een strategische heroriëntatie uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een rapport "Naar Aqun 2.0". Dit rapport en de uitvoering daarvan maakt dat Aqun zich kan door ontwikkelen tot een laboratorium met grote toegevoegde waarde voor de deelnemende waterschappen. Het algemeen bestuur van het waterschap heeft kennis genomen van dit rapport dat op 7 juli 2016 voor de eerste maal in het algemeen bestuur van Aqun is behandeld. In november 2016 heeft het AB van Aqun het rapport vastgesteld. Daarna is aan de hand van een plan van aanpak met de uitvoering gestart.</p> <p>Er is gewerkt aan een nieuwe versie van de gemeenschappelijke regeling welke in 2017 is vastgesteld. Er zijn nieuwe pakketten samengesteld voor dienstverlening en monsternamen. Intussen wordt er ook gewerkt aan een verdere doorontwikkeling van de organisatie als strategische full ketenpartner met meer aandacht voor o.a. innovatie en digitalisering.</p> <p>In 2019 is een businesscase uitgewerkt waarin onderzocht is of het eerder genomen besluit om tot centrale huisvesting te komen ook</p>

	daadwerkelijk voordeliger is. Uit de businesscase blijkt dat centralisatie loont en de strategisch-inhoudelijke en financiële onderbouwingen laten zien dat centralisatie ook financieel gerechtvaardigd is. Het algemeen bestuur van Aquon heeft op 3 maart 2020 een definitief besluit genomen om het scenario centralisatie en nieuwbouw verder uit te werken.
Belang waterschap in de verbonden partij	1 van de 9 zetels in het algemeen bestuur
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Laboratoriumdeel: € 2.808.000 Eigenaarsdeel: € <u>114.000</u> Totaal: € 2.922.000
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	De bestuurlijke en bedrijfsmatige focus is gericht op stabiele bedrijfsvoering en het op termijn toegroeien naar 1 locatie waarmee betere dienstverlening en meer marktconforme prijzen worden bereikt.
Risico's	De centralisatie en nieuwbouw moet o.a. leiden tot kwaliteitsverbetering, kostenreductie en een gunstiger effect op de prijzen van de producten en diensten van Aquon. Risico's die nu in beeld zijn die hiermee verband houden zijn mogelijk personeelsverloop, overschrijding van bouwbudget, taxatiewaarden van de huidige panden, productiedaling e.d. Deze zijn benoemd in de businesscase.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	H.P. Verroen, lid van het dagelijks en algemeen bestuur van de GR Aquon.
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	R. Lambregts / M. Musters

Naam verbonden partij	Noord-Brabantse Waterschapsbond
Vestigingsplaats	Boxtel
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Waterschap De Dommel Waterschap Rivierenland
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	De behartiging van de belangen van gemeenschappelijke aard van de waterschappen in de provincie Noord-Brabant.
Ontwikkelingen verbonden partij	De belangrijkste activiteiten van de NBWB richten zich op het afstemmen van onderwerpen en standpunten en daarmee het gezamenlijk naar buiten optreden door of namens de vier leden. Hieronder volgt een selectie van de belangrijkste onderwerpen voor 2021: <ul style="list-style-type: none"> - Uitwerking strategisch grondwaterbeleid samen met de provincie; - Voorbereiding concept Waterbeheerprogramma's 2022-2027 in onderlinge afstemming met de provincie; - KRW doelen waterkwaliteit in relatie tot nutriënten, nieuwe stoffen en plastics; - Klimaatadaptatie en de vertaling hiervan naar de Waterbeheerprogramma's, de Waterverordening en de Omgevingsverordening; - Samenwerking met gemeenten en regio's: <ul style="list-style-type: none"> • Klimaatadaptatie en de vertaalslag naar de gemeentelijke Omgevingsvisies; • Bijdrage en deelname aan de Regionale Energie Strategieën (RES); - Omgaan met extreme weersomstandigheden zoals wateroverlast en droogte; - Programmering en uitvoering grote integrale gebiedsgerichte inrichtingsopgaven KRW en Natuur.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen	Per 31 december 2019: Solvabiliteit (EV/TV): 40% Eigen vermogen: € 74.900 Vreemd vermogen: € 108.825
(Netto) begrotingstotaal en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2021 bedraagt € 122.000. Resultaat 2019 voor bestemming: € 52.584
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Behartiging van de waterschapsbelangen in de gehele provincie. De vereniging biedt onder meer de basis voor afstemming (mede beleidsmatig) en gesprekken gericht op het verwerven van subsidies.
Belang waterschap in de verbonden partij	Ieder waterschap heeft één stem
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	€ 37.538 (4/13 ^e deel)
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Continuering koers.
Risico's	Geen significante risico's.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.J.G.M. de Vet
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	K. Sloots / M. Musters

Naam verbonden partij	N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Vestigingsplaats	Moerdijk
Rechtsvorm	N.V.
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap De Dommel Waterschap Vechtstromen Waterschap Scheldestromen Waterschap Brabantse Delta
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het tot stand brengen van en het in stand houden van de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat in beginsel afkomstig is van waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	<p>SNB heeft als hoofddoel slib te verwerken op de meest duurzame wijze tegen de laagste kosten met minimale emissies naar het milieu en maximale terugwinning van energie en grondstoffen. Om dit te bereiken zet SNB in op een aantal hoofdstrategieën:</p> <p>Continue en betrouwbare verwerking SNB streeft naar maximale betrouwbaarheid en beschikbaarheid van de slibverwerkingsinstallatie (SVI). Continuïteit in verwerking van zuiveringsslib is en blijft de eerste prioriteit. Daarnaast zorgt SNB voor maximale belasting van de SVI, passend binnen de vergunningseisen en het gewenste onderhoudsbeleid zoals voorheen.</p> <p>Meer waterschappen als aandeelhouder Om de ketensamenwerking verder te bevorderen, streeft SNB ernaar om meer waterschappen te laten toetreden als aandeelhouder. Momenteel wordt 40% van de SVI bezet door zuiveringsslib dat niet afkomstig is van de aandeelhouders. Het toetreden van nieuwe aandeelhouders zorgt voor meer zekerheid en stabiliteit en het vergroot daarmee de ondernemingswaarde van SNB.</p> <p>Minimale milieubelasting SNB streeft naar het minimaliseren van de milieubelasting tijdens de verwerking van het zuiveringsslib. Dit betekent dat SNB zorgt voor een maximale energie- en CO₂-reductie en voor minimaal gebruik van hulpstoffen, gegeven de hoeveelheid en samenstelling van het aangeleverde zuiveringsslib. Daarnaast wordt maximaal ingezet op het hergebruik van reststoffen als grondstoffen en houdt SNB de emissies naar water en lucht minimaal binnen de vergunningsnormen. Hiervoor dient geïnvesteerd te worden in de SVI om te kunnen blijven voldoen aan toekomstige strengere emissie-eisen. Ook komt er meer aandacht voor de geurproblematiek van zuiveringsslib, die de laatste jaren toeneemt, door onderzoek naar geurloze handling en transport van zuiveringsslib.</p> <p>Robuuste organisatie De strategie in de periode 2021-2026 kan alleen succesvol worden uitgevoerd wanneer er een robuuste organisatie achter staat. SNB zorgt daarom voor het behoud en de uitbouw van relevante kennis en ervaring in de organisatie, met voldoende en tijdige instroom van jong talent en ervaren krachten op sleutelposities. Dit is van belang gezien de uitstroom van personeel wegens pensionering. SNB streeft goed werkgeverschap na door het bieden van een stimulerende, gezonde en veilige werkomgeving, waar medewerkers met plezier werken. Doel is een robuuste, toekomstbestendige organisatie. Zo zorgt SNB ervoor dat het ondernemingsplan ten uitvoer gebracht kan worden.</p>
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	Per 31 december 2019 Solvabiliteitspercentage: 93,4% Eigen vermogen: € 51.966.000 Vreemd vermogen: € 3.737.00051
(Netto) begrotingstotaal en verwacht resultaat verbonden partij	Totaal begroting SNB 2021 € 20.626.000 <i>Op basis van conceptbegroting 2021 van september 2020</i>
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het verwerken van zuiveringsslib op de meest duurzame wijze tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

Ontwikkelingen vanaf het laatste ondernemingsplan 2016-2020	<p>Er is een ondernemingsplan voor de periode 2016 – 2020 opgesteld en vastgesteld. Na dit ondernemingsplan is door de aandeelhoudende waterschappen een slibeindverwerkingsstrategie opgesteld. In die strategie blijft de komende jaren voor SNB een hoofdrol weggelegd.</p> <p>Op dit moment wordt een nieuw ondernemingsplan opgesteld wat eind 2020 door de algemene vergadering van aandeelhouders zal worden vastgesteld. Daarin zullen de uitkomsten van de slibstrategiestudie van de aandeelhouders worden betrokken evenals de laatste technologische ontwikkelingen.</p> <p>Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe governancestructuur met een onafhankelijke Raad van Commissarissen</p>
Belang waterschap in de verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar	Het geplaatste aandelenkapitaal van de NV bedraagt € 4.538.000 en is volledig volgestort. Waterschap Brabantse Delta is voor 22,6% aandeelhouder.
Aandeel waterschap in (netto) totaal verbonden partij	<p>Het aandeel van Waterschap Brabantse Delta in de begroting 2021 bedraagt € 4.945.000.</p> <p><i>Op basis van conceptbegroting 2021 van september 2020</i></p>
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Geen. Op dit moment wordt een nieuwe ondernemingsplan opgesteld wat eind 2020 door de algemene vergadering van aandeelhouders zal worden vastgesteld.
Risico's	<p>De voornaamste risico's uit de risicoparagraaf van de begroting 2021 van SNB zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fiscale vrijstellingen: SNB is voor de activiteiten ten behoeve van haar aandeelhouders vrijgesteld van Vpb en Omzetbelasting. Afspraken hierover met de Belastingdienst kunnen wijzigen door nieuwe wetgeving, jurisprudentie en verandering van activiteiten. De huidige afspraken inzake de BTW-vrijstelling zijn per 1 januari 2021 opgezegd. De naleving van de afspraken wordt nauwgezet bewaakt samen met deskundigen. - Leegstand verwerkingscapaciteit: Innovaties in de waterketen leiden op termijn mogelijk tot een afname van het aanbod van zuiveringsslib. Voor 40 % van de bezetting van de verwerkingscapaciteit is SNB afhankelijk van de markt. In het ondernemingsplan wordt ingezet op toetreden van nieuwe aandeelhouders. - Nieuwe wet en regelgeving op het gebied van milieu en Arbo: De toenemende maatschappelijke aandacht voor de gevolgen van o.a. klimaatverandering zorgt ervoor dat SNB te maken krijgt met veranderde en complexere wet- en regelgeving. Belangrijke aandachtspunten zijn momenteel de Spoedwet Stikstof, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) per 2023, discussie rondom ZZS, en CO2 discussie. SNB volgt de ontwikkelingen in wet- en regelgeving, bewaakt de compliance, onderzoekt de mogelijkheden om milieuprestaties te verbeteren en is aangesloten bij belangenorganisaties.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	N. Mureau
Lid van de raad van commissarissen	H.P. Verroen
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Laguzzi / M. Musters

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant
Vestigingsplaats	Breda
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: centrum regeling
Participerende partijen	Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Waterschap De Dommel
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Doelmatige beheer van muskusrat en beverrat en voorkomen van schade door deze soorten aan waterstaatswerken.
Ontwikkelingen verbonden partij	Er zijn geen significante ontwikkelingen binnen de Gemeenschappelijke Regeling.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
(Netto) begrotingstotaal verbonden partij	Het begrotingstotaal 2021 bedraagt € 2.586.300. De werkelijke netto kosten 2019 bedroegen € 2.347.500. De kosten worden gelijkwaardig (1/3) over de drie deelnemers verdeeld.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Voorkomen van schade door muskusrat en beverrat aan waterstaatswerken.
Belang waterschap in de verbonden partij	Ieder waterschap wordt door één lid van het dagelijks bestuur vertegenwoordigd. De waterschappen nemen financieel voor 1/3 deel.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	€ 862.100
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Er zijn geen beleidsvoornemens ophanden.
Risico's	Geen significante risico's.
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.A.M. de Jong
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	J. Rombouts / M. Musters

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling waterschap De Dommel en waterschap Brabantse Delta
Vestigingsplaats	Boxtel
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: centrumregeling zonder eigenstandige organisatie
Participerende partijen	Waterschap De Dommel Waterschap Brabantse Delta
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Doelmatige behandeling van het afvalwater en optimale benutting van de beschikbare verwerkingscapaciteit op de rwzi's in de grensgebieden van de twee waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	Op 1 juni 2012 hebben 4 bedrijven een contract getekend voor realisatie van een eigen AWZI. Met uitzondering van één bedrijf vallen deze bedrijven in het beheergebied van Waterschap Brabantse Delta, maar de feitelijke zuivering vindt plaats op de rwzi Tilburg-Noord van waterschap De Dommel. In de loop van 2017, 2018 en 2019 zijn de bedrijven aangesloten op deze eigen AWZI. Vanaf Begroting 2019 wordt rekening gehouden met minder inkomsten en een lager bijdrage aan waterschap de Dommel.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
(Netto) begrotingstotaal verbonden partij	N.v.t.
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Waterschap De Dommel zuivert afvalwater dat door de gemeente Tilburg wordt ingezameld en vrijkomt in het gebied van waterschap Brabantse Delta. Waterschap Brabantse Delta zuivert afvalwater dat door de gemeenten Baarle Nassau en Loon op Zand wordt ingezameld en vrijkomt in het gebied van waterschap De Dommel.
Belang waterschap in de verbonden partij	N.v.t.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Begroting 2021: € 3.309.000.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Geen, de gemeenschappelijke regeling is in 2010 aangepast en vastgesteld door het algemeen bestuur op 15 december 2010 (waterschap De Dommel) en 13 oktober 2010 (waterschap Brabantse Delta)
Risico's	Geen significante risico's
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	N. Mureau
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	M. Laguzzi/ M. Musters

Naam verbonden partij	Vereniging werken voor waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Participerende partijen	Alle 21 waterschappen in Nederland, Waternet, Aqualysis. Aquon, BSGW, BSR, GBLT (Lococensus-Tricijn), Noordelijk Belastingkantoor, De RGB, SVHW, Unie van Waterschappen, Waterproef, Het Waterschapshuis, Waterschapsbedrijf Limburg, Stowa en A&O-fonds waterschappen.
Openbaar belang dat wordt behartigd door de verbonden partij	Het behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaal-economische belangen van de leden van de vereniging die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen.
Ontwikkelingen verbonden partij	De Vvwv is opgericht, omdat vanaf 1 januari 2020 de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren van kracht is. Op 1 januari 2020 is de eerste cao Werken voor waterschappen in werking getreden als vervanging voor de Sectorale Arbeidsvoorwaardenregeling Waterschapspersoneel (SAW). Het bestuur heeft besloten lid te worden van de stichting Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW) welke de belangen in het overleg met de vakcentrales en het Rijk (als werkgever) behartigd over de Pensioenregeling van het ABP in de Pensioenkamer.
Solvabiliteit, eigen en vreemd vermogen	Per 31 december 2019: Solvabiliteit (EV/TV): 21% EV: € 120.473 VV: € 452.264
(Netto) begrotingstotaal en resultaat verbonden partij	Het begrotingstotaal 2020 bedraagt € 530.000 <i>De begroting 2021 is bij het opstellen van dit document nog niet bekend</i> Resultaat 2019 voor bestemming: € 120.473
Doelstelling(en) waterschap die worden gerealiseerd door deelneming in de verbonden partij	Het ontzorgen van het waterschap en collectief regelen van: <ul style="list-style-type: none"> • Het voeren van onderhandelingen en het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten; • Het geven van advies, verstrekken van inlichtingen, verzorgen van documentatie, geven van voorlichting e.d.; • Het verlenen van informatie betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten; • Verzorgen voorbereiding van wettelijke en andere maatregelen; • Onderhouden van relaties met relevante organisaties.
Belang waterschap in de verbonden partij	Drie van de 66 stemmen.
Aandeel waterschap in (netto) begrotingstotaal verbonden partij	Bijdrage 2020: De contributie bedraagt € 21.861. Het aandeel van Brabantse Delta in de contributie bedraagt 4,1%. <i>De begroting 2021 is bij het opstellen van dit document nog niet bekend</i>
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Nee
Risico's	-
Bestuurlijk vertegenwoordiger in de verbonden partij	C.J.G.M. de Vet
Procesmanagers waterschap ten behoeve van verbonden partij	E. van Ravenstein / M. Musters

Bijlage I: Staat van reserves en voorzieningen

Staat van reserves en voorzieningen <i>bedragen x € 1.000</i>	Stand begin 2021 (na verwerking resultaatbestem- ming 2020)	Mutaties 2021						Stand eind 2021	Voorgestelde resultaat- bestemming 2021	Stand na resultaat- bestemming
		vermeerderingen		verminderingen		externe overig				
		interne	extern	interne	exploitatie					
	rente	overige								
1. Algemene reserve/calamiteitenreserve										
Alg.reserve/calamiteiten watersysteembeheer	1.673					-71		1.602		1.602
Alg.reserve/calamiteiten zuiveringsbeheer	3.103					-4		3.099		3.099
Alg.reserve/werkloosheidsuitkeringen watersysteembeheer	674					-31		643		643
Alg.reserve/werkloosheidsuitkeringen zuiveringsbeheer	674					-31		643		643
Totaal algemene/calamiteitenreserves	6.124					-137		5.987		5.987
2. Bestemmingsreserves										
Duurzaam Financieel Beleid WS	1.715							1.715	-586	1.129
Duurzaam Financieel Beleid ZB	3.517							3.517	317	3.834
GR Muskusrattenbestrijding NBr	170					-65		105		105
Totaal bestemmingsreserves	5.402					-65		5.337	-269	5.069
3. Tariefegalisatiereserves										
Watersysteembeheer	4.519		71					4.590	-1.668	2.922
Zuiveringsbeheer	1.384		4					1.388	-945	443
Totaal tariefegalisatiereserves	5.903		75					5.978	-2.612	3.366
5. Voorzieningen										
Werkloosheidsuitkeringen personeel			62							
Werkloosheidsuitkeringen bestuur									-62	
Pensioenfonds bestuur	3.057							3.057		3.057
zandfilter RWZI	56		10					66		66
GR Muskusrattenbestrijding NBr	340					-130		210		210
Totaal voorzieningen	3.453		72			-130		3.333	-62	3.333
Totaal reserves en voorzieningen Brabantse Delta	20.882		147			-332		20.635	-2.881	17.754

Bijlage II: BBP-Productenlijst naar taken

alle bedragen

PROCES BGD	BBP BEHEERPRODUCT	BEDRIJFSPROCES	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer	2021 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
Waterbeleid & Plannen	1120	1.2 Waterbeheersplan	Opstellen beleid en sturen	0,00%	10,00%	71.010	63.909	0	7.101
Waterbeleid & Plannen	1150	1.5 Thema- en gebiedsgerichte plannen	Maken plannen	0,00%	15,00%	1.859.958	1.580.965	0	278.994
Waterbeleid & Plannen	1155	1.6 Plannen akwatwaterketenbeleid	Maken plannen	0,00%	100,00%	705.814	0	0	705.814
Waterbeleid & Plannen	3110	6.1 Peilbesluiten	Maken plannen	0,00%	0,00%	277.582	277.582	0	0
Waterbeleid & Plannen	3120	6.2 Waterakkoorden	Maken plannen	0,00%	0,00%	8.876	8.876	0	0
Waterbeleid & Plannen	6110	22.1 Beheer keurwafel en VTH-beleid	Opstellen beleid en sturen	10,00%	0,00%	71.482	64.343	7.149	0
Waterbeleid & Plannen	6410	27.1 Rioleringsplannen	Maken plannen	0,00%	50,00%	55.302	27.651	0	27.651
Waterbeleid & Plannen	6430	27.3 Stimulering derden aanpak diffuse emissies	Maken plannen	0,00%	50,00%	632.449	316.225	0	316.225
Waterbeleid & Plannen	51000	Bestuursprogramma en Kadernota	Opstellen beleid en sturen	0,00%	50,00%	167.941	83.971	0	83.971
Organisatie	31000	2 Organisatiebeleid en -beheer	Opstellen beleid en sturen	0,00%	50,00%	540.119	270.060	0	270.060
Organisatie	32000	3 Personeelsbeleid en -beheer	Voeren personeels- en	0,00%	38,00%	3.790.308	2.349.991	0	1.440.317
Organisatie	32500	11 Informatiebeleid (en Automatisering)	Opstellen beleid en sturen	0,00%	38,00%	401.805	249.119	0	152.686
Organisatie	33000	4 Kwaliteitszorg-, arbeidsomstandigheden- en	Opstellen beleid en sturen	0,00%	50,00%	860.095	430.047	0	430.047
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7110	31.1 Kostenoedeling en belastingverordeningen	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7120	31.2 Aanslagen huishoudens en forfaitaire	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	5.281.000	2.851.740	0	2.429.260
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7130	31.3 Aanslagen zuiveringsheffing overige bedrijven	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	328.666	177.480	0	151.186
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7140	31.4 Aanslagen watersysteemheffing gebouwd,	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	13.402	7.237	0	6.165
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7145	31.5 Aanslagen verontreinigingsheffing	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7150	31.6 Verzoek-, bezwaar- en beroepschriften huish.	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7160	31.7 Bezwaar- en beroepschriften zuiveringsheffing	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7170	31.8 Bezwaar- en beroepschriften	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7180	31.9 Bezwaar- en beroepschriften	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7310	32.1 Betalingsverwerking aanslagen	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7320	32.2 Kwijtschelding	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	7330	32.3 Invorderingsmaatregelen aanslagen	Heffen en invorderen	0,00%	46,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	8130	33.3 Beheer niet-reglementaire zaken	Beheeren (programmeren)	0,00%	20,00%	440.693	352.554	0	88.139
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	9110	a Onvoorziën	Geen bedrijfsproces	0,00%	53,00%	500.000	235.000	0	265.000
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	9120	b Mutaties 'algemene' reserwes	Geen bedrijfsproces	specifiek	specifiek	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	9130	c Belastingopbrengst	Geen bedrijfsproces	specifiek	specifiek	-140.296.015	-70.978.661	0	-69.317.354
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	9140	e Dividenden en overige algemene opbrengsten	Geen bedrijfsproces	0,00%	53,00%	-1.400.000	-658.000	0	-742.000
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	9150	Opbrengst CBL en Switchtransactie	Geen bedrijfsproces	0,00%	53,00%	0	0	0	0
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	34000	6 Algemeen-bestaunlijke en -juridische ondersteuning	Adviseren	0,00%	38,00%	876.159	543.218	0	332.940
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	41000	7 (Concentratie) en Financieel beleid	Adviseren	0,00%	50,00%	259.036	129.518	0	129.518
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	42000	8 Meerjarenraming en begroting	Opstellen beleid en sturen	0,00%	50,00%	118.370	59.185	0	59.185
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	43000	10. Comptabiliteit	Rapporteren beleid en bijsturen	0,00%	50,00%	588.721	294.361	0	294.361
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	45000	9 Managements- en bestuursrapportages	Rapporteren beleid en bijsturen	0,00%	50,00%	237.240	118.620	0	118.620
Jur. zaken, Financiën, inkoop en Vastgoed	73000	Nieuwbouw projecten	Bouwen, inrichten en verweven	0,00%	0,00%	0	0	0	0

PROCES BGD		BBP BEHEERPRODUCT		BEDRIJFSPROCES		Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
Bestuur & Communicatie	8110	33.1 Bestuur	Leveren bestuur ondersteunende	67,00%	0,00%	1.568.291	0	772.442
Bestuur & Communicatie	8120	33.2 Bestuursondersteuning	Leveren bestuur ondersteunende	67,00%	0,00%	460.493	0	226.810
Bestuur & Communicatie	8210	34.1 Externe communicatie	Communiceren	55,00%	0,00%	421.441	0	344.816
Bestuur & Communicatie	55000	5 Interne voorlichting	Adviseren	62,00%	0,00%	109.164	0	66.907
Programmeren & Monitoren	1110	1.1 Beheersplan waterkeringen	Beheren (programmeren)	100,00%	0,00%	113.019	0	0
Programmeren & Monitoren	1125	1.2 Beheersplan watersystemen	Beheren (programmeren)	100,00%	0,00%	180.585	0	0
Programmeren & Monitoren	1140	1.4 Beheersplan vaarwegenbeheer	Beheren (programmeren)	100,00%	100,00%	0	31.849	0
Programmeren & Monitoren	1160	1.7 Calamiteitenplannen	Maken plannen	66,00%	17,00%	205.355	52.894	52.894
Programmeren & Monitoren	1165	1.6 Beheersplan zuiveren	Beheren (programmeren)	0,00%	0,00%	0	0	0
Programmeren & Monitoren	2110	3.1 Legger waterkeringen	Monitoren	100,00%	0,00%	134.191	0	0
Programmeren & Monitoren	2120	3.2 Beheersregister waterkeringen	Monitoren	100,00%	0,00%	205.386	0	0
Programmeren & Monitoren	2130	3.3 Veiligheidsvoorziening waterkeringen	Monitoren	100,00%	0,00%	520.743	0	0
Programmeren & Monitoren	2210	4.1 Aanleg en vererving primaire waterkeringen	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	9.251.761	0	0
Programmeren & Monitoren	2230	4.3 Aanleg en vererving regionale waterkeringen	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	1.512.772	0	0
Programmeren & Monitoren	2250	4.5 Aanleg en vererving overige waterkeringen	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	61.992	0	0
Programmeren & Monitoren	2410	5.1 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	Beheersen crisissituatie	100,00%	0,00%	5.802	0	0
Programmeren & Monitoren	3130	6.3 Legger waterlopen en kunstwerken	Monitoren	100,00%	0,00%	333.652	0	0
Programmeren & Monitoren	3140	6.4 Beheersregister waterlopen en kunstwerken	Monitoren	100,00%	0,00%	332.064	0	0
Programmeren & Monitoren	3210	7.1 Aanleg en vererving waterlopen	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	3.364.879	0	0
Programmeren & Monitoren	3230	7.3 Bouw en vererving kunstwerken passieve	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	122.255	0	0
Programmeren & Monitoren	3510	9.1 Bouw en vererving kunstwerken actieve	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	2.854.127	0	0
Programmeren & Monitoren	3610	10.1 Calamiteitenbestrijding watersystemen	Beheersen crisissituatie	100,00%	0,00%	352.964	0	0
Programmeren & Monitoren	3710	11.1 Monitoring waterkwaliteit	Monitoren	100,00%	0,00%	1.003.442	0	0
Programmeren & Monitoren	3720	11.2 Monitoring waterkwaliteit	Monitoren	100,00%	0,00%	2.642.641	0	0
Programmeren & Monitoren	4110	12.1 Bouw en vererving transportstelsels	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	0,00%	8.338.848	0	8.338.848
Programmeren & Monitoren	4140	Calamiteitenbestrijding transportstelsels	Beheersen crisissituatie	0,00%	0,00%	0	0	0
Programmeren & Monitoren	4210	13.1 Bouw en vererving zuiveringsinstallaties	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	0,00%	11.770.164	0	11.770.164
Programmeren & Monitoren	4270	Calamiteitenbestrijding zuiveringsinstallaties	Beheersen crisissituatie	0,00%	0,00%	0	0	0
Programmeren & Monitoren	4310	14.1 Bouw en vererving silberwerkingsinstallaties	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	0,00%	3.627.205	0	3.627.205
Programmeren & Monitoren	4350	Calamiteitenbestrijding silberwerking	Beheersen crisissituatie	0,00%	0,00%	0	0	0
Programmeren & Monitoren	5110	19.1 Legger vaarwegen, kunstwerken en havens	Monitoren	50,00%	50,00%	39.657	19.828	0
Programmeren & Monitoren	5120	19.2 Beheersregister vaarwegen, kunstwerken en	Monitoren	50,00%	50,00%	33.877	16.939	0
Programmeren & Monitoren	5210	20.1 Aanleg en vererving vaarwegen en havens	Bouwen, inrichten en vererven	50,00%	50,00%	6.493	3.246	0
Programmeren & Monitoren	5240	20.4 Bouw en vererving kunstwerken	Bouwen, inrichten en vererven	50,00%	50,00%	118.043	59.022	0
Programmeren & Monitoren	5320	21.2 Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	Beheersen crisissituatie	50,00%	50,00%	0	0	0
Programmeren & Monitoren	61000	12 Centrale (geografische informatie	Monitoren	77,33%	2,55%	1.518.829	38.730	305.588
Faciliteit & ICT	35000	13 Huisvesting (algemeen)	61,39%	1,09%	2.797.914	1.707.260	30.672	1.059.981
Faciliteit & ICT	36000	14 Interne faciliteiten	Beheren (programmeren)	62,00%	0,00%	6.292.697	3.901.472	0
Faciliteit & ICT	44000	11 (Informatiebeleid en) Automatisering	Leveren van ICT - signaleren tot	60,90%	1,10%	6.782.390	4.130.475	2.577.308

PROCES BGD	BBP BEHEERPRODUCT	BEDRIJFSPROCES	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer	2021 Totaal	Watersysteem beheer	Vaarwegen beheer	Zuiverings beheer
Onderhouden	2220	4.2 Onderhoud primaire waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	1.667.528	1.667.528	0	0
Onderhouden	2240	4.4 Onderhoud regionale waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	368.768	368.768	0	0
Onderhouden	2260	4.6 Onderhoud overige waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	191.030	191.030	0	0
Onderhouden	2270	4.7 Voorzieningen verwante belangen waterkeringen	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
Onderhouden	2280	4.8 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	468.829	468.829	0	0
Onderhouden	3220	7.2 Onderhoud waterlopen	100,00%	0,00%	0,00%	9.350.428	9.350.428	0	0
Onderhouden	3240	7.4 Onderhoud kunstwerken passieve	100,00%	0,00%	0,00%	218.511	218.511	0	0
Onderhouden	3250	7.5 Kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater	100,00%	0,00%	0,00%	561.467	561.467	0	0
Onderhouden	3260	7.6 Voorzieningen verwante belangen watersystemen	100,00%	0,00%	0,00%	24.071	24.071	0	0
Onderhouden	3270	7.7 Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	468.829	468.829	0	0
Onderhouden	3410	8.1 Baggerprogramma	100,00%	0,00%	0,00%	274.842	274.842	0	0
Onderhouden	3420	8.2 Verwijding en verspreiding van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%	1.490.972	1.490.972	0	0
Onderhouden	3430	8.3 Verwijding en verwerking van baggerspecie	100,00%	0,00%	0,00%	204.829	204.829	0	0
Onderhouden	3440	8.4 Bijdragen aan derden voor baggeren	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
Onderhouden	3450	8.5 Saneringsprogramma	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
Onderhouden	3460	8.6 Sanering waterbodems	100,00%	0,00%	0,00%	94.115	94.115	0	0
Onderhouden	3520	9.2 Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	2.366.556	2.366.556	0	0
Onderhouden	4120	12.2 Onderhoud transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	2.614.305	0	0	2.614.305
Onderhouden	4220	13.2 Onderhoud zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	4.486.912	0	0	4.486.912
Onderhouden	4260	13.6 IBA-inrichtingen	0,00%	0,00%	100,00%	117.766	0	0	117.766
Onderhouden	4320	14.2 Onderhoud silberwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	1.430.190	0	0	1.430.190
Onderhouden	5220	20.2 Onderhoud vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%	341.208	170.604	170.604	0
Onderhouden	5230	20.3 Baggeren vaarwegen en havens	50,00%	50,00%	0,00%	469.824	234.912	234.912	0
Onderhouden	5231	20.3a Wegwerken baggeachterstanden vaarwegen	100,00%	0,00%	0,00%	1.619	1.619	0	0
Onderhouden	5250	20.5 Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%	626.164	313.082	313.082	0
Onderhouden	5270	20.7 Voorzieningen verwante belangen	0,00%	100,00%	0,00%	97.959	0	97.959	0
Onderhouden	5310	21.1 Verkeersregeling en verkeersveiligheid	0,00%	100,00%	0,00%	35.986	0	35.986	0
Onderhouden	71000	Muskusrattenbestrijding	100,00%	0,00%	0,00%	0	0	0	0
Bedienen	3530	9.3 Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	0,00%	0,00%	1.680.345	1.680.345	0	0
Bedienen	4130	12.3 Beheer transportstelsels	0,00%	0,00%	100,00%	2.681.156	0	0	2.681.156
Bedienen	4230	13.3 Beheer zuiveringsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	5.852.614	0	0	5.852.614
Bedienen	4240	13.4 WVO-heffing effluent	0,00%	0,00%	100,00%	768.037	0	0	768.037
Bedienen	4250	13.5 Subsidies afvalproblematiek	0,00%	0,00%	100,00%	51.165	0	0	51.165
Bedienen	4330	14.3 Beheer silberwerkingsinstallaties	0,00%	0,00%	100,00%	1.954.737	0	0	1.954.737
Bedienen	4340	14.4 Afzet slib/resproducten	0,00%	0,00%	100,00%	6.486.958	0	0	6.486.958
Bedienen	4410	15.1 Afvalwaterbehandeling door derden	0,00%	0,00%	100,00%	3.283.894	0	0	3.283.894
Bedienen	5260	20.6 Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	50,00%	50,00%	0,00%	443.949	221.975	221.975	0
Bedienen	21000	1 Centraal management	62,00%	0,00%	38,00%	667.656	413.947	0	253.709
Bouwen	n.v.l.					0	0	0	0
Concerncontrol	53000	7 Concerncontrol (en financieel beleid)	50,00%	0,00%	50,00%	240.341	120.171	0	120.171
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	1210	2.1 Plannen van derden	100,00%	0,00%	0,00%	1.042.535	1.042.535	0	0
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6210	23.1 Vergunningen en meldingen	92,00%	5,00%	3,00%	2.178.875	2.004.565	108.944	65.366
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6310	24.1 Wabo adviezen	50,00%	0,00%	50,00%	424.279	212.140	0	212.140
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6320	24.2 Adviezen Waterwet aan andere waterbeheerders	95,00%	5,00%	0,00%	40.756	38.718	2.038	0
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6420	27.2 Subsidies lozigen	50,00%	0,00%	50,00%	63.362	31.681	0	31.681
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6610	25.1 Toezicht	66,00%	2,00%	32,00%	2.418.945	1.596.504	48.379	774.063
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6710	26.1 Bestuursrechtelijke handhaving	65,00%	4,00%	31,00%	1.025.529	666.594	41.021	317.914
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6720	26.2 Strafrechtelijke handhaving	66,00%	2,00%	32,00%	195.031	128.720	3.901	62.410
					netto lasten	4.494.644	2.253.648	1.613.736	627.260
					bijdrage provincie				
					bedrijfsresultaat	2.880.908	2.253.648	0	627.260
									-1.613.736

Bijlage III: BBP-Productenlijst naar programma's

PROCES BGD	BBP BEHEERPRODUCT	BEDRIJFSPROCES	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
Waterbeleid & Plannen	1120 1.2 Waterbeheersplan	Opstellen beleid en sturen	75,00%	15,00%	10,00%
Waterbeleid & Plannen	1150 1.5 Thema- en gebiedsgerichte plannen	Maken plannen	75,00%	10,00%	15,00%
Waterbeleid & Plannen	1155 1.6 Plannen afwaterketenbeleid	Maken plannen	0,00%	0,00%	100,00%
Waterbeleid & Plannen	3110 1.6.1 Peilbesluiten	Maken plannen	100,00%	0,00%	0,00%
Waterbeleid & Plannen	3120 6.2 Waterakkoorden	Maken plannen	100,00%	0,00%	0,00%
Waterbeleid & Plannen	6110 22.1 Beheer keurkwaartel en VTH-beleid	Opstellen beleid en sturen	80,00%	20,00%	0,00%
Waterbeleid & Plannen	6410 27.1 Rioleringsplannen	Maken plannen	50,00%	0,00%	50,00%
Waterbeleid & Plannen	6430 27.3 Stimuleren derden aanpak diffuse emissies	Maken plannen	50,00%	0,00%	50,00%
Waterbeleid & Plannen	51000 Bestuursprogramma en Kademia	Opstellen beleid en sturen	35,00%	15,00%	50,00%
Organisatie	31000 2 Organisatiebeleid en -beheer	Opstellen beleid en sturen	35,00%	15,00%	50,00%
Organisatie	32000 3 Personeelsbeleid en -beheer	Opstellen beleid en sturen	51,00%	11,00%	38,00%
Organisatie	33000 11 Informatiebeleid (en Automatisering)	Opstellen beleid en sturen	51,00%	11,00%	38,00%
Organisatie	33000 4 Kwaliteitszorg- arbeidsomstandigheden- en	Opstellen beleid en sturen	35,00%	15,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7110 31.1 Kostentoelating en belastingverordeningen	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7120 31.2 Aanslagen huishoudens en forfaitaire	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7130 31.3 Aanslagen zuiveringsheffing overige bedrijven	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7140 31.4 Aanslagen watersysteemheffing gebouwd.	Opstellen beleid en sturen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7145 31.5 Aanslagen verontreinigingsheffing	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7150 31.6 Verzoek-, bezwaar- en beroepschriften huish.	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7160 31.7 Bezwaar- en beroepschriften zuiveringsheffing	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7170 31.8 Bezwaar- en beroepschriften	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7180 31.9 Bezwaar- en beroepschriften	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7310 32.1 Betalingsverwerking aanslagen	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7320 32.2 Kwijtschelding	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	7330 32.3 Invorderingsmaatregelen aanslagen	Heffen en invorderen	27,00%	27,00%	46,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	8130 33.3 Beheer niet-reglementaire zaken	Beheren (programmeren)	60,00%	20,00%	20,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	9110 a Onvoorzien	Geen bedrijfsproces	33,00%	14,00%	53,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	9120 b Mutaties 'algemeen' reserves	Geen bedrijfsproces	specifiek	specifiek	specifiek
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	9130 c Belastingopbrengst	Geen bedrijfsproces	specifiek	specifiek	specifiek
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	9140 e Dividenden en overige algemene opbrengsten	Geen bedrijfsproces	33,00%	14,00%	53,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	9150 Opbrengst CBL en Switchtransactie	Geen bedrijfsproces	33,00%	14,00%	53,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	34000 6 Algemeen-bestuurlijke en -juridische ondersteuning	Adviseren	51,00%	11,00%	38,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	41000 7 (Concument) en Financieel beleid	Opstellen beleid en sturen	35,00%	15,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	42000 8 Meerjarenraming en begroting	Rapporteren beleid en bijsturen	35,00%	15,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	43000 10 Comptabiliteit	Rapporteren beleid en bijsturen	35,00%	15,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	45000 9 Management- en bestuursrapportages	Rapporteren beleid en bijsturen	35,00%	15,00%	50,00%
Jur. zaken, Financiën, Inkoop en Vastgoed	73000 Nieuwbouw projecten	Bouwen, initiëren en verwerven	0,00%	0,00%	0,00%
Bestuur & Communicatie	8110 33.1 Bestuur	Leveren bestuurs ondersteunende	52,00%	15,00%	33,00%
Bestuur & Communicatie	8120 33.2 Bestuursondersteuning	Leveren bestuurs ondersteunende	52,00%	15,00%	33,00%
Bestuur & Communicatie	8210 34.1 Externe communicatie	Communiceren	45,00%	10,00%	45,00%
Bestuur & Communicatie	55000 5 Interne voorlichting	Adviseren	51,00%	11,00%	38,00%

2021 Totaal	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
71.010	53.257	10.651	7.101
1.859.958	1.394.969	185.996	278.994
705.814	0	0	705.814
277.582	277.582	0	0
8.876	8.876	0	0
71.492	57.193	14.298	0
55.302	27.651	0	27.651
632.449	316.225	0	316.225
167.941	58.779	25.191	83.971
540.119	189.042	81.018	270.060
3.790.308	1.933.057	416.934	1.440.317
401.805	204.921	44.199	152.686
860.095	301.033	129.014	430.047
0	0	0	0
5.281.000	1.425.870	1.425.870	2.429.260
328.666	88.740	88.740	151.186
13.402	3.619	3.619	6.165
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
0	0	0	0
440.693	264.416	88.139	88.139
500.000	165.000	70.000	265.000
0	0	0	0
0	0	0	0
-1.400.000	-462.000	-196.000	-742.000
0	0	0	0
876.159	446.841	96.377	332.940
259.036	90.663	38.855	129.518
118.370	41.430	17.756	59.185
568.721	206.052	88.308	294.361
237.240	83.034	35.586	118.620
0	0	0	0
2.340.734	1.217.181	351.110	772.442
667.304	357.398	103.096	226.810
766.257	344.816	76.626	344.816
176.071	89.796	19.368	66.907

PROCES BGD	BEP BEHEERPRODUCT	BEDRIJFSPROCES	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
Programmeren & Monitoren	1110 1.1 Beheersplan waterkeringen	Beheren (programmeren)	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	1125 1.2 Beheersplan watersystemen	Beheren (programmeren)	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	1140 1.4 Beheersplan vaarwegenbeheer	Beheren (programmeren)	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	1160 1.7 Calamiteitenplannen	Maken plannen	43,00%	40,00%	17,00%
Programmeren & Monitoren	1165 1.6 Beheersplan zuiveren	Beheren (programmeren)	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	2110 3.1 Legger waterkeringen	Monitoren	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	2120 3.2 Beheersregister waterkeringen	Monitoren	100,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	2130 3.3 Veiligheidsvoorziening waterkeringen	Monitoren	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	2210 4.1 Aanleg en vererving primaire waterkeringen	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	2230 4.3 Aanleg en vererving regionale waterkeringen	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	2250 4.5 Aanleg en vererving overige waterkeringen	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	2410 5.1 Dijkbeveiliging en calamiteitenbestrijding	Beheersen crisorganisatie	0,00%	100,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3130 6.3 Legger waterlopen en kunstwerken	Monitoren	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3140 6.4 Beheersregister waterlopen en kunstwerken	Monitoren	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3210 7.1 Aanleg en vererving waterlopen	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3230 7.3 Bouw en vererving kunstwerken passieve	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3510 9.1 Bouw en vererving kunstwerken actieve	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3610 10.1 Calamiteitenbestrijding watersystemen	Beheersen crisorganisatie	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3710 11.1 Monitoring waterkwaliteit	Monitoren	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	3720 11.2 Monitoring waterkwaliteit	Monitoren	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	4110 12.1 Bouw en vererving transportstelsels	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	4140 Calamiteitenbestrijding transportstelsels	Beheersen crisorganisatie	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	4210 13.1 Bouw en vererving zuiveringsinstallaties	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	4270 Calamiteitenbestrijding zuiveringsinstallaties	Beheersen crisorganisatie	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	4310 14.1 Bouw en vererving slibverwerkingsinstallaties	Bouwen, inrichten en vererven	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	4350 Calamiteitenbestrijding slibverwerking	Beheersen crisorganisatie	0,00%	0,00%	100,00%
Programmeren & Monitoren	5110 19.1 Legger vaarwegen, kunstwerken en havens	Monitoren	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	5120 19.2 Beheersregister vaarwegen, kunstwerken en havens	Monitoren	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	5210 20.1 Aanleg en vererving vaarwegen en havens	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	5240 20.4 Bouw en vererving kunstwerken	Bouwen, inrichten en vererven	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	5320 21.2 Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	Beheersen crisorganisatie	100,00%	0,00%	0,00%
Programmeren & Monitoren	61000 12 Centrale (geografische informatie	Monitoren	49,88%	30,00%	20,12%
Faciliteit & ICT	35000 13 Huisvesting (algemeen)	Beheren (programmeren)	51,00%	11,00%	38,00%
Faciliteit & ICT	36000 14 Interne faciliteiten	Beheren (programmeren)	51,00%	11,00%	38,00%
Faciliteit & ICT	44000 11 (Informatie)beleid en Automatisering	Leveren van ICT - signaleren tot	51,00%	11,00%	38,00%

2021 Totaal	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
113.019	0	113.019	0
180.585	180.585	0	0
31.849	31.849	0	0
311.144	133.792	124.457	52.894
0	0	0	0
134.191	0	134.191	0
205.386	0	205.386	0
520.743	0	520.743	0
9.251.761	0	9.251.761	0
1.512.772	0	1.512.772	0
61.992	0	61.992	0
5.802	0	5.802	0
333.652	333.652	0	0
332.064	332.064	0	0
3.364.879	3.364.879	0	0
122.255	122.255	0	0
2.854.127	2.854.127	0	0
352.964	352.964	0	0
1.003.442	1.003.442	0	0
2.642.641	2.642.641	0	0
8.338.848	0	0	8.338.848
0	0	0	0
11.770.164	0	0	11.770.164
0	0	0	0
3.627.205	0	0	3.627.205
0	0	0	0
39.657	39.657	0	0
33.877	33.877	0	0
6.493	6.493	0	0
118.043	118.043	0	0
0	0	0	0
1.518.829	757.592	455.649	305.588
2.797.914	1.431.045	306.761	1.060.109
6.292.697	3.209.276	692.197	2.391.225
6.782.390	3.459.019	746.063	2.577.308

PROCES BGD	BBP BEHEERPRODUCT	BEDRIJFSPROCES	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
Onderhouden	2220	4.2 Onderhoud primaire waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	2240	4.4 Onderhoud regionale waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	2260	4.6 Onderhoud overige waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	2270	4.7 Voorzieningen verwante belangen waterkeringen	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	2280	4.8 Muskusrattenbestrijding	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3220	7.2 Onderhoud waterlopen	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3240	7.4 Onderhoud kunstwerken passieve	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3250	7.5 Kwaliteitsmaatregelen in oppervlaktewater	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3260	7.6 Voorzieningen verwante belangen watersystemen	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3270	7.7 Muskusrattenbestrijding	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3410	8.1 Baggeprogramma	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3420	8.2 Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3430	8.3 Verwijdering en verwerking van baggerspecie	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3440	8.4 Bijdragen aan derden voor baggeren	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3450	8.5 Saneringsprogramma	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3460	8.6 Sanering waterbodems	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	3520	9.2 Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	4120	12.2 Onderhoud transportstelsels	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	4220	13.2 Onderhoud zuiveringsinstallaties	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	4320	14.2 Onderhoud silberwerkingsinstallaties	0,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	5220	20.2 Onderhoud vaarwegen en havens	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	5230	20.3 Baggeren vaarwegen en havens	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	5231	20.3a Wegwerken baggerachterstanden vaarwegen	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	5250	20.5 Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	5270	20.7 Voorzieningen verwante belangen	100,00%	100,00%	0,00%
Onderhouden	5310	21.1 Verkeersregeling en verkeersveiligheid	100,00%	50,00%	0,00%
Onderhouden	71000	Muskusrattenbestrijding	50,00%	0,00%	0,00%
Bedienen	3530	9.3 Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	100,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4130	12.3 Beheer transportstelsels	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4230	13.3 Beheer zuiveringsinstallaties	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4240	13.4 WVO-heffing effluent	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4250	13.5 Subsidies afvaakproblematiek	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4330	14.3 Beheer silberwerkingsinstallaties	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4340	14.4 Afzet silberproducten	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	4410	15.1 Afvalwaterbehandeling door derden	0,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	5260	20.6 Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	100,00%	100,00%	0,00%
Bedienen	21000	1 Centraal management	51,00%	11,00%	36,00%
Bouwen	n.v.t.		0,00%	0,00%	0,00%
Concerncontrole	53000	7. Concerncontrole (en financieel beleid)	34,00%	16,00%	50,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	1210	2.1 Plannen van derden	80,00%	20,00%	0,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6210	23.1 Vergunningen en meldingen	77,00%	20,00%	3,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6310	24.1 Wabo adviezen	50,00%	0,00%	50,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6320	24.2 Adviezen Waterwet aan andere waterbeheerders	50,00%	50,00%	0,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6420	27.2 Subsidies lozingen	50,00%	0,00%	50,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6610	25.1 Toezicht	40,00%	26,00%	34,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6710	26.1 Bestuursrechtelijke handhaving	59,00%	10,00%	31,00%
Vergunningen, Toezicht en Handhaving	6720	26.2 Strafrechtelijke handhaving	58,00%	10,00%	32,00%

2021 Totaal	Watersystemen	Waterveiligheid	Waterketen
1.667.528	0	1.667.528	0
368.768	0	368.768	0
191.030	0	191.030	0
0	0	0	0
468.829	0	468.829	0
9.350.428	9.350.428	0	0
218.511	218.511	0	0
561.467	561.467	0	0
24.071	24.071	0	0
468.829	468.829	0	0
274.842	274.842	0	0
1.490.972	1.490.972	0	0
204.829	204.829	0	0
0	0	0	0
94.115	94.115	0	0
2.366.556	2.366.556	0	0
2.614.305	0	0	2.614.305
4.486.912	0	0	4.486.912
117.766	0	0	117.766
1.430.190	0	0	1.430.190
341.208	341.208	0	0
469.824	469.824	0	0
1.619	1.619	0	0
626.164	626.164	0	0
97.959	97.959	0	0
35.986	35.986	0	0
1.680.345	1.680.345	0	0
2.681.156	0	0	2.681.156
5.852.614	0	0	5.852.614
768.037	0	0	768.037
51.165	0	0	51.165
1.954.737	0	0	1.954.737
6.486.958	0	0	6.486.958
3.283.894	0	0	3.283.894
443.949	443.949	0	0
667.656	340.505	73.442	253.709
0	0	0	0
240.341	81.716	38.455	120.171
1.042.635	834.028	208.507	0
2.178.875	1.677.734	435.775	65.366
424.279	212.140	0	212.140
40.756	20.378	0	20.378
63.362	31.681	0	31.681
2.418.945	967.578	677.305	774.063
1.025.529	605.062	102.553	317.914
195.031	113.118	19.503	62.410
144.750.659	53.228.303	21.617.615	69.944.741

Bijlage IV: Staat van vaste activa

Staat van activa ingedeeld naar categorieën Waterschapswet Begroting 2021 (alle bedragen X € 1.000)		Aanschafwaarde 1/1		Externe vermeerderingen			Externe verminderingen		NETTO UITGAVEN TOTAAL		Aanschafwaarde 31/12	
		Aanschafwaarde	Subsidies/bijdragen	Overname	Nieuwbouw Derden	Geactiveerde lasten	Verkoop	Subsidie/Bijdrage lopend jaar	Aanschafwaarde	Subsidie/bijdragen		
Immateriële vaste activa		150.349	10.783		12.574			416	12.158	162.923	11.199	
Sluiten geldleningen en saldo agio/disagio												
Uitgaven Onderzoek en Ontwikkeling		31.529	8.077		2.322			55	2.267	33.851	8.132	
Subsidies en Bijdragen aan bedrijven		299			240				240	539		
Subsidies en bijdragen aan rijk		249			535			126	409	784	126	
Subsidies en bijdragen aan openbare lichamen		8.162	502		80			11	70	8.242	512	
Subsidies en bijdragen aan overigen		429	67		50			25	479	78.550	92	
Geactiveerde bijdrage rijk		70.650			7.900				7.900			
Overige immateriële vaste activa		39.032	2.137		1.448			200	1.248	40.479	2.337	
Materiële vaste activa -in exploitatie		874.586	273.182							874.586	273.182	
Gronden en terreinen		12.986	5.362							12.986	5.362	
Vervoermiddelen		5.660								5.660		
Machines, apparaten en werktuigen		10.392	938							10.392	938	
Bedrijfsgebouwen		41.511	837							41.511	837	
Dienstwoningen		463								463		
Waterkeringen		140.685	126.313							140.685	126.313	
Watergangen, kunstwerken en gemalen		181.041	62.537							181.041	62.537	
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.		172.609	42.388							172.609	42.388	
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.		236.158	23.395							236.158	23.395	
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.		50.414	2.084							50.414	2.084	
Vaarwegen en havens		19.891	9.328							19.891	9.328	
Overige materiële vaste activa		2.775								2.775		
Materiële vaste activa -onderhanden werken		171.546	11.366	2.815	74.628			21.206	56.238	248.990	32.571	
Gronden en terreinen		8.489		950	31				981	9.470		
Vervoermiddelen		55		395					395	450		
Machines, apparaten en werktuigen		2.002		925					925	2.927		
Bedrijfsgebouwen		1.145		545					1.939	3.084		
Dienstwoningen												
Waterkeringen		32.035	762		7.598			1.923	5.675	39.633	2.685	
Watergangen, kunstwerken en gemalen		45.041	10.338		32.686			18.668	14.019	77.727	29.006	
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.		61.724	190		12.046			540	11.506	73.770	730	
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.		14.875			16.040				16.040	30.915		
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.		1.895			2.833				2.833	4.728		
Vaarwegen en havens		4.285	75		2.000			75	1.925	6.285	150	
Overige materiële vaste activa												
Financiële vaste activa		42.340								42.340		
Kapitaalverstrekingen bedrijven		42.007								42.007		
Kapitaalverstrekingen overheden												
Verstrekte geldleningen												
Overige uitzettingen		333								333		
TOTALE VASTE ACTIVA		1.238.821	295.331	2.815	87.202			21.622	68.396	1.328.838	316.953	

Staat van activa ingedeeld naar categorieën Waterschapswet Begroting 2021 (alle bedragen X € 1.000)		Totale afschrijving per 1/1	Afschrijvingen 2021		Totale afschrijving 31/12	Boekwaarde		Rente 2021	Totale kapitaal-lasten 2021
			Normale afschrijving	Extra afschrijving		Boekwaarde per 1/1	Boekwaarde per 31/12		
Immateriële vaste activa		83.245	11.826		95.071	56.321	56.652	909	12.666
Sluiten geldleningen en saldo agio/disagio									
Uitgaven Onderzoek en Ontwikkeling		13.572	1.084		14.657	9.880	11.062	159	1.228
Subsidies en Bijdragen aan bedrijven						299	539	6	
Subsidies en bijdragen aan rijk		109	5		114	140	544	5	10
Subsidies en bijdragen aan openbare lichamen		3.134	209		3.343	4.526	4.386	67	272
Subsidies en bijdragen aan overigen		233	13		246	128	140	2	15
Geactiveerde bijdrage rijk		38.366	8.274		46.641	32.284	31.909	521	8.796
Overige immateriële vaste activa		27.830	2.240		30.070	9.064	8.073	149	2.339
Materiële vaste activa - in exploitatie		337.015	23.084		360.098	264.389	241.306	3.794	26.878
Gronden en terreinen		1.688	68		1.756	5.936	5.868	85	153
Vervoermiddelen		2.802	797		3.599	2.858	2.061	41	839
Machines, apparaten en werktuigen		7.936	579		8.515	1.518	938	11	590
Bedrijfsgebouwen		15.123	1.132		16.255	25.552	24.420	368	1.500
Dienstwoningen		197	9		207	266	257	4	13
Waterkeringen		7.663	378		8.041	6.709	6.332	97	474
Watergangen, kunstwerken en gemalen		51.909	4.020		55.929	66.594	62.575	958	4.978
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.		80.583	4.346		84.930	49.637	45.291	714	5.061
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.		134.922	8.295		143.217	77.840	69.546	1.120	9.415
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.		26.331	2.824		29.154	22.000	19.176	317	3.140
Vaarwegen en havens		6.959	473		7.432	3.605	3.131	52	525
Overige materiële vaste activa		902	163		1.064	1.873	1.711	27	189
Materiële vaste activa - onderhanden werken		958	5.439		6.397	159.222	210.021	2.655	7.319
Gronden en terreinen						8.489	9.470	129	129
Vervoermiddelen			11		11	55	439	7	18
Machines, apparaten en werktuigen		81	218		299	1.921	2.628	35	220
Bedrijfsgebouwen		5	76		81	1.140	3.003	34	90
Dienstwoningen									
Waterkeringen		585	969		1.554	30.688	35.394	490	1.437
Watergangen, kunstwerken en gemalen		29	1.221		1.250	34.673	47.471	540	1.330
Zuiveringstechnische Werken Transportsyst.		26	1.974		2.001	61.507	71.039	968	2.814
Zuiveringstechnische Werken Zuiveringsinst.		206	629		835	14.669	30.080	328	874
Zuiveringstechnische Werken Slibverw.inst.		25	50		75	1.870	4.653	47	97
Vaarwegen en havens			292		292	4.210	5.843	74	309
Overige materiële vaste activa									
Financiële vaste activa		30.805	1.639	4.586	37.030	11.534	5.310	544	6.769
Kapitaalverstrekingen bedrijven				4.586					
Kapitaalverstrekingen overheden		30.805	1.639		37.030	11.201	4.976	544	6.769
Verstrekte geldleningen									
Overige uitzettingen						333	333		
TOTALE VASTE ACTIVA		452.023	41.988	4.586	498.597	491.467	513.289	7.902	53.632

Bijlage V: Staat van geldleningen (gecomprimeerd)

Soort lening (alle bedragen x € 1.000)	Restant- bedrag lening begin boekjaar	Mutaties in 2021		Restant- bedrag lening einde boekjaar	Aflossing in het volgend boekjaar	Totaal rente ten laste van het boekjaar	Gem. restant- looptijd	Gem. rente- voet
		Vermeer- deringen nieuwe leningen	Verminde- ringen aflossingen					
A								
B	442.110	40.000	25.033	457.077	27.926	7.894	23,0	2,26%
C								
D								
TOTAAL	442.110	40.000	25.033	457.077	27.926	7.894	23,0	2,26%

Bijlage VI: Principes waarmee de kosten en opbrengsten aan de beheerproducten zijn toegerekend

Wijze van doorberekening kostenplaatsen

Sleutel	Toerekening van:	Toerekening aan:	Principe van toerekening
Sleutel A	Kostenplaats 1010 Kapitaallaasten	Beheerproducten	Op basis van specifiek nut (staat van activa)
Sleutel B	Kostenplaatsen teams/processen (personeelskosten) 2000 t/m 2999	Beheerproducten	Op basis van begrote uren/fte's per beheerproduct

Wijze van doorberekening ondersteunende beheerproducten

De programma's Buiten Gewoon Doen maken gebruik van 11 processen om de waterschapsdoelen te realiseren. Hierbij is geen onderscheid meer tussen primaire en ondersteunende processen. Met ingang van de gewijzigde Begroting 2020 Buiten Gewoon Doen worden de kosten van de ondersteunende beheerproducten dan ook niet meer toegerekend aan de primaire beheerproducten. Alle beheerproducten kennen een sleutel naar de wettelijke taken (zie bijlage II) en de programma's Buiten Gewoon Doen (zie bijlage III).

Hierop zijn twee uitzonderingen:

1. Er wordt nog steeds op basis van de projecturen een deel van de kosten van huisvesting en ICT doorbelast naar de projecten. De resterende kosten worden via de verdeelsleutel in de productenlijst direct naar de taken en programma's doorbelast.
2. Vanwege afspraken die gemaakt zijn rondom het muskusrattenbeheer worden er vanuit de ondersteunende processen nog steeds kosten doorbelast naar het product muskusrattenbeheer, ten behoeve van de kostenverrekening naar de drie deelnemende waterschappen (waterschap De Dommel, Waterschap Aa en Maas en Waterschap Brabantse Delta).

Gemeenschappelijke regeling Muskusratten- en beverrattenbestrijding Noord-Brabant

BEGROTING 2021

Aanleiding

Door de waterschappen Aa en Maas, De Dommel en Brabantse Delta is een gemeenschappelijke regeling getroffen voor uitvoering van het muskus- en beverrattenbeheer in Noord-Brabant. Op grond van de aangepaste Waterwet is de muskusratten- en beverrattenbestrijding vanaf 1-1-2011 een wettelijke waterschapstaak. Voordien was het beheer provinciaal georganiseerd.

Muskus- en beverratten worden bestreden om schade aan vooral waterstaatswerken (zoals dijken, kades en oevers van watergangen) te voorkomen. Bij een goed beheer is de muskus- en beverrattenpopulatie dermate laag, dat de vraatschade aan natuurlijke vegetaties en gewassen minimaal is of niet voorkomt. Voor de beverrat is uitroeiing in het binnenland de landelijke doelstelling. De bestrijding geschiedt met louter mechanische vangmiddelen, zoals klemmen en vangkooien. In het gehele gebied zijn 30 personen actief die het hele jaar muskus- en beverratten speuren en vangen. In natuurgebieden worden met de betreffende beheerder afspraken gemaakt over methode en tijdstip van betreden. Vanaf 2015 worden de vangstgegevens digitaal in het veld geregistreerd.

Door de muskusrattenpopulatie zo laag mogelijk te houden kan het aantal uitstaande vangmiddelen laag worden gehouden. De vangmiddelen en -methoden zijn zodanig aangepast dat bijvangst (vangst niet zijnde muskus- of beverrat) tot een minimum worden beperkt. Mede daardoor is het aantal bijvangsten ook relatief laag en vormen deze daardoor geen bedreiging voor het voortbestaan van de betreffende diersoorten.

In 2019 werden 5098 muskusratten gevangen en geen beverratten. De Brabantse beheersorganisatie voldoet met 0,22 vangsten per kilometer niet aan de gestelde norm van < 0,15 vangsten muskusrat per kilometer watergang. Vanaf 2017 is een dalende lijn ingezet door inzet van meer velduren (lees meer effectieve Fte-uren). In 2018 hebben we die lijn helaas niet kunnen doorzetten door (te) veel uitval van mensen. In 2019 zijn de (muskusrat)vangsten in Brabant met 221 vangsten weer gedaald ten opzichte van 2018 en stegen de velduren met 643 uur (naar 26.490 uur) ten opzichte van het jaar 2018 (25.847 uur). Door meer uitval, langdurige ziekte, pensioen e.d. is de doelstelling van 30.000 uur niet gehaald. Uit de resultaten van zowel vangsten als inzet aan uren blijkt temeer dat een verdere daling van het aantal velduren onacceptabel is. In 2019 zijn drie nieuwe medewerkers begonnen om het tij te keren van het toenemende aantal vangsten.

De landelijke veldproef is in maart 2017 beëindigd. De afhandeling van de schades in het proefgebied Dinteloord heeft een verloop van 5 jaar met als laatste jaar 2022. De kosten van herstel worden vergoed door de Unie van Waterschappen en bedragen gerekend over 5 jaar totaal ongeveer € 500.000,-. De populatie in het proefgebied is teruggebracht tot normaal onderhoudsniveau, waarbij extra inzet niet meer nodig is. Naar aanleiding van de "Veldproef" heeft de Commissie Muskus en Beverratten een vervolgonderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van een nieuwe strategie. De uitkomst hiervan is dat in juni 2019 de 21 waterschappen in Nederland hebben besloten tot een strategie, waarbij de muskusrat wordt teruggedrongen tot aan de landsgrens. Het project "Terugdringen tot aan de Landsgrens" wordt het nieuwe ijkpunt voor de bestrijding in Nederland. In 12 á 15 jaar willen de gezamenlijke organisaties, verantwoordelijk voor de uitvoering van de muskusrattenbestrijding, hieraan voldoen. Om te kunnen voldoen aan dit doel en de velduren weer op een acceptabel peil te brengen zijn we nu op de goede weg en is vanaf 2021 een impuls nodig om aan het gewenste aantal velduren te komen waarvoor in 2021 twee extra fte zijn voorzien. In de jaren daarna kan dit in de loop van dit proces via natuurlijke afvloeiing weer afnemen. Belangrijk hierbij is dat we dan in staat zijn de nul optie vast te houden en opverende en verborgen populaties te kunnen elimineren naar de nul optie.

Context

In de gemeenschappelijke regeling is opgenomen dat waterschap Brabantse Delta verantwoordelijk is voor het opstellen van een begroting. Volgens artikel 4, lid 1 van deze regeling dient het ontwerp van de begroting vooraf ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de overige deelnemende waterschappen. Bestuurlijke afstemming daarover vindt plaats op 29 juni 2020 en daarbij kunnen de deelnemers hun zienswijzen over de conceptbegroting indienen. Na bespreking in een bestuurlijk vooroverleg wordt de begroting 2021 formeel ter goedkeuring aan de besturen van de waterschappen gestuurd.

Gemeenschappelijke Regeling Muskusrattenbestrijding Noord-Brabant Begroting 2021

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Kosten			
Salarissen en sociale lasten	€ 1.613.544	€ 1.651.800	€ 1.900.000
-/- ten laste van voorziening Sociaal Statuut	€ -101.670	€ -108.500	
Overige personeelslasten	€ 33.683	€ 50.000	€ 58.000
Personeel van derden	€ 57.529	€ 20.000	€ 20.000
Duurzame gebruiksgoederen	€ 24.610	€ 45.000	€ 45.000
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	€ 75.021	€ 80.000	€ 80.000
Energie	€ 1.056	€ 1.500	€ 1.100
Verzekering	€ 3.277	€ 4.200	€ 3.300
Onderhoud door derden	€ 44.375	€ 16.000	€ 17.000
Overige diensten door derden	€ 46.695	€ 53.500	€ 46.900
Doorbelasting administratieve ondersteuning	€ 7.500	€ 5.000	€ -
Doorbelasting afdeling Onderhoud	€ 16.500	€ 59.000	€ -
Doorbelasting dienstauto's	€ 302.982	€ 346.200	€ 321.700
Doorbelasting dienstkleding	€ 25.000	€ 25.000	€ 28.000
Doorbelasting ondersteunende beheerproducten	€ 288.129	€ 274.800	€ 272.800
Totaal kosten	€ 2.438.229	€ 2.523.500	€ 2.793.800
Opbrengsten			
Vergoeding beverrattenbeheer	€ 7.761	€ 12.500	€ 12.500
Onttrekking voorziening Sociaal Statuut	€ 82.940		
Nog te dekken door waterschappen	€ 2.347.528	€ 2.511.000	€ 2.781.300
Totaal opbrengsten	€ 2.438.229	€ 2.523.500	€ 2.793.800
Te dekken per waterschap	€ 782.509	€ 837.000	€ 927.100
Inzet voorziening Sociaal Statuut of bestemmingsreserve *)			€ (65.000)
Bijdrage per waterschap	€ 782.509	€ 837.000	€ 862.100

*) voor waterschappen Aa en Maas en De Dommel voorziening; voor Brabantse Delta te vormen bestemmingsreserve

Toelichting op de begroting 2021

Salarissen en sociale lasten (raming 2021 € 1.900.000)

Begroting	2020	2021	Vershil
Salarissen	€ 1.064.300	€ 1.225.000	€ 160.700
Individueel Keuze Budget	€ 205.000	€ 237.000	€ 32.000
Sociale lasten	€ 278.000	€ 330.000	€ 52.000
Werkgeversaandeel ZVV	€ 85.000	€ 91.000	€ 6.000
Ambtsjubilea/bijzonder belonen	€ 17.500	€ 15.000	€ (2.500)
Overwerk	€ 2.000	€ 2.000	
Salarissen en sociale lasten	€ 1.651.800	€ 1.900.000	€ 248.200
-/- ten laste van voorziening Sociaal Statuut	€ -108.500		€ 108.500
Salarissen en sociale lasten	€ 1.543.300	€ 1.900.000	€ 356.700

In de begroting 2021 wordt gerekend met een personele formatie van 32,8 fte. Ten opzichte van de begroting 2020 is de formatie met 3 fte gestegen, bestaande uit 1 fte voor een teammanager en 2 fte muskusrattenbestrijders tijdelijk. De tijdelijke uitbreiding van 2 fte (tot 2025) vindt plaats in het kader van het project "Terugdringen tot aan de Lands grens". De teammanager wordt in 2020 aangetrokken. In de begroting 2020 was voor de kosten van het afdelingshoofd (0,25 fte) en adviseur (0,5 fte) een bedrag van € 59.000,- opgenomen onder de post Doorbelasting afdeling Onderhoud. Deze post is in de begroting 2021 niet meer opgenomen. Voor de begroting 2021 is uitgegaan van de werkelijke salarissen en sociale lasten per 1 april 2020 vermeerderd met een stijging van 2,5%. Het verschil van € 248.200 voor de salarissen en sociale lasten bestaat uit € 194.000 voor de formatie-uitbreiding en € 54.200 stijging salarissen en sociale lasten.

Voorziening Sociaal Statuut

Voor de uitvoering van de regelingen Sociaal Statuut Overdracht muskusrattenbestrijding is in 2010 een afkoopsom van € 1,7 miljoen van de provincie Noord-Brabant ontvangen. Uit de afkoopsom is een voorziening gevormd waaruit de verplichtingen, die uit het Sociaal Statuut voortkomen, in de toekomst kunnen worden voldaan. Per 1 januari 2021 resteert van de voorziening ongeveer € 510.000. Bij de controle van de jaarrekening 2019 heeft de accountant vastgesteld dat de terugbetalingsverplichting richting provincie is komen te vervallen. Daardoor is er eigenlijk geen grondslag meer voor de voorziening. Het 1/3 deel van de voorziening dat toekomt aan waterschap Brabantse Delta moet worden omgezet naar een bestemmingsreserve. Het 2/3 deel van de voorziening waarop de waterschappen Aa en Maas en De Dommel aanspraak kunnen maken, kan als voorziening gehandhaafd worden. Daarnaast heeft de accountant geadviseerd in overweging te nemen de voorziening vrij te laten vallen en hierover te overleggen met de andere waterschappen. Er heeft overleg plaatsgevonden met de controllers van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel. Het voorstel is de voorziening c.q. bestemmingsreserve in de periode 2021 t/m 2024 vrij te laten vallen en daarmee te bewerkstelligen dat de verhoging van jaarlijkse bijdrage door de tijdelijke formatie uitbreiding gelijkmatig verloopt. Met het voorstel tot vrijval van de voorziening c.q. bestemmingsreserve in 4 jaar is op 29 juni 2020 door het Bestuurlijk Overleg Muskusrattenbestrijding ingestemd.

Overige personeelslasten (raming 2021 € 58.000)

Dit betreft de opleidingskosten, Arbozorg, personeelsexcursie en vergoedingen voor de opslag van materieel. Van de totale raming van € 58.000 is € 32.000 bestemd voor opleidingskosten. Vanaf 2016 krijgen medewerkers de beschikking over een basis budget voor opleiding, ontwikkeling loopbaan en vitaliteit. Het persoonsgebonden budget bedraagt € 5.000 per 5 jaar. Er is vanuit gegaan dat per medewerker gemiddeld € 1.000 per jaar opgenomen wordt. Omdat dit is opgenomen in de CAO wordt hiervoor een raming van totaal € 32.000 opgenomen. In 2019 is de raming voor opleidingskosten maar voor een klein deel benut. Verder is de raming voor Arbo met € 6.000 verhoogd gezien de werkelijke Arbo kosten in 2019.

Personeel van derden (raming 2021 € 20.000)

De raming van € 20.000 is bedoeld voor inhuur voor vervanging bij ziekte.

Duurzame gebruiksgoederen (raming 2021 € 45.000)

Deze raming betreft de aanschaf/inruil van quads, boten en aanhangwagens.

Overige gebruiks- en verbruiksgoederen (raming 2021 € 80.000)

Dit betreft de aanschaffkosten van klemmen, gaas en kooien.

Energie (raming 2021 € 1.100)

Dit betreft de brandstofkosten van de vaar- en voertuigen.

Verzekering (raming 2021 € 3.300)

Dit betreft de kosten van de ongevallenverzekering en de materieelverzekering.

Onderhoud door derden (raming 2021 € 17.000)

Dit betreft de onderhoudskosten en keuringen van boten, aanhangwagens en quads. Verder zijn de kosten voor het onderhoud software van het digitale registratiesysteem in deze post opgenomen.

Overige diensten door derden (raming 2021 € 47.100)

Dit betreft o.a. de kosten van telefoon, verblijfkosten en vergunningen.

Administratieve ondersteuning

Voor deze post wordt in 2021 geen raming meer opgenomen. In verband met het digitale registratiesysteem en de verdere automatisering van de factuurverwerking is minder administratieve ondersteuning noodzakelijk. De doorbelasting van de kosten van de ondersteunende beheerproducten geeft voldoende dekking.

Doorbelasting afdeling Onderhoud

In voorgaande jaren werd een deel van de uren van het afdelingshoofd van de Afdeling Onderhoud en Muskusrattenbeheer doorbelast. Daarnaast werd in de begroting 2020 de kosten van een adviseur (0,5 fte) doorberekend. In de begroting 2021 wordt hiervoor de functie van teammanager onder post Salarissen en sociale lasten meegenomen.

Doorbelasting dienstauto's (raming 2021 € 321.700)

Voor 2021 wordt uitgegaan van 32 dienstauto's. De doorbelasting betreft de kapitaallasten en de overige jaarlijkse lasten. Bij de overige jaarlijkse lasten gaat het om brandstof, onderhoud, verzekering en houderschapsbelasting.

Doorbelasting dienstkleding (raming 2021 € 28.000)

De post wordt in 2021 met € 3.000 verhoogd in verband met een nieuwe kledinglijn.

Doorbelasting van de kosten van ondersteunende beheerproducten (raming 2021 € 272.800)

De kosten van de ondersteunende beheerproducten worden op basis van bestede uren of directe kosten toegerekend aan het muskusrattenbeheer. Per ondersteunend beheerproduct is beoordeeld in welke mate het bijdraagt aan de taak en wat een realistische vergoeding is. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven.

Toerekening aan muskusrattenbeheer Noord-Brabant		
Ondersteunend beheerproduct	kosten	Grondslag *)
Ontwikkeling, implementatie en onderhoud informatieplan (ICT)	€ 38.200	2,0 fte
Huisvesting	€ 11.500	2,0 fte
Centraal management	€ 3.500	2,0 fte
Personeelsbeleid en -beheer	€ 145.000	32,0 fte
Interne voorlichting	€ 12.400	32,0 fte
Algemeen bestuurlijke en juridische ondersteuning	€ 4.000	2,0 fte
Interne faciliteiten	€ 21.500	2,0 fte
Organisatiebeleid en -beheer	€ 3.400	1,5%
Financieel beleid	€ 3.500	1,5%
Meerjarenraming en begroting	€ 2.000	1,5%
Comptabiliteit	€ 8.300	1,5%
Bestuursprogramma en Kadernota	€ 2.500	1,5%
KAM	€ 10.000	1,5%
Concerncontrol	€ 3.500	1,5%
Managements- en bestuursrapportages	€ 3.500	1,5%
Totale doorberekeningen	€ 272.800	

*) 1,5% van de totale kosten van het ondersteunend beheerproduct

Doorbelasting op basis van uren

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe uren per primair beheerproduct.

- Ontwikkeling, implementatie en onderhoud informatieplan (ICT)
- Huisvesting
- Centraal management
- Personeelsbeleid en – beheer
- Interne voorlichting
- Algemeen bestuurlijke en juridische ondersteuning
- Interne faciliteiten

Als voorbeeld volgt de berekening van centraal management. In de jaarrekening 2019 bedroeg het totaal aantal directe uren op de eindproducten 463.000 uur. Van de kosten van centraal management worden 2 fte aan de GR Muskusrattenbestrijding toegerekend. De kosten van centraal management bedroegen € 565.000,- waarvan $(2.800/463.000) \times € 565.000 = € 3.500$ aan het muskusrattenbeheer wordt toegerekend. De kosten van personeelsbeleid en -beheer en interne voorlichting worden gemaakt ten behoeve van alle medewerkers. Er wordt bij deze ondersteunende beheerproducten daarom gerekend met 32 fte. Van het kantoor, ICT en interne faciliteiten wordt uitsluitend door rayonleiders en teammanager gebruik gemaakt. Hierbij wordt gerekend met slechts 2 fte's.

Doorbelasting op basis van directe kosten

De volgende ondersteunende beheerproducten worden doorgerekend op basis van de directe kosten per primair beheerproduct.

- Organisatiebeleid en –beheer
- Financieel beleid
- Meerjarenraming en begroting
- Comptabiliteit
- Bestuursprogramma en Kadernota
- Concern control
- Management- en bestuursrapportages

De directe kosten van het muskusrattenbeheer bedroegen in de jaarrekening 2019 1,54% van de totale directe kosten van alle primaire beheerproducten. Van de totale kosten van bijvoorbeeld het ondersteunend beheerproduct Financieel beleid wordt daarom 1,54% toegerekend aan het muskusrattenbeheer. In 2019 bedroegen de kosten van het ondersteunend beheerproduct Financieel beleid € 229.000; $1,54\%$ van € 229.000 = € 3.500.

Vergoeding beverrattenbestrijding (bijdrage 2020 € 12.500)

Dit betreft een vergoeding van de Unie van Waterschappen uit het landelijk budget voor de bestrijding van beverratten.

Bijdrage deelnemers (bijdrage 2021 € 862.100)

Ten opzichte van de begroting 2020 stijgt de bijdrage per deelnemer in 2021 met € 25.100 (3,0%). Daarbij is ervan uitgegaan dat het resterende deel per 31-12-2020 van de voorziening Sociaal Statuut wordt ingezet gedurende de jaren 2021 – 2024 ter egalisatie van de jaarlijkse bijdrage.

Meerjarenraming 2021-2025

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is gerekend met een inflatiepercentage van 2% per jaar voor de jaren 2021-2024. Voor de salariskosten is vanaf 2022 eveneens uitgegaan van een stijging van 2% per jaar. Daarnaast is rekening gehouden met het uitstroomvoordeel (nieuwe medewerkers worden lager ingeschaald).

Om te kunnen voldoen aan de nieuwe strategie "Terugdringen tot aan de Landsgrens" en de velduren weer op een acceptabel peil te brengen is vanaf 2021 een tijdelijke impuls van 2 extra fte voorzien in de begroting en de meerjarenraming. Meer richting 30.000 velduren en afhankelijk van de ontwikkeling aan aantallen vangsten. De jaren daarna is de inschatting dat de formatie weer via natuurlijke afvloeiing kan afnemen (bereiken pensioengerechtigde leeftijd). Naar verwachting gaat in 2024 een medewerker met pensioen; in 2025 bereiken waarschijnlijk drie medewerkers de AOW leeftijd.

Meerjarenraming	2021	2022	2023	2024	2025
Salarissen en sociale lasten	€ 1.900.000	€ 1.938.000	€1.976.760	€ 2.000.371	€1.962.537
Overige personeelslasten	€ 58.000	€ 56.520	€ 57.650	€ 58.803	€ 59.979
Personeel van derden	€ 20.000	€ 20.400	€ 20.808	€ 21.224	€ 21.649
Duurzame gebruiksgoederen	€ 45.000	€ 45.900	€ 46.818	€ 47.754	€ 48.709
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	€ 80.000	€ 81.600	€ 83.232	€ 84.897	€ 86.595
Energie	€ 1.100	€ 1.122	€ 1.144	€ 1.167	€ 1.191
Verzekering	€ 3.300	€ 3.366	€ 3.433	€ 3.502	€ 3.572
Onderhoud door derden	€ 17.000	€ 17.340	€ 17.687	€ 18.041	€ 18.401
Overige diensten door derden	€ 46.900	€ 47.838	€ 48.795	€ 49.771	€ 50.766
Doorbelasting dienstauto's	€ 321.700	€ 321.800	€ 322.200	€ 338.000	€ 351.700
Doorbelasting dienstkleding	€ 28.000	€ 28.560	€ 29.131	€ 29.714	€ 30.308
Doorbelasting ondersteunende beheerproducten	€ 272.800	€ 278.256	€ 283.821	€ 289.498	€ 295.287
Totaal kosten	€ 2.793.800	€ 2.840.702	€2.891.479	€ 2.942.742	€2.930.694
Vergoeding beverrattenbestrijding	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500
Nog te dekken door waterschappen	€ 2.781.300	€ 2.828.202	€2.878.979	€ 2.930.242	€2.918.194
Te dekken per waterschap	€ 927.100	€ 942.734	€ 959.660	€ 976.747	€ 972.731
Onttrekking voorziening deel Aa en Maas	€ -65.000	€ -50.000	€ -35.000	€ -20.000	
Onttrekking voorziening deel De Dommel	€ -65.000	€ -50.000	€ -35.000	€ -20.000	
Inzet bestemmingsreserve Brabantse Delta	€ -65.000	€ -50.000	€ -35.000	€ -20.000	
Bijdrage per waterschap wordt	€ 862.100	€ 892.734	€ 924.660	€ 956.747	€ 972.731
stijging t.o.v. voorgaande jaar	€ 25.100	€ 30.634	€ 31.926	€ 32.088	€ 15.984
stijging t.o.v. voorgaande jaar	3,0%	3,6%	3,6%	3,5%	1,7%

Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Brabantse Delta zorgt voor veilige dijken en kades, zuivert rioolwater, verbetert en bewaakt de kwaliteit van het oppervlaktewater en regelt de hoogte van het water in Midden- en West-Brabant. Bij de uitvoering van deze taken werken wij samen met inwoners, agrariërs, bedrijven en anderen. Hierbij houden we rekening met de belangen van de samenleving en bereiden ons voor op toekomstige ontwikkelingen.

Waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520, 4801 DZ Breda
T 076 564 10 00
info@brabantsedelta.nl
www.brabantsedelta.nl